

Kúr Géza:

ETRUSZK-MAGYAR ROKONSÁG

(NYELVI ÉS MŰVELTSÉGI EMLÉKEK)

I

MDCCCCLXVI

Kúr Géza:

Etruszk-magyar rokonság

ETRUSZK-MAGYAR ROKONSÁG

(NYELVI ÉS MŰVELTSÉGI EMLÉKEK)

— Írta: Kúr Géza —

ISTENNEL HAZÁÉRT

1966. WARREN, OHIO, USA.

Minden jog fenntartva. — Copryight by Kúr Géza
151 Dickey Ave. Warren, Ohio, USA.

A közel multban kezembe került a Külföldi Kat. Magyar Szemle 1964. évi 4-ik száma, amelyben az "Etruszkok Rejtélyével" foglalkozik az egyik cikk. Megdöbbenett ez az írás nemcsak azért, mert megállapításai között csupán a negyedik rövid bekezdés mond igazságokat, hanem különösen, hogy ezeket a leszögezett igazságokat is a továbbiakban elfelejti.

A negyedik bekezdés ezt mondja:

"Az etruszk nép eredetéről és rövidéletű birodalmáról keveset tudunk, s azt a keveset is rosszindulatu görög és római forrásból amelyek a két ősellenségről, Karthágóról és Etruriáról nem sok jót mondhattak, illetve agyonhallgatták őket, vagy csak azért szóltak róluk, hogy rossz híreket költseék."

A cikk többi része általában erős kérdőjel alá esik és olyannak minősül, mint amikor a bírói ítélet a vádlott kihallgatása, a nyomozás lefolytatása nélkül tehát a bizonyítékok teljes hiányában hangzik el.

Különösen ilyenek ezek a mondatok:

"Ez a tipikusan kalmár nép, melynek különben sem tudománya, sem irodalma, se egyéb szellemi alkotása nem volt, olyan meglepően magas és kiérlelt művészetet árukt el, melyet bátran lehetett a klasszikusokkal egy rangba állítani . . ." ... "Az etruszkok erkölcséről viszont kevés jót mondhatunk . . . egy élvezet, nagyzó, bőrtörő nép volt, melynek nyílt és cinikus erkölcselenségét még a nem kényes rómaiak is meggrótták . . ."

Nem akarok beszélni arról, hogy az etruszkok tudományából élösködik még ma is a világ, mikor pl., a boltíves építkezést gyakorolja . . . Felesleges szólnom arról is, hogy az orvosi tudomány terén összehasonlíthatatlanul magasabb fokon álltak, mint az u.n. ker. középkor, sőt még az újkor is a mult század elejéig,

iszett az etruszkok ismerték a *bonctant*, mint azt etruszk feliratos, jól ábrázolt *náj-tábla* bizonyítja. Irodalmuk pedig bizonyosan volt nemcsak agyagba és kőtáblákra vésve, hanem, pl. a zágrábi mumia-burkon is, amit ha elolvassuk, okvetlenül *ujságírói riport*-nak minősít a ma kultur embere. Ha pedig volt riport, akkor kellett lenni olyanoknak is, amiben azt közreadták. Mint az etruszk kultúra elsajátítói, a rómaiak tették az "Acta Senatus"-ban, az "Acta Populi"-ban, az "Acta Urbis"-ban, ők sem csak a mumiára írták, hanem mint a napi események közül egyik igen érdekeset, valamilyen ujság lapjain közhírré tették az öngyilkos hajós eltemetésének lefolyását.

Érdekes tudni ezzel kapcsolatban azt is, hogy a római ujság "diurna" neve, erősen rokon hangzásban a "tiurim" etruszk szóval, aminek jelentése: "gyorsan összeszedni" valamit, a riporteri munkát tökéletesen jellemzi.

A "nagyétkű" "bőtorkú" jelzőket az erkölcstelenség bizonyítására használni még ha a "nem kényes rómaiak"-tól ered is a megállapítás, - merész dolog. IV. György angol király uralkodása alatt a részegeskedés olyan nagy volt Angliában, hogy az emberek tömegesen fetrengtek részegen az utcákon és miattuk a közlekedés sokszor megakadt . . . Orleani Fülöp pedig, aki Franciaország kormányzója volt XIV. Lajos kiskorúsága alatt, minden nap részegen került az ágyba, s egyik tisztviselőjét magas kitüntetéssel jutalmazta azért, mert ez negyven esztendőn át egyszer sem ment józan fejjel aludni . . . Ha a történelem sem az egyiket, sem a másikat nem írja Anglia, illetve Franciaország rovására, miért írnánk az etruszkokéra azt, amit csak rosszakaratú ellenségeik állítanak felőlük? Hiszen ezeknél ezt a kilengést - ha valóság ez a róluk való "megállapítás" - menti és magyarázza az elnyomottságuk. Ugyan olyan keserű tünetnek minősíthető ez is, mint amit az idegen uralom alá kényszerített magyarság életében, sőt az idegenbe kivándoroltaknál is megláthatunk. Először a nemes lelki-vonások kezdenek elpárologni . . . de megmaradnak, sőt helyettük kitermelődnek azok a testiek amik legtöbbször evésben és ivásban nyernek kielégülést. "Eszem, ki tudja, lesz-e holnap? . . . Borba öntöm a bánatom"! Ha elemezzük ezeket a mondatokat, idegen földön, vagy uralom alatt okvetlenül kiderül belőlük a gyökértelen, vagy elnyomott élet ellen való más védekezési lehetőség híjján a narkotikum!

Ezek a jelzők tehát nem igazolhatják - ha igazak volnának is - az etruszkok erkölcstelenségét. Azon a vonalon pedig, ahol az "erkölcs" valódi értelme szerint mutatkozik, az etruszkok példaadója lehetnek minden időben az egész világnak!

Erkölcstelenségnek minősül nem ok nélkül a házasságon kívüli nemi élet! De vajon a "Jus primae noctis"-t hová sorolhatjuk az u.n. ker. világban, egészen

az újkornak csaknem a legutolsó századaig a jobbság ideje alatt? Az etruszkoknál nem volt ilyen törvény, de pl. Hierocles syrakusai nemes törvénytelen fiából király lett (II. Hiero), nem pedig mellőzött, félretolt "zabi" gyerek, amilyen olyan sok van az u.n. erkölcsös ker. emberi társadalomban.

Erkölcös a tiszta családi élet! De ha csak az etruszk siremlékeket nézzük, nem hűségesen öleli-e ott is az etruszk férfi a vele egyenrangúak elismert asszonyát, akit már ő is *feleségnek* nevezett?!

Mi általában az erkölcs? Az embertársak, más emberek élet lehetőségeinek a megadása. Az a számtalan etruszk sír, mely felirataiban felszabadítottokról beszél, akik aztán, mint ilyenek hozzátartoztak uraik családjához, sőt még azok sírjaiba is temetkezhettek, azt bizonyítja, hogy az etruszkok erkölcsösebbek voltak, mint pl. az a ker. uraság, akinek szolgája, mikor életét adta uráért, csak a temető sarkában kapott nyugvó helyet.

Az igazi erkölcs: a szabadság, testvériség, egyenlőség becsületes betöltése! Az etruszkoknál ezt megtaláljuk, de ha belenézünk ebbe világba, ahonnan elhangzott az etrusznok elleni vád, nem látunk-e szörnyű megkülönböztetést ember és ember között nemzeti, faji hovatartozandósága miatt?

Mi van Erdélyben, a Felvidéken s mindenfelé a szétszórt, a hazájától letépett s idegenek uralma alá kényszerített magyarokkal? Irtják, elnyomják, vagy félretolják őket csak azért, mert magyarnak születtek! Az etruszk sírokból ott vannak a gömbölyű, a hosszukás fejű, a negroid stb. típusú ember-csontok, mert az etruszk nem tett különbséget ember és ember között, hanem az ő "erkölcs" szerint testvérnek tekintette valamennyit . . .

De egyelőre elég ennyi, inkább beszéljenek maguk a etruszkok.

Nem régen kaptam Luigi Lanzi olasz etruszkológusnak 1789-ben megjelent "Saggio di Lingua Etrusca" című munkájából az itt bemutatott facsimilet, amely tizennégy etruszk sírfeliratot közöl eredeti nyelven és írással. Ezek a feliratok nemcsak az etruszk-magyar rokonságot bizonyítják, hanem az etruszk lelkiségnek is nagyszerű képét adják. Már ez is elégségesnek látszik ahhoz, hogy az incriminált cikk szerzője belássa tévedését és a gondolkodó emberekkel együtt megismerje és elismerje az etruszk nép lelki és így erkölcsi nemességét is.

I.

A szöveg az alsó sorban jobbról-balra, a felső sorban pedig fejjel lefelé balról-jobbra olvasva és megfelelően szavakra bontva az alábbi magyar jelentéseket mutatja:

<i>mi</i>	személyes névmás: <i>én</i> , vagy <i>mi</i> jelentésű.
<i>ke</i>	a magyar <i>kíván</i> , régen <i>kéván</i> ige gyökerével hangzásban és értelemben azonos szó, ami rokon a finn: <i>kai-ha</i> , irigykedést, sóvárgást jelentő szóval is.
<i>ti</i>	Azonosnak látszik <i>Tinia</i> isten-név első szótagjával, tehát felsőséget, istent is jelent.
<i>esta</i>	első szótagja az <i>“es”</i> hiánytalan azonos a magyar <i>esik</i> igének, a <i>“ta”</i> rag pedig tör-ténés bevégezettségére mutat rá, mint a magyarban is. (Pl. : ír-ta, vág-ta, stb.)
<i>as</i>	<i>áz-ik</i> , nedvesedik, de mint ilyen jelentheti a <i>sírást</i> , a <i>könnyet</i> is.
<i>nas</i>	<i>nyes</i> , eltávolít, letöröl

Ezek szerint a szöveget mai magyarsággal így olvashatjuk:

ÉN KÍVÁNTAM, ISTEN LEEJTETT, A
KÖNNYET TÖRÖLJÉTEK LE.

II.

Ha e betűket szavakba tördeljük, az alábbiakat olvassuk:

<i>lec</i>	etruszk szó, értelmi és hangtani azonos a magyar <i>lék</i> szónak, de értelmi azonos a <i>ve-rem</i> és <i>gödör</i> szavaknak is, melyek, mert sírfeliratról van szó, jelentik a <i>“sír”</i> -t.
<i>te</i>	Martha (<i>“La Langue Etrusque”</i> című műve 434 lap) szerint: <i>itt</i> , <i>ide</i> jelentésű szó, mely a sírra mutat rá.
<i>ti</i>	Martha szerint: (i. m. 436 lap) <i>töm</i> , <i>betemet</i> jelentésű szó.
<i>van</i>	Martha szerint: (i. m. 452 lap) <i>elfelejt</i> jelentésű szó.

E sír-felirat tehát azt hirdette, hogy:

AKIT IDE BETEMETNEK, ELFELEJTİK

A rövid betűsor jobbról-balra az alábbi szavakra bomlik:

<i>pl</i>	A 'p' = 'puja', a mai magyar nyelvben változatlan formában ismert és használt: <i>kedves, szeretett</i> jelentésű szó, amelyhez, magánhangzó kihagyásos leírása után kapcsolódik az 'l' származtató-rag ('től' 'től', "ból", 'ből' jelentéssel).
<i>ic</i>	<i>ék, elszakás, elválás</i>
<i>as</i>	<i>ázik, nedves</i> jelentésű, de jelent a <i>sirást</i> és így könnyet is.
<i>nas</i>	<i>lenyes, tetőről</i> jelentésű szó

A sírfelirat értelme ezek szerint világos:

PUJÁIMTÓL ELSZAKADTAM NE SIRJATOK

V.

A négy függőleges sorban írott szöveg szavakra így bontható:

<i>oa</i>	<i>dal, nóta, mulatás</i>
<i>hias (h=v)</i>	<i>vívás, veszekedés</i>
<i>s..</i>	az előtte álló két szó összekötő jele, mint a magyarban az "és" a szavak között.
<i>ant</i>	azonos a finn "ente" = <i>előjel</i> , sejtelem jelentésű szóval
<i>at</i>	<i>átok, átkozott</i>
<i>hal</i>	<i>halál haldoklás</i>
<i>lev</i>	összetett szó a "le" helyhatározószó és a "ver" ige "v" betűjéből. Az összetett "lev" szó tehát <i>levágást</i> , legyőzést jelent.
<i>hal</i>	mint láttuk: <i>halál</i> .

Ezek szerint a sírfelirat összefüggő magyarsággal így olvasandó:

*A MULATÁS ÉS VESZEKEDÉS ELŐJELE AZ
ÁTKOS HALÁLNAK. LEVÁGOTT A HALÁL*

Közismert magyar mondás a duhajkodókról: "A vesztét érzi!"

V.

Kétségtelenül egy gyermek sírfelirata ez a szöveg, amelyik így bomlik szavakra:

<i>Tin</i>	Tinia, az isten
<i>sc</i>	szűk, kicsi
<i>fi-l</i>	"fi" fény, "l" igeképző rag, a "fil" szó tehát olyan valamit jelent, ami fénylő, ragyogó, s így lehet sugárzás, csillogás is.

Ebből a három szóból álló mondatot így fordíthatjuk magyarra:

ISTEN KICSI SUGARA (volt)

Ezzel a kifejezéssel gyakran találkozunk az elhalt, kedves gyermekek emlegetése alkalmával a magyar nyelvben még napjainkban is: "Isten napsugara volt a családban."

VI.

Ez nyilván egy betegeskedő ember sírfelirata volt, amiut az a szavakra bontott betűsor értelméből következtethető:

<i>firia</i>	"fir": <i>far</i> , <i>hátulsó</i> , <i>utolsó</i> , az "ia" rag jelentése, mint a magyarban a " <i>ja</i> "; tehát a " <i>firia</i> " etruszk szót <i>far-ja</i> , <i>hátul-ja</i> , <i>utó-ja</i> jelentéssel fordíthatjuk magyarra. Természetesen az utána következő szó mondja meg, hogy minek az <i>utójáról van szó</i> .
<i>ufun</i>	<i>sorvadás</i> , <i>betegség</i> , <i>elapadás</i>
<i>una</i>	a magyar " <i>annyiszor</i> " szó gyökerével azonos és így "gyakran" jelentéssel fordíthatjuk a szövegben
<i>anθ (ant)</i>	<i>előjel</i> , <i>sejtelem</i> , <i>emlegetés</i>
<i>aras</i>	<i>élethatár</i> , <i>elárkolás</i> , <i>temetés</i> , <i>halál</i>

Ezek szerint a sírfelirat mai magyarsággal így beszél:

*BETEGSÉGÉNEK UTOLJAN GYAKRAN
EMLEGETTE ELTEMETÉSÉT*

VII.

Egy árva gyermek keserű sorsát örökitette meg ez a sírfelirat, amelyhez hasonlót a régi magyar temetőkben a sírköveken, vagy fejfákon talán még ma is találhat a kutató, amikor nemcsak a gyászolók szíváfájdalmát, hanem azoknak szomorú sorsát is elmondják a feliratok.

Ez a felirat a leghosszabb a bemutatott facsimilén. Három sor, melyek szavakra bontva az alábbi jelentést adják:

<i>a f</i>	<i>apa</i>
<i>l e s i</i>	“le” a magyarral azonos igekötő után az “s” betű, a “szakad” igének első betűje; tehát a “lesi”-nek olvasott etruszk szó jelentése: <i>leszakadt, meghalt</i> , mert az “i” rag a kijelentés jele..
<i>m e t c l i</i>	<i>metéltc</i> , levágta
<i>s v c</i>	<i>szenvedés</i>
<i>f e s i</i>	<i>feszül</i> , megmerevedik
<i>a l</i>	<i>alá-esett, sirba szállt</i>
<i>c l . e - n</i>	<i>kölyök</i> , gyermek
<i>s i</i>	<i>sir</i> , zokog, kesereg
<i>c c n</i>	<i>ken, gondoz</i>
<i>f l c d e s</i>	<i>fcledés</i>
<i>t e c e</i>	<i>hely, helyzet, állapot</i>
<i>t e n i n e</i>	<i>tartós, állandó</i>
<i>t u t i n e s</i>	<i>tasszigálás, háborgatás</i> (a finn nyelvben “tuditta” jelenti ugyanezt, de megtaláljuk értelmi és hangtani azonosát a magyar tájszavak között is, ahol a “tuti” többek között a bölcső ringatását jelenti.
<i>x i s</i> (néhol “phis”)	hangtani és értelmi azonos a magyar “ <i>pis</i> ” szó, amely köztudomás szerint vizeletet jelent.
<i>v l i</i>	<i>kiüríti, kiereszti</i> . Az előbbi szóval összekötve, magyarra helyesen ezzel a kifejezéssel fordíthatjuk: “ <i>bevizel</i> ”
<i>c s</i>	<i>kis, kicsi</i>

Ezek után a sírfeliratot magyarul így olvashatjuk:

*AZ APA MEGHALT, LEVÁGTA A SZENVEDÉS,
MEGMEREVEDETT, SIRBA SZÁLLT. GYERMEKE
KESEREG, GONDOZÁSÁROL MEGFELEDKEZTEK.
HELYZETE SZANALMAS ÁLLANDÓ .TASZIGÁ-
LAS. BEPISIL A KICSI*

VIII.

Száraz, érzéstelen feliratot olvasunk ez alatt a szám alatt közölt szövegből:

<i>s i</i>	azonos a finn: " <i>sija</i> ": elhelyezés, hely
<i>c a e</i>	ezeknek
<i>c a</i>	itt van

Mondatba foglalva a három szó így hangzik:

ELHELYEZÉSE EZEKNEK VAN ITT:

E mondat alatt olvashatjuk a neveket (Ulias, Iart, Caii, Caulias)

IX.

A kilencedik számú felirat a halott nevével kezdődik:

C. LICINI C. F. NIGRI, s a név után mondja meg, hogy miért került a név tulajdonosa a sirba:

<i>f l</i>	magánhangzó kihagyásos leírása a "fal", (zabál) igének
<i>e c</i>	<i>száj, állkapocs</i>
<i>n e f</i>	falánk, mohó vágyu (finn: "nep-ü-le-se")
<i>o a r</i>	felfuvódott
<i>i r</i>	<i>clrendez</i> , rendbe tesz
<i>n u (-ei)</i>	lehajló, lehanyatló (finn: "nojo": meggörnyedt)
<i>i l</i>	<i>élet</i>

Ha e szavak jelentését mondatba rendezzük a sírfeliraton azt olvashatjuk, hogy:

*MOHÓ VAGGYAL ZABÁLT A SZÁJA,
FELFUVÓDOTT, ELRENDEZTE HANYATLÓ
ÉLETÉT.*

X.

Az alattvalóknak a jóságos úr halálában való veszteségét örököltette meg ez a felirat:

<i>L a r θ i</i>	a halott neve
<i>l a u t n i θ a</i>	felszabadított szolgák
<i>c r e s (c=gy)</i>	<i>gyertek</i> , jőjjetek
<i>n - t s</i>	összetett szó a " <i>nun</i> " (mind, mindnyájan) első betűjéből és a " <i>tes</i> " zokogást jelentő szó más-salhangzóiból A " <i>nts</i> " tehát felszólítás: <i>mind-</i>

Laroi
lautnil
prkii

nyáján zokogjatos, illetve a zokogásra való felszólítás többes számát jelenti.

a halott neve

felszabaduló

azonosnak látszik a cápuai agyagtáblán "parxis"-nak olvasott szóval, melynek jelentése a magyarban: *paraszt*, azaz olyan ember, aki az élet fenntartásához szükséges mindenféle dolgot végzett, mint hozzáértő, bizonyos lekötöttség mellett a munkaadók otthonában, vagy birtokán. Ez a lekötöttség később a jobbágysorsba romlott.

si

sirjatos

is

iszó, tüzes, meleg, iszonyu

si

sirjatos

is

itt változata az "eis," vagy "uis" etruszk szónak, amelynek jelentése: *nagyon*

Ezek szerint a X. számú feliratnak magyarai értelme a következő:

LARO FELSZABADITOTTJAI GYERTEK ZOKOG-
JATOK, LARO FELSZABADULÓ PARASZTJAI SIR-
JATOK ISZONYUAN, SIRJATOK NAGYON!

XI.

Ez a sírfelirat, az élet szomorú eseményeivel oktatni akaró bölcsnek a szerzeménye, s mint ilyen ma is figyelemreméltó életfilozofia.

A felirat szavakra bontva a következő jelentésű:

lu p

meghalni (finn: "loppu" jelentése: bevégezni, a végső határ)

ou f

kedves

intna

"int": *int*, figyelmeztet, a "na" rag pedig rámutat arra, aki ezt teszi. (Pl. a magyarban azt mondjuk, hogy: "tana" valakinek)
"far": fáradtság, a "na" rag pedig, mint az előbbi esetben, de leirt alany nélkül kapcsolja a fáradtságot valakihez. Kétségtelen, hogy az ellumyt hozzátartozóira, az élőkre céloz általában.

lisl

"lis": *növekedést* jelentő szó az "l" rag hozzákapcsolásával igévé alakul át, amikor az "a" a kijelentő módot jelöli. (A finn: lisä: hozzáadást jelent.

A sírfelirat azt hirdeti, hogy:

MEGHALT KEDVESEINK INTELME:
FÁRADTSÁGUNK NÖVEKEDIK.

XII.

Ez sírfelirat is mély gondolkodásra mutat, mert a hirdetett imádkozás mellett, a felirat szerzője bevallja azt is, hogy mi az oka annak, ha ez a sírnál elmarad, majd az ilyeneken utolsó mondatával - mintegy ostorral - végig vág.

A szavakra bontott szöveg a következő:

<i>a r</i>	<i>árok, sirgödör, halál</i>
<i>k e n</i>	<i>ken, gondoz, nevel, oktat</i>
<i>x i</i>	<i>hű, ösztönöz, buzdít</i>
<i>θ s</i>	magánhangzó beillesztéssel: "θes": <i>imádkozás</i>
<i>u c</i>	<i>öklcl, bánt, lever</i>
<i>r i</i>	"rian" magyar szó gyökere: <i>rés, elválás</i>
<i>i s</i>	<i>izsó, izgalom, düh</i>
<i>r i n i</i>	<i>szakadást tess, elránt vlmítől</i>
<i>a s i a</i>	"as", "asi": <i>sírás, az "a" felszólító mód rag-</i> <i>ja, tehát "asia": sirjátok jelentésü.</i>
<i>s a r</i>	<i>sár</i>
<i>i a</i>	<i>híjja vlnnek, hiány, nincsen</i>

Ezek szerint a sírfelirat azt hirdette, hogy:

A SIRGÖDÖR OKTAT, HIV IMÁDKOZÁSRÁ. A
LEVERŐ ELVÁLÁS IZGALMA MEGSZAKITJA EZT.
SIRJATOK SÁR NINCSEN!

Lehetetlen meg nem említeni ezzel az utolsó mondattal kapcsolatban azt az értelmileg és szinte szavak szerint is teljesen azonos csallóközi közmondást, amit a vigasztalást bevenni nem akaró siránczóknak azoktak mondani:

"Csak rijjál nincsen sár!"

XIII.

Istenfélő ember meglátásából fakadt ez a sírfelirat is, melyben az isteni jóakaratot és az elmulást állítja egymással szembe a felirat szerzője.

A sírfelirat első sorában a következő szavakat olvashatjuk:

<i>v e l (v = f)</i>	<i>felső, magasságbeli, Isten</i>
<i>v i s</i>	"vis-l" szó Martha francia nyelvész La Langue Etrusque c műve 454 oldalán közölt megállapí

tás szerint: *barátságos*, jóakaratu jelentésű a finn: "*üs-te-ve*" szó alapján. Közelebbi rokonnak látszik azonban a magyar "*viselkedik*" ige gyökér szavával, amiben ugyan már érteleln eltolódás van, mert a "viselkedés" vonatkozhat jóra és rosszra egyformán, de egyes magyar vidékeken, mikor azt mondják a gyerekről: "*megtanult viselkedni*", a szó csak a jóra, a helyes magatartásra mutat rá.

n t u
v e l
o s

nyájas, kedveskedő, simogató
felső, de jelenti a *felfelé* szót is
öszönöz, hajt (a finn "*osa*", "*osu*" szó, valamintre való törekvést, elérni akarást jelent.)

Ezt az írás sort tehát így fordíthatjuk magyarra:

AZ ISTÉN VISELKEDÉSE NYÁJAS, FELFELÉ ÖSZTÖNÖZ

A következő betűsor valószínűleg azoknak a nevét őrzi, akiket sir takar, a harmadik sor pedig a sirgödörre mutat és azt mondja:

a r a s
c c
l s

élethatár elárkolás, temetés sir
száj, állkapocs
"les". zokog siránczik jelentésű szó, a leírásban a két hetű közötti magánhangzó kihagyásával. (finn: *tisma* eső, harmat)

Ez a betűsor az elsővel szemben megállapítja, hogy viszont:

A SIR SZAJÁNÁL SIRÁNKOZUNK

XIV.

Az emberi mulandóságba való belenyugovást hirdeti a XIV. számú felirat.

l a r
h e i
l e i

lárma, hírdet, ismertet
"hej", *éigság, öröm* (heje-huja)
az ősrégi "laj-ha" magyar szó tövének hiánytalan azonos, melynek közismert értelme: *békés, csendes, nyugalmas*
ez, az
ékelt, maghasított, kiásott
hiány, hézag, sirgödör

c e
i c a
i a

A szavak magyar értelmét egy sokat mondó rövid mondatba így foglalhatjuk:

HIRDETEK ÖRÖMET: NYUGALMAT AD EZ A SIR!

Általában jellemzője a magyar cserépedényeknek, - a régieknek és a jelen időkből valóknak egyformán - hogy nemcsak díszítések, képek, rajzok ékesítik, hanem legtöbbször valamilyen felírás is van rajtuk. Ezekre az utóbbiakra vonatkozólag azt beszélték hajdan az öregek, hogy véletlenül sem akadt felírás nélkül való értékesebb cserépedény, mert a becsületes fazekasok így adták az edények, különösen a korsók megörzésére és kezelésére vonatkozó tanácsokat, többnyire olyan formában, hogy aki elolvasta, nem felejtette el soha.

Csakugyan így lehetett, mert láttam korsót magam is, több mint ötven esztendeje, amelyiken ez az írás díszelgett:

*"Figyázz az asszonyodra, mert gondoz, meg enned ad,
Vigyázz rám is, hisz én telem oltod el a szomjadat!"*

És az ilyen korsó-feliratok néha egyenesen megmondták, hogy mire terjedjen ki különösen a vigyázás. Az egyik ilyen írás, három felkiáltójellel a mondat után azt kiáltotta:

*"Ha a tojás megreped, megsütöd aztán megesszed,
de ha engem megrepesztesz, semmi hasznom sem vesszed!!!"*

Egy másik meg, nem versben ugyan, de félreérthetetlenül arra figyelmeztette gazdáját, hogy ne felejtse el használat után kiöblíteni. Így mondta:

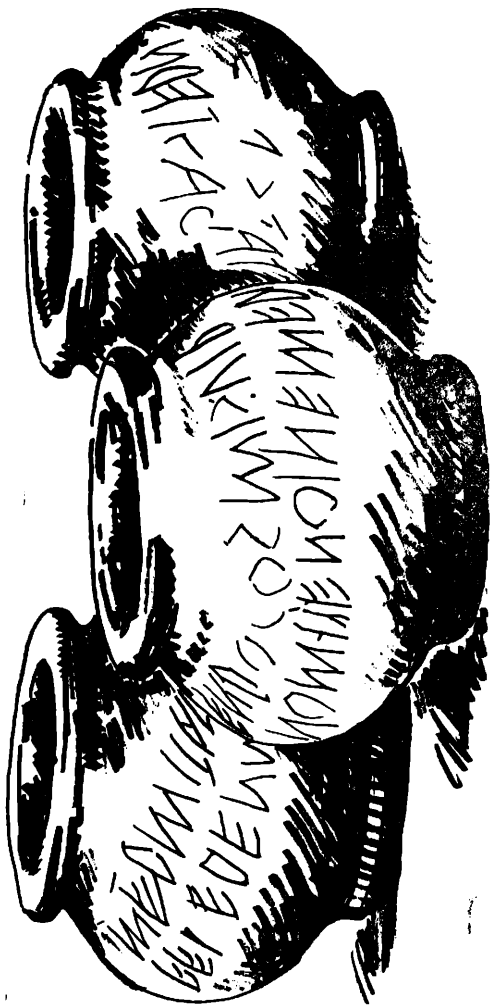
"Tisztaság az élet sója, sósz meg gyakran engem is!"

Ezek jutottak eszembe, amikor 1962-ben, a Reno folyó völgyében, Bolognától kb. 15 mérföldre fekvő Marzabotto város közelében feltárt etruszk emlékek között találtak egy korsófedelet, amit a "The Illustrated London News," az 1962 október 13-i számában úgy mutatott be, hogy: "egy a marzabottói rejtélyek közül." Kétségtelenül igaz volt a megállapítás, — bár a kép alá odairták az elképzelést, hogy a korsófedelen, hajdani tulajdonosának a neve olvasható — mert a feliratot csak magyarul lehetett megérteni, erre pedig nem gondoltak a vele foglalkozók. De meg kell még ezzel kapcsolatban mondanom, hogy az etruszk írásos-emlékek közül azok

amelyekkel eddig könyvekben, vagy folyóiratokban közölt fényképeken át megismerkedtem, általában igen sok, (kb. 60%) a magyarral hangzásban és értelemben rokon szavakat mutattak és így megértésük különösebb nehézséget nem okozott, de a legjobb eset mégis a "marzabottoi rejtély" volt, mert ez a felirat nemcsak hiánytalan szó azonosságot, hanem a szöveg szerint is, a fent említett ősrégi magyar szokással, tökéletes egyezést mutatott. Az etruszk fazekas, mint a magyar is, figyelmeztetést írt a korsóra, hogy vigyázni kell rá. Ráírta: "itallal tele könnyen megreped üdödéstől, s darabokra törik, ha leesik." (lásd: A Fáklya 1963 január)

Az "Etruscan Culture Land and People" című, 1963-ban Rómában a Svéd Tudományos Intézet által kiadott hatalmas mű 138-ik száma alatt közölt képek, újra felidéztek emlékezemben az említett magyar korsó felírásokat. Ezekben ugyanis, mint a magyar fazekas, az etruszk is a tisztaságra figyelmezteti és oktatja az edények tulajdonosát.

Terra-cotta vases with Etruscan and Latin inscriptions from about 525 B.C. and hence the oldest inscribed objects known to have been found in Roman soil.

Ennek a cserépedény-fedélnek felirata, az ősi írásmód szerint jobbról-balfelé haladó szorosan egymás mellé írott betűsorból áll, amit közismert betűkre átírva így olvashatunk:

N I F U I V A S I T A L A R A N I L A

Ez a betűsor szavakra bontva a következő:

N I F U I V A S I T A L A R A N I L A

Ezeknek a szavaknak magyar jelentését pedig az alábbiakban adhatjuk meg:

- n i f u* *kellemetlen, ami bosszant, vagy undorít.* Magyar tájszóban még ma is élnek a *"nyifa"* és *"nyifogó"* szavak. Az előbbi a kellemetlen, kiállhatatlan magtartású ember jelzője, az utóbbi pedig olyan beszédre mutat rá, amittől bosszankodva fordul el a hang hordozása miatt mindenki. A *"nyifu"* szó itt a korsóra vonatkozik a továbbiakból érthető ok miatt.
- i v* tökéletes azonos a magyar *"í v á s"* szó gyökerének.
- a s i - t* Az *"asi"*. etruszk szó nedvességet, folyadékot, vagy mert korsó-féle edényről van szó, kétségtelenül valamilyen *ital-t* jelent, ami *eláztatja* az edényt, amiben benne van. A *"t"*, a tárgyeset ragja, mint a magyarban is.
- a l a* hangzásban és értelemben azonos a magyar *"alacsony"* szó gyökerével, s mint ilyen, az előtte álló *"ital"* szónak a jelzője, mikor megmondja, hogy az *"alacsony"* áll a korsóban, azaz megszokott mai magyarsággal a korsónak csak a *fenekén* van.
- r a n* *ráncosodik, beszárad, összezugszorodik* jelentésű szó, de mert a korsóban levő folyadékra vonatkozik, ezek helyett a közismert *"poshad"*, *"megbuggyan"* szavak valamelyikét használhatjuk megfelelő gyanánt.
- i l a* *él ve'e, használ* szavaknak értelmi, illetve az elsőnek hangtani azonos is, de fordítható *"magánál tart"*, a jelen esetben *"benne hagy"* jelentéssel is. Az *"ila"*, mint ige, a jelentő mód, jelen idő egyes szám második (vagy harmadik) személye.

Ezek szerint a korsó-fedél etruszk felirata magyarra fordítva - valószínűleg helyesen - így hangzik:

UNDORIT AZ IVAS, (HA) AZ ITALT A FENEKÉN MEGPOSHADNI BENNE HAGYOD!

Még érdekesebb az, amit az etruszk fazekas ezután az edények tisztántartására vonatkozó "utasítás" gyanánt, a szájjal lefelé fordított edények falára felirt.

A jobboldali edény közepe táján, közel a fenékhez, két szó olvasható:

CAT és CP.

<i>c a t</i> ($c=k$)	kezet (<i>kacsó</i>) jelent a magyar nyelvben.
<i>c p</i>	betűk közé a valószínűség szerinti érteleni alapján beiktatott "a" magánhangzóval " <i>cap</i> "-nak, de mert a "c" itt is "k"-nak olvasandó, " <i>k a p</i> "-nak olvassuk ezt a szót, ami a magyar " <i>k a p</i> " igével hangzásban és értelemben hiánytalanul azonos. A " <i>c p</i> " szó jelentése tehát, mert a felirat utasítás, <i>kapd fel, vedd fel</i> .

E szerint e két szóból álló mondatot megfelelően magyarra így fordíthatjuk:

VEDD A KEZEDBE!

Közvetlenül e rövid mondat alatt, jobbról balfelé haladva "C A L" szót látunk leírva, aminek rendkívüli érdekessége az, hogy visszafelé, balról jobbra is olvasandó, mint azt az írás gömbölyített formája kívánja. Így az-
tán előttünk áll a "L A C" is, aminek közvetlenül folytatása a
CERIN (U) szó.

<i>c a l</i> ($c=k$)	etruszk szónak értelmi és hangtani megfelelője a magyar " <i>kell</i> ."
<i>l a c</i> ($c=k$)	etruszk szót pedig <i>külakoltat</i> , <i>kiürít</i> jelentéssel fordíthatjuk megfelelően magyarra.
<i>c e r i n</i> (u)	szó (a "c" itt is "k"-nak olvasandó) azt mondja meg, hogy mit kell kiüríteni. Ez a szó a magyar

„kerít,” (körülzár) igének hiánytalan azonososa, arra mutat rá, ami az edényben van: a *tartalmára*.

Ezek után ennek az edénynek teljes feliratát így olvashatjuk:

**VEDD KÉZBE! KI KELL ÜRITENI AMI BENNE
VAN!**

•

A kép baloldalán levő edény látható feliratát pedig így olvashatjuk:

F E L E D E N S M E R M I T A N

Ez a felirat szavakra bontva a következő:

<i>f e l</i>	<i>fel</i> , itt <i>felfordított</i> valamit jelent
<i>e d e n s</i>	Az „eden” szó jelentése magyarul: <i>e d é n y</i> . Az „eden”-hez kapcsolt „s” rag (a „soxti” = sok szónak első betűje) a többes számot jelenti.
<i>m e r</i>	<i>merő</i> , tökéletes, teljes. (a magyar „merő” szó általánosan ismert és használt ebben az értelemben. Pl. a „merő széna.” első kaszálásból valót jelent, tehát azt, hogy az ilyen széna tökéletesen kifejlődhetett).
<i>m i</i>	<i>éu, mi</i> (személyes névmás egyes, vagy többes szám első személy).
<i>t a n</i>	hiánytalan azonososa a magyar „tanul”, vagy „tanít” igék gyökerének.

E szófejtés után ennek az edénynek felirata magyarul valószínűleg az alábbiakat mondja:

A F E L F O R D I T O T T E D É N Y E K T Ö K É L E T E S E N T A N I T A N A K

•

A középső edény látható felirata, a következő szavakra bontott betűsorokból áll:

<i>n θ m</i>	.. Az „nθ” a magyar <i>nedvesség</i> szó gyökerével azonos hangzásban és értelemben, ha az írás miatt
--------------	---

hiányzó "c" magánhangzót a két betű közé olvasuk. Ehhez kapcsolódik "m" kicsinyítő rag, amelyel együtt *kis nedvesség*, *kevés folyadék* a jelentése. (Jules Martha francia nyelvész az etruszk "m" kicsinyítő ragnak magyar azonosát megtalálta ott, amikor a "gyerek" szó helyett "gyermeket" mondunk.)

i x c n

Az "ix" szó a magyar "igaz" gyökerének tökéletes megfelelője, amihez kapcsolódik az "en" rag, amely a magyar "an", "en" ragokkal egyenlő.

É szerint az "ixen" szó magyarul "ilyen"-t, "igasan"-t jelent.

n i n e

"ni" = *siet*. A "ne" rag azonosát pedig a magyarban megtaláljuk, amikor pl. az "*element*" helyett az "*elméne*" szót használjuk. A szövegben, mert folyadékról van szó, a "siet" helyett "csepeg", "csurog" "folyik" szavak valamelyikét használhatjuk.

m e r - c n

A "mer" szó jelentését fentebb láttuk. A hozzákapcsolt "en" rag azonos a magyar "on", "en", "ön" ragoknak, tehát a "meren" etruszk szót: *merren*, *tökéletesen szavak* valamelyikével illeszthetjük bele magyarul a szövegbe.

θ u c i

"du" (du-dált, azaz hangjelzéssel hívta, figyelmeztette hajdan a toronyőr a lakosságot veszedelem idején) szót: *kiált*, *hív*, *akar*, *követel* jelentéssel fordíthatjuk a mai magyar nyelvre. A "ci" cselekvést jelző "i" rag, a jelentő mód jelen idő egyes szám második (ma harmadik is) személyben "c" kötőhang után.

o s - m

Az "os" etruszk azót Martha professzor "*émell-re*": *kisugározni* jelentéssel fordítja, de azonosítja a finn: "*osa*" (*osu*) szóval is, amely jelentésben (ráirányít, célba vesz) csak árnyalatilag tér el ettől. Itt a szövegben kétségtelenül napsugárról van szó, amint ez, az utána következő szó világos értelméből következik.

Az "m" kicsinyítő képző, tehát "*egy kis*

napsugár" kifejezéssel adhatjuk vissza az "osm"
etruszk szó hiánytalan értelmét.

ir

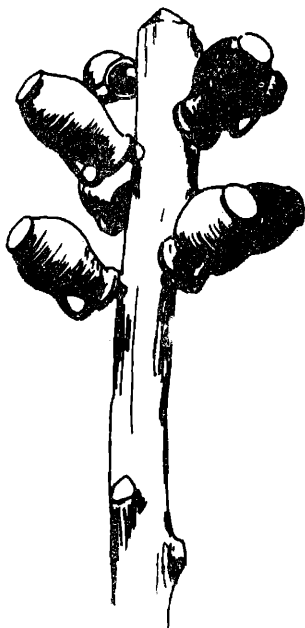
rendbe tesz, elrendez, elhelyez (*ir*: annyi, mint:
rendezi, megfelelően elhelyezi a betűket).

Ezek után, ennek a harmadik edénynek látható felirata, nagy valószínűséggel így hangzik helyesen magyarul:

**KIS NEDVESSÉG IGAZAN GYORSAN KICSUROG,
de ha TÖKÉLETESEN KIVÁNOD, NAPSUGÁR
MELEGÉRE HELYEZD.**

Minden magyar, aki falusi volt, vagy járt falvakban is, kétségtelenül emlékezik arra, hogy a falusi házak konyhái előtt ott állt cserép-fazekak és tejes-köcsögök napon való szárítására egy fogakkal ellátott fa-állvány,

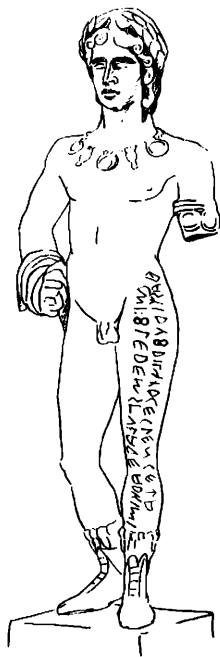
amelyre a használat után kiöblített edényeket szájukkal lefelé fordítva felaggatták. Ha erre gondolunk, a magyarnak az etruszkkal gondolkodásbeli, tehát faji rokonságát is magunk előtt látjuk, mert mintha csak az etruszk fazekasnak az utasítását töltené be a legtökéletesebben a magyar falvak népe még ma is.

Ez a mondat, illetve az edények falára írott, s a képen látható etruszk nyelvű feliratok (melyek között nincs latin írás, mint a kép alatti szövegben az "Etruscan Culture Land and People" című mű mondja) már megcáfolhatatlan bizonyítékai az etruszk-magyar rokonságnak nemcsak nyelvi, hanem népi sajátosság vonalán is.

*

Félreértések elkerülése végett ismétlem, amikre a sorok között is utaltam, hogy az edények feliratából csak a bemutatott képeken láthatókat fordítottam magyarra, amelyek, ha értelmes egésznek látszanak is, feltehető, hogy ezeken kívül még más felirat is van az edényeken, amiket azonban nem állt módomban megismerni.

Mayani professzor "Die Etrusker beginnen zu sprechen" című könyvéből vettük át ezt a képet, melynek etruszk feliratát Mayani tévesen értelmezte és bizonyosan ezért adta Apollónak a "Svulare" melléknevet is.

"Votivstatue des Apollo - Svulare"

A professzor az Apollo szobor feliratának megfejtését történeti aláfestéssel így vezeti be:

“Einen Ehrenplatz müssen wir der grossen griechischen, oder vielmehr vorgriechischen Gottheit Apollo einräumen, deren Kult in Italien ab dem IX. Jh.v.Chr. von den Griechen aus Cumae verbreitet wurde. Wie die Apollostatue aus Veji beweist, wurde dieser Gott im VIII. Jh. in Etrurien verehrt. Verweilen wir bei einer Bronzestatue (cf. Tafel 7) mit folgender Inschrift:

MI FLERES SVULARE ARITIMI FASTI
RUIFRIS TRCE CLEN CEXA”

(P. 737, CII 2613)

(Meg kell jegyezni, hogy a zárjelben Palottino, Testimonia linguae etruscae Florenz 1954. és Corpus Inscriptionum Italicarum. A Fabretti, Turin, 1867. munkákra utal).

A szobor feliratát azonban — talán a források után — tévesen olvasta és az összefüggő etruszk betűsört bibásan bontotta szavakra Mayani professzor.

A szöveg értelmét pedig így magyarázza:

“Die Statue ist Svulare (ein Beiname des Apollo) und seiner göttlichen Schwester Artemis (Diana) geweiht. Ein Frau, Fast, die Tochter oder Frau Rui fri, hat sie gegeben (trce, turcé), um zu sein (clen des albanische klenē, das wir schon kennen) hier (cexa, das albanische keha); gemeint ist: “in diesem Tempel.”

Ezzel szemben a valószínűleg helyesebb olvasással és szavakra bontással a bronz szobor lábán olvasható etruszk szöveg ezeket mondja:

MI FLER ES SC UL ARE API KIMI θAS χI DUF
RILU TRCE CLEN CEXA

Ezeknek a szavaknak a jelentése pedig magyarul a következő:

mi

személyes névmás: “én”, vagy többesben “mi”

f l e - r

"*fle*" azonos a *felel*, azaz *felelősséget vállal*, tehát véd. gondoskodik jelentésű magyar szónak. az "*r*" cselekvést jelző rag hozzá kapcsolásával tehát felelőst, védelmezőt, gondoskodót jelent.

é s

éss.

s c

szük, szűkölködés, nélkülözés, kevés

u l

ülő, felső, magas foku

a r e

árkol, határol, határt szab, véget vet

a p i

bizonytalanság, veszély Az "*api*", vagy "*appi*" szó ugyanebben az értelemben élt még kb. 60 esztendővel ezelőtt is Csallóközben, mikor pl. erdei favágás közben a kidülő fa veszélyére figyelmeztették a közelállókat . . . Valószínűnek látszik, hogy jární kezdő kisgyermek elesésekor hangzó "*hoppa*", "*hopi*" szólás is eredetileg a gyermek lépéseinek bizonytalanságát jelezte.

k i m i

(*kémény*) fénylő, villogó, feltűnő, nyilvánvaló

θ a s (θ c s , v a g y θ a r)

kiált, követel, *dacol*

x i

sóhajtság, sóvárgás a segítség után

θ u f (d u f)

gondosság, megértés odaadás,

r i l u

"*ri*" azonos a magyar *rian* ige gyökerével, az "*l*" igeképző raggal pedig e magyar szónak tökéletes értelmi azonos a is, mely itt "repsz", "megtör", "elvág" értelemmel áll a szövegben. A szó végén az "*u*" betű, a jelentő mód jelen idő egyes szám első személy ragja.

t r - c e

"*tr*" szó magánhangzó kihagyással a leírásban biánytalán azonos a értelemben is a magyar "*tör*", "kitör" "fellázad" értelmű szavunknak. A "*ce*" rag "*ban*" jelentéssel kapcsolódik a szóhoz.

cle - n

“*kle*” magánhangzó kihagyásos leírása a magyar “*külön*” szó gyökerének és mint ilyen, ennek értelmi és hangtani azonosas is. A szövegben a lázadóktól különváltakra, elszakadókra mutat rá a szó melyhez az “*n*” rag “*val, vel*” “*on, en*” jelentéssel kapcsolódik.

ce x - a

gyenge, tehetetlen, elnéző, *gyengéd*! jelentésű szó, melynél az “*a*” kijelentő, vagy megszólító mód egyes szám első személy ragja. A szó jelentése tehát: *gyengéd*, vagy *elnéző leszek*.

Ezek szerint a feliratot a következőképpen fordíthatjuk magyarra:

ÉN ÉSZSZERŰEN GONDOSKODOM. AZ INSÉG
EMELKEDÉSÉNK VÉGET KELL VETNI! A BI-
ZONYTALANSÁG VILÁGOSAN KÖVETELI A SÓ-
HAJTOZÁS MEGÉRTÉSÉT. MEGTÖRÖM A LAZA-
DÁST (szakadást teszek a lázadásban) A KIVÜL ALLÓKKAL
SZEMBEN GYENGÉD LESZEK.

*

Ezek után vissza kell térnünk Mayani professzor idézett bevezető soraihoz, mellyel szemben az Encyclopaedia Britannica (1960, 2 kötet 111 lap) azt mondja:

“Among the Romans the worship of Apollo was adopted from the Greeks. There is a tradition that the Delphian oracle was consulted as early as the period of the Kings during the reign of Tarquinius Superbus . . . ”

Tarquinius Superbusról pedig ezt mondja még a 21 kötet 208 oldalán: “ . . . he died in exile at Cumae.”

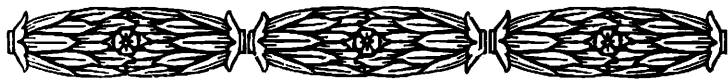
E két megállapítás összevágó adataihoz, a Veji-ra és Cumae-ra való utaláshoz, ha Tarquinius S. életéből a történelem lapjairól ismert eseményeket röviden felvázoljuk, a szobor feliratának eredetére némi valószínűséggel bíró elképzelést vehetünk papírra.

Tudnunk kell, hogy Tarquinius Superbus (K.e. 534 - 510) 510-ben ülték el trónjáról, de aki ennek visszaszerzése érdekében Clusium királyának Por-sennának a segítségével háborút kezdett Róma ellen, amiben győztek is. Por-senna azonban Tarquiniust mégsem jutatta vissza trónjára, amiért aztán ez a Veji-beliek és a latinusok segítségével próbálkozott tovább. Ez újabb háború alatt forradalom tört ki Rómában, mert a főurak elnyomták a szegény népet, kifosztották őket, elvették tőlük még a hadi zsákmányaikat is, amiért aztán igen nagy inségbe jutottak. A forradalom letörésére Rómában diktátort neveztek ki, aki elfojtotta ugyan a forradalmat, de a nép sorsa még rosszabbra fordult. Ezért aztán az éhező nép elhagyta Rómát azzal a szándékkal, hogy külön országot alapítsanak, s csak akkor tértek vissza, mikor K.e. 494-ben felállították a nép tribuni hivatalokat, melyeket a nép maga, a sorából választottakkal töltött be, akiknek még a szenátus végzéseit is joguk volt megsemmisíteni, ha azok a nép érdekeire károsnak látszottak.

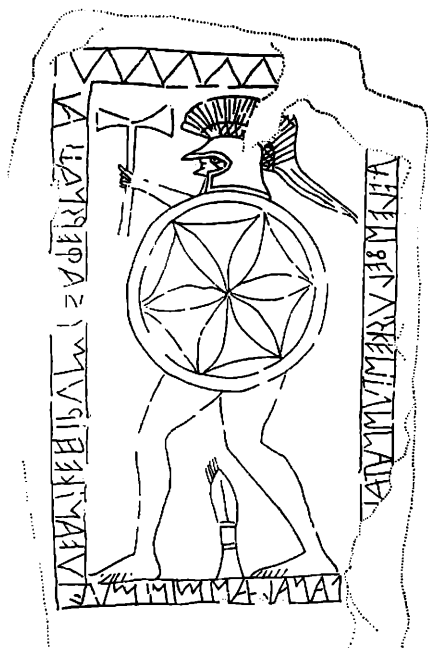
Kétségtelen Tarquinius Superbusnak Vejivel való összeköttetése, tehát feltehető, hogy mikor a római lázadás kitört, királyságának visszanyerhetése érdekében az ott adódott lehetőségek között, az akkori időknek egyik legtökéletesebb propaganda eszközét, egy köztisztelőben álló istennek a szobrát is felhasználta, hogy azon, — mintha az isten beszélne — üzenetét a római néphez továbbítsa. De nem lehetetlen az sem, hogy Cumae-ból, ahol aztán számkivetésében utolérte a halál, indította el az említett céllal ezt a feliratos szobrot.

Nagy a valószínűsége ennek a feltevésnek, mert a szobor felirata a magyar nyelvfejtés szerint ebbe az elképzelt keretbe hiánytalanul beleillik.

Az "istenti segítségnek" ilyen, vagy hasonló módon való igénybevételével nemcsak a múlt történetében, hanem még a jelenben is találkozunk, mikor az emberi akaratnak "istenítésével" övező célok érdekében beleavatkoznak népek, nemzetek sorsába.

Az alábbi kép is Edward Bacon, „Vanished Civilizations” című nagyszerű művéből való. Ennél a képnél azonban a korának valószínűleg helyes megállapításán kívül tévesek a hozzáfűzött adatok.

„One of the earliest inscriptions in the Etruscan language, dated about 650 BC. It is on a stele found at Vetulonia, of an etruscan warrior named Azele Feluske, who is armed with a double-axe.

Csakugyan nagyon régi lehet az írás, mert csaknem valamennyi szavának gyökerét tisztán megtalálhatjuk a mai magyar nyelvben, tehát idegen hatások akkor, még egyáltalán nem higitották fel az etruszk nyelvet, bár később is inkább tőle vettek át más népek szavakat, mikor kultúrájukat a kulturszavakkal együtt elsajátították tőlük. De ennek ellenére éppen úgy nem sikerült ennek a felirtnak a megfejtése, mint a későbbi időkben valóké.

Az az elképzelés vezette a feliratot megfejteni akarókat, hogy a kő valakinek a nevét örökitette meg. Ennek a hitnek hatása alatt, a felirat első sorának első betűjével kezdett néhány betűből álló csoportot névnek olvastak ki, bár tévedtek két betű olvasásában, illetve helytelenül írták át azokat mai latin betűkre, s egy betűt, ami nem illett bele elképzelésükbe, kihagytak a betűcsoport szavakra bontásából. Így aztán az ACCLESFELUSKE betűcsoportból megszületett a kép alá írott név: *Avele. Feluske* és a még hozzáírt magyarázó szöveg: amit az idézett műben a kép alatt olvashatunk:

A siremléken található felirat a törések ellenére is, jelentéktelen betűbetoldással, amit a szöveg értelme követel és mi t ilyen kétségtelenül helyes is, hiánytalanul olvasható. A szöveg, hasonlóan az írásos-emlékek felirataihoz, szorosan egymáshoz tapadó betűket, szavakra nem bontott betűsorokat mutat:

ACCLESFELUSKESTUSNILTAL

CANALASMINIMUL

IVVANIKEHIRUMISAFERSRXSAL

A szöveg szavakra bontva és a szavak jelentése a következő:

a c c l

őségi magyar szó, amelynek gyökere az "ac", vagy "acc", tájszavaink között felszólító módban "i" raggal (: "acci", - egyes szám első személy:) használatos ma is. A jelentése hirtelen, villámgyorsan követel valakitől valamit.

Az etruszk szó "l" ragja kétségtelenül igeképző és így a szó olyan történésre mutat rá, ami pillanatnyi időközelségben történt valamilyen esemény mellett.

<i>es</i>	“esik” magyar ige gyökérszava. E szógyökekből képzett szavak száma sok az etruszban éppen úgy, mint a magyarban.
<i>fel</i>	“felel” magyar igének gyökérszavával azonos és mint ilyen jelenti az etruszban is a válaszol, megfelel, visszavág, (riposztos) értelmet is.
<i>kes</i>	hangzásban és értelemben azonos a finn “kesu”, nyugalom, szelidség, higgadság jelentésű szóval. A magyarban ez a szó ma már csak, mint helységnevél: “Keszi”.
<i>tus</i>	“tus”. lökést, taszítást jelentő magyar szónak, a “tuszkol” ige gyökerének hangtani és értelmi tökéletes azonos.
<i>nusz</i>	nesz, zaj, lárm
<i>tal</i>	fosztóképző, mint a magyar “talan, -telen”, amelyek azonban régen az etruszkkal teljesen azonos formában is használatosak voltak a magyar nyelvben, amint azt következtethetjük a <i>θi</i> = “siet” és a “tal” fosztóképző összetételéből megszületett magyar “sé-tál” szóból. A “sietés” -“telen” haladást a magyarral azonos formában nevezte az etruszk is <i>θiital</i> = sétál.
<i>sak</i>	szöktet, megfuttat, menekülésre kényszerít.
<i>an</i>	rag, mint a magyarban -an, -en -ön, -va, -ve jelentéssel.
<i>al - us</i>	alászás, elterülés a földön. Közhasználatban él ma is az <i>alás</i> -san szó Magyarországon egyes vidékein.
<i>mini</i>	személyes névmás elsőszemély, mint a magyarban a többesszámban a “mi”, vagy tájsszóban: “mink”. Martha francia nyelvész szerint azonos a magyar egyesszámbeli személyes névmással, az “én” -nel is, ami az észti nyelvben “mine” szóval azonos.
<i>mul</i>	a “mul-ni” ige gyökérszava, ami jelent nemcsak elmúlást, hanem “haladást”, “rohanást” is, mint az elmuló időt sokszor nevezik e szerint.
<i>iv</i>	“ivás” gyökérszava, amely éppen úgy, mint a magyarban az “inni” igéből képződött
<i>vanik</i>	összetett szó, melyben a “van”-hoz. (ami valóságot, befejezett tényt, megtörténést jelent éppen úgy, mint a latin “est”) kaptcsolódik az “ik”

ékelést, tehát meghasítást, széjjelkörüst jelentő szó, amely a 'van'-nak, azaz a megtörtént valóságnak a hitelét kisebbiti, vagy töri meg. A jelen esetben az "ik" az "iv"-re, tehát valamilyen részegítő italra mutat rá, amellyel az etruszk is, mint a magyar ("borba öntöm a bánatom") feledtetni akarja a szomorú valóságot, tehát a "vanik" szót *feledtetéssel* fordíthatjuk megfelelően magyarra. A hozzáfűzött "e" rag pedig a felszólító módban mutatja a szót: *feledtessse* jelentéssel.

<i>hi</i> (: <i>h</i> = <i>v</i> :)	<i>vi, viv</i>
<i>rumis</i>	<i>romlás</i> magyar szóval azonos hangzásban és értelemben. <i>rum</i> = <i>rom</i> + "is" rag, mint a magyarban az -ás, -és, -is, stb.
<i>uf</i>	az "apad" magyar szó gyökere, leapad, kisebbedik, csökken jelentéssel
<i>crs</i>	crős, rendkívüli, tökéletes (Martha professzor szófejtése szerint).
<i>sr-χ</i>	sírás, sajnálkozás + "χ" rag, (mint a magyar "k") rámutat arra, aki sir, vagy sajnálkozik, tehát a <i>sr-χ</i> jelentése: <i>sajnálkozásunk</i> .
<i>sal</i>	szál, vékony. jelentéktelen

Ezek szerint az etruszk felirat szövegének magyar fordítása valószínűleg helyesen:

Pilánatokkal elesése előtt visszavágott fokosával higgadtan támadva és láрма nélkül megfuttatta (ellenfelét). ..összeesett. ..Mi elrohantunk, hogy ivás feledtesse a vivő pusztulását. Le (is) apadt erős siránkozásunk jelentéktelenre.

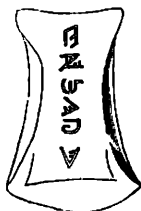
Meg kell még jegyeznünk ezzel a "feliratos oszloppal" kapcsolatban, hogy nem volt szükségszerűen rajta a síremlékeken annak az embernek neve, akinek emlékét az oszlop őrizni akarta.

És meg kell állnunk egy pillanatra az egyszerűen "double-axe" - nak nevezett etruszk fegyvernél, aminek mását az egész világon a multban és a jelen-

ben is csak egyetlen népnél a magyarnál, illetve az ezzel rokon fajtájuknál találjuk meg. Érdekes megjegyezni ezzel kapcsolatban azt, hogy a magyar Felvidéken, a ma Slovenskonak nevezett ősi magyar területen lakó slovákok ezt a fegyvert a magukénak igyekeznek bemutatni és nevezik "valaskának". Pedig a csallóközi magyaroknál volt ennek "valaska" a legutóbbi időkig a neve, de a szlovákok ezt a szót is eltulajdonították ezektől és magukénak állítják, noha a valaska szó etruszk eredetre vezethető vissza, az etruszkokkal való rokonságot pedig a szlovákokkal bajosan lehetne bebizonyítani.

A "valas" értelmi és hangtani azonos a magyar "válás" szó, ami mert egymástól elválást, szétszakítást jelent, neve volt az ilyent okozó, **hasogató szerszámnak is**. A "ka" szócskáról évezredek során lekopott az etruszk θ hang, ami pontosan megmondta, amit a mai emberek ott, ahol még használják a "valaska" szót, külön tesznek hozzá, mikor pl. azt mondják: "add ide a kézi valaskámat". A $ka\theta$ szó ugyanis nemcsak az etruszkban, de még a mai magyarban is, mint **kacsó**, kezét jelentett és jelent. A "valaska" tehát "kézi hasogató" jelentéssel élt az etruszk és a magyar nyelvben, amivel azonban, mint fegyverrel, természetesen nem fát hasogattak valamikor. Ennek a "valaskának" általánosan ismert magyar neve, kétségtelenül a későbbi évszázadokból, a **fokos**!

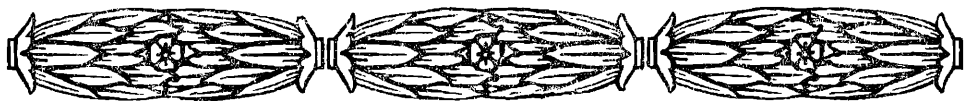
FIG. 09.

Inscribed Celt.

Sir John Lubbock: "Pre-Historic Times", 1865-ben kiadott művében ismertegette egyetlen felirásos bronzkori fokos, amelynek képét itt bemutatjuk. A feliratát, Pataky László, az ősmagyar rovásírás kiváló szakértője így olvasta el, mint hibátlan magyar szöveget:

SEGÍT IS, ÜT IS, RÓ IS.

Edward Bacon, "Vanished Civilizations" című nagy munkájából való az alábbi kép, amelyről a könyvben írott ismertetés feltételezi, hogy felirata nyelvileg rokonságban van az etruszkkal és nem tartja lehetetlennek, hogy ez a síremlék egy bizonyítéka az etruszok Kisázsiaiából való vándorlásának, mely szerint ezek lehettek az Indoeurópai - mediterrán nyelvcsaládhoz tartozó népek előtti lakói Lemnos szigetének.

Ezt a megállapítást hiánytalanul elfogadhatjuk, sőt hozzátesszük azt, hogy kétségtelen. A síremlék feltétlenül etruszk, még pedig olyan, ami tökéletesen bizonyítja azt, amit e síremlékkel foglalkozó sorok első mondatában Edward Bacon könyve kihangsúlyoz, hogy az etruszk nyelv, vallás és életszemlélet teljesen különbözik a szomszédaiktól („as we have seen, the difference in language, religion and other aspects of life between them and their neighbours”)

Inscribed funerary stele, 6th century BC, found on the island of Lemnos in the Aegean. The language, of which there are other examples, seems to be related to Etruscan. The link may be merely semantic, or it may be evidence for Etruscan migrations. (3)

Ehhez a megállapításhoz azonban a síremlék elolvasása és megértése után elkerülhetetlenül hozzákiváncozik a kérdés, melyik néppel rokon tehát ez a indo-európaiak között csakugyan rokontalan nemzet?

Erre a kérdésre is feleletet ad a sirfelirat megértett szövegéből ki-
gúgázó etruszk életszemlélet, aminek párja csak egyetlen egy van ezen
a világon: a magyar!

★

A külön álló keskeny lapon, amely az ős magyar rovásírásos bo-
tokra emlékeztet, az írás az első sorban (a képes lap felöli) jobbról
balra halad, középső sorban megfordított helyzetben nézve a lapot, szintén
jobbról balra, a harmadik sorban pedig ugyanebben a helyzetben balról
jobb felé halad. Ez az írás közismert betűkre átírva a következő.

ETIRAILSI FOK IASIACE SEROSAIHEVIZ HO TO VERONA ROM
MARACIO SIVAI ECTESITHAPAITIF SOICE SVAI AVITSIAC XUIS
MARAXMAVISATHMAI

A tulajdonképpeni siremlékről, amelyen egy elhízott ember felső-
testét látjuk, az alábbi etruszk szöveget olvashatjuk:

HOPAIEZ NAFOTH SIASI MARASMAV SIARXVEIS AVIS EVISTHO
VERONAITH SIVAI ACERPA VARSIO VANACA SIAC SERONAI
MORINAIC

Etruszk-magyar szövegszótár:

u θ r

ut végére várni, várakozni

a i l

nagyon + "l" – nagyon, hosszan, sokáig

s i

nyugalom. Ősrégi magyar, gyermek alató dal:

"tente baba tente

"csi, csi az ölemben"

A "csi" szó azonos a etruszk "si" szónak hangzásban és értelemben. Több faluban a dal szövegét még "si si" az ölemben mondattal éneklék. De azonos a "si" etruszk szóval a magyar "csitit" ige gyökere is és a "csitt" "csend legyen, maradjatok nyugodtan" jelentésű parancs-szó is kétségtelenül a "si" szó jelentéktelen hangtani elvátózásával szü-
letett meg, illetve maradt a mai magyar nyelvben.

f o k

megakadás, megszakítás, közismert magyar szó

<i>ia</i>	hijja hiánya vlmnek
<i>sia</i>	sajna, sajnos, sajnálkozás
<i>ce</i>	(rag) ban, ben
<i>ser-os</i>	szerel-mes, szerető
<i>ai</i>	nagy
<i>hev-is</i>	(<i>hev</i> : reszketés hangutánzó szó, <i>is</i> : cselekvést jelző rag) reszket
<i>haθ</i>	vágy (:“h” gyakran “v”-nek olvasandó az etruszkban:) közismert magyar kifejezés: “ <i>hadd vigyem el</i> ”
<i>to (ta)</i>	előrag, ami az utána következő szóra mutat, illetve azt változtatja megtörténtté, mint a magyarban a “to”-va, “ta”-valy szavaknál látjuk.
<i>veroua</i>	(azonos a finn nyelvben ma is élő “ur-i-na” szóval) remegés, nyögés, sóhajlás
<i>rom</i>	romol, elpusztul, megsemmisül
<i>har</i>	élelmiszer, ajándék, a dó
<i>acio</i>	crőszakolás, siettetés
<i>haracio</i>	<i>harácsolás</i> , ősrégi magyar szó: az adó erőszakos behajtása, az élelmiszer elrablása
<i>sivai</i>	összetett szó: “si” és “vai” az utóbbi kivájtát, tehát hiányt jelent. Az összetett szó jelentése: nyugalmat elpusztítja. Azonos az etruszk “sivai” szóval hangzásban és érteleniben a magyar “zsivaj” szó és a “sivaj-kodás” (csak a nyelvész hivatalos megállapítása után “sival-kodás”, a nép ajkán sok helyen még mindig “j” hangzik az “i” helyén) szó gyökere. E két szó is változatlanul megőrizte az etruszk nyelvből előtűnk álló formát, nemcsak hangtani és értelmi vonatkozásban, hanem a szó kialakulásában is.
<i>cc</i>	állkapocs, száj
<i>te si</i>	siránkozik
<i>θap</i>	kéregető (“tapogat”, hogy találjon valamit). jelzője a “koldus” szónak, ami szánalomra méltót, nyomorultat jelent, de a “tapogat” szóval összekapcsolva, majd idők múltával önmagában is kifejezte “koldul” formában a kéregetés fogalmát. “ <i>Egy koldus tapogat kenyérért</i> ” közismert mondat volt Csallóközben még 50 évvel ezelőtt.
<i>ai</i>	nagy
<i>lif</i>	könnyecsepp, könnyzápor

<i>s o i</i>	sóhaj, visszhangzás
<i>a v</i>	avulás, idő, korosodás
<i>i t</i>	hozzájárulás (a "t" betű őfőneciai formában áll a szövegben)
<i>a c</i>	ma is élő magyar tájszó: <i>aci</i> = hirtelen, gyorsan
<i>χ u i s</i>	hízás, kövérség
<i>ma</i>	ma, most (néha mutató névmás: ez, az)
<i>ra χ n i</i>	rágni, megrövidíteni
<i>a v i</i>	avul, korosodik
<i>s a θ</i>	tönkretesz, elpusztít, "satnya" közismert magyar szó.
<i>ma i</i>	mai, mostani, a jelenben történő valami
<i>h o p (h u p)</i>	hepe-hupa, domb, sirdomb, kripta
<i>c s - n</i>	atyá (ősregi magyar szó, amit őriz az "esperesi", atyák atyja jelentésű szó) az "n" rag: on, en által, miatt
<i>a f o θ</i>	apad, elfogy, elpusztul, meghal
<i>s i a</i>	sajna, sajnál vkit, sajnos
<i>s i</i>	átvitt értelemben: nyugalom hely, a halott menedékhelye
<i>ma r a s</i>	marad-ás
<i>a r χ</i>	határa vlinek, árok
<i>e v i s</i>	avatkozás valamibe
<i>θ u</i>	kiált, panaszkodik
<i>s c r - o n - a i</i>	szeretetlen nagy
<i>c r</i>	része valaminek, némely
<i>p a</i>	előrag, va, ve, val, vel jelentéssel
<i>v a r (v=f)</i>	fárad, megun valamit
<i>s i</i>	itt átvitt értelemben a sirkamra jókarban tartására vonatkozik
<i>v a n</i>	feledés
<i>a c a s i</i>	hirtelen, villámgyorsan
<i>m o r i s - n a - i k</i>	morzsák-ra hasad, széjjelszakad

A szöveg fordítása ezek szerint valószínűleg helyes az alábbi mondatokban:

A külön álió keskeny lapon:

Hosszu várakozás a türelem hiányában megszakad.

A sajnálkozásban a szerelmes nagy, reszkető vágya nyögésbe fullad.

A harácsolás a nyugalmat elpusztítja

A száj siránkozása a kéregető nagy könnycseppjeinek a sóhajtása.

A sóhajtózás a korral jár.

A tétlenség gyorsan meghízsal, ez megrövidíti az életet, elpusztít hirtelen.

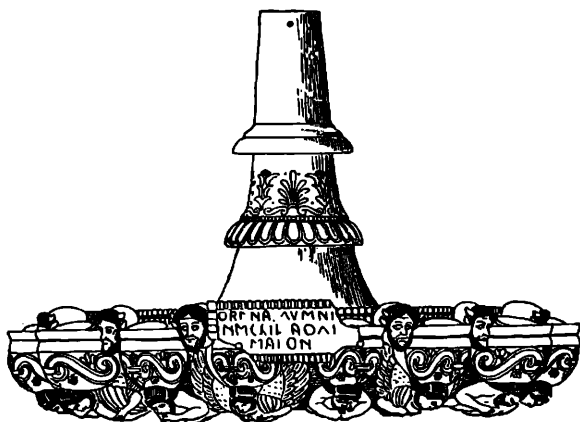
tulajdonképeni siremléken:

A sir, a nagyatya halála feletti sajnálkozás miatt, a nyugalom-helye marad helyőre, de a nyugalom határa ismeretlen. Az idő belevatkozik — mondja nyugtalanul aki nagyon szeret — némelyek megunva a gondozást, elfelejtkeznek, és gyorsan s az élénk, nagy szeretet széjjel morzsolódik.

* * *

A szöveg értelméből megismert igazságok, mint az etruszk bölcsesség és életszemlélet ragyogó adatai, nemcsak bámulatot keltenek minden igazán művelt és gondolkodó ember lelkében, hanem ráterelik a figyelmet magyar népre, amelynek megszámlálhatatlan közmondásai között élnek ezek az etruszk siremlékről leolvasott mondatokba foglalt igazságok is.

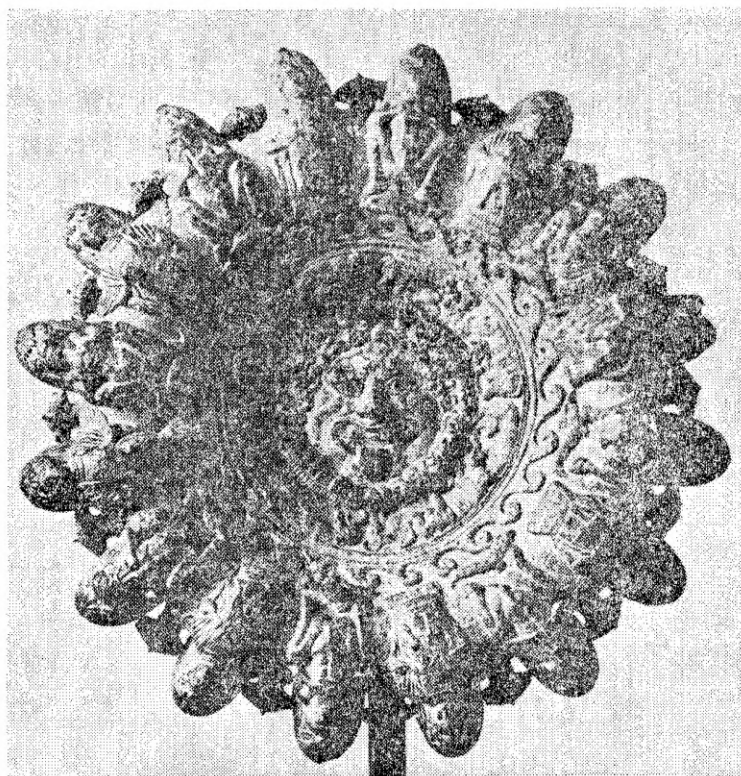

A cortonai bronzlámpa oldalról nézve. (K.e. 5-ik század második fele.)

Vacano: „Die Etrusker” című munkájában közölt képek egyike a függő-lámpa rajz, ami nemcsak az etruszk művészetnek nagyszerű remekét mutatja, de egyszersmind bizonyítéka annak a csodálatosan magas technikai kulturának is, amellyel a villany világítás előtti időben szerte az egész világon csak igen kevés helyen találkozunk.

Vacano leírja részletesen, hogy, milyen remek művészi alkotás ez a lámpa, mit ábrázolnak a díszítések, mit láthatunk rajta, mikor oldalról, vagy midőn a lámpa függ, alulról nézzük. Közben pedig elmondja: „az ivelt edényből ömlött az olaj tizenhat szimmetrikusan és egyenletesen elhelyezett nyíláson keresztül a megfelelő tizenhat kis csészébe, amelyekben a lángok lobogtak”.

A cortonai lámpa alulról nézve

Nem férhet semmi kétség Vacano szemléltető leírásához, egyedül csak a lámpa felirata az, amit ezek után, a közel kétezer esztendővel későbbi ember még tudni szeretne, vajon mit jelent.

Érdekes, hogy ez is olyan valami, amit a mai kor embere sem tud még nélkülözni.

Rövid mondat a felirat jelentőségének magyarázata:

HASZNÁLATI UTASÍTÁS

A felirat közismert betűkre átírva így olvasható:

IN SUP AN TRTH INTA LIKSN NTH IAS

A szavak jelentését pedig az alábbiakban ismerjük meg:

<i>i n</i>	indulás, kezdet, folyamat
<i>s u p</i>	suprázás, seprés, tisztogatás
<i>a n</i>	erre, azután
<i>t r θ</i>	előtörve, hirtelen
<i>i n θ a</i>	indul (inθ + „a”) jelentő mód jelenidő ragja
<i>l i k k s n</i>	összetett szó: „lik” + „ks” + „n” „lik” = lik, lyuk „ks” = kis, kicsiny „n” = on, en, ön (rag)

A szóösszetétel az ismert régi magyar mód szerint való, amikor a jelző a jelzett szó után következett (pl: Becs + kerek). Az összetett „likksn” szót tehát magyarra így fordítjuk: **kicsi lyukon**

<i>n θ</i>	nedv, nedü, folyadék
<i>i a s</i>	összetett szó: „ia-s” „ia”, amit Martha francia nyelvész „nem mozdul” „mozdulatlan” jelentéssel fordít, de aminek hangtani és értelmi azonosa a hiányzik magyar ige gyökere: hi ja (hiánya) van valaminek; az „s” pedig rag, amely, mint a magyarban is a jelzett szó milyenségére irányítja a kapcsolt szónak jelentését. Eszerint az „ias” etruszk szó jelentése a „nθ”-re, mint a lámpában levő folyadékra vonatkozik, amiért aztán a mai magyar beszédben inkább „beszáradt” szót használunk

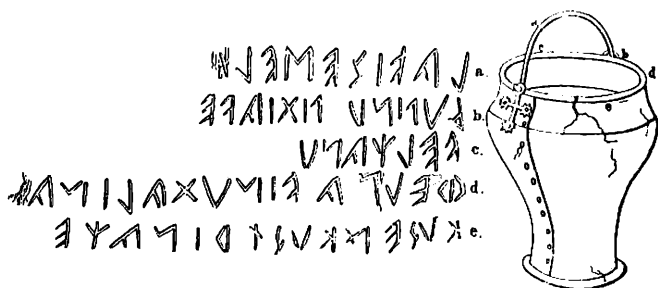
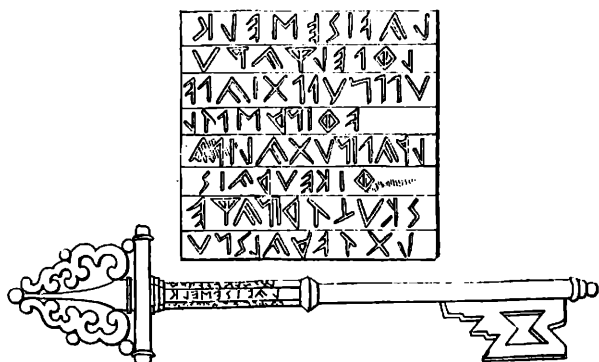
Ezek után az etruszk lámpa feliratát így fordíthatjuk helyesen magyarra:

**HASZNALAT ELŐTTI KITISZTÍTÁSRA HIRTELEN MEGINDUL
A KICSINY LYUKAKON A BESZÁRADT FOLYADÉK**

Mayani, "*Die Etrusker beginnen zu sprechen*" című könyve ösztönzött arra, hogy a "*kulcs*" és "*veder*" feliratait is megérteni próbáljam, de ehhez nem az általa bemutatott rajzokat és ezeknek modern betűkre átírt, a rajzok alatt közölt szövegét vettem alapul, hanem ahonnan Mayani merítette: (lásd, 197. lap) Corssen, "*Über die Sprache die Etrusken*" című művéből, mint az alábbi képek mutatják.

Mayani művének 197-ik oldalán leírja, hogy ezt a rendkívül nagy méretű, 37 centiméter hosszú, bronzból készített kulcsot, ami az etruszk fémiparnak tanubizonyossága, 1870-ben találták *Tricut* közelében, de ugyanczen a tájon, Tricthez még közelebb, az *Avisio* folyó mellett találták 1828-ban a másik tárgyat, vedret is. Elképzeli Mayani, — mert az *Avisio* az *Etsch* folyóba ömlik *Lavis* város közelében, — hogy ezt a két tárgyat az etruszk forrás-istennek: *Lavis*-nak ajánlották fel, s azért van mindkét tárgyon majdnem azonos felirat, melynek alapján kimondja egész biztosan, hogy a tárgyak közös forrásból származtak annak ellenére, hogy különböző helyeken találták azokat.

Magyar szemmel vizsgálva azonban ezeket a feliratokat, egészen más értelem bontakozik ki előttünk. Kétségtelen mindkettőnek etruszk a hősöje, de ezt a bizonyosságot nem "Lavis" etruszk forrásisten (?) egyformán való emlegetése adja — mert erről nincs szó a szövegekben, hanem a nyelvi azonosság mellett az a vonás, hogy az etruszk mesteremberek *használati utasítást* is irtak készítményeikre.

Ebben az értelemben magyarul elolvasott feliratokkal kapcsolatban pedig, ha rámutatunk arra a magyari vonásra, amellyel a múlt század végéig nagyon sokszor találkozunk a hasonló kézi-ipari termékeken, hogy t. i. azokra készítőik szintén ráírták a leendő tulajdonosok számára a tanácsot: *miként és hogyan ne bánjanak azokkal*, ezt a kulcsot és vedret is besorozhatjuk az etruszk-magyar rokonság hitelt érdemlő tanuvallomásai közé.

Mayani a feliratokat amelyek úgy a kulcson mint a vedren mondatokra szaggatott betűsorokban vannak, a mondatok szerint sorolja fel pontosan. Csak néhol látszik hiba, vagy hiány a betűk leolvasásában, amik azonban az értelemből könnyen javíthatók, illetve pótolhatók.

A feliratok olvasása Mayani idézett műve szerint:

DER SCHLÜSSEL	DER EIMER
1. <i>laviseselk</i>	a) <i>laviseselk</i>
2. <i>lth velxanu</i>	b) <i>rupinupitiare</i>
3. <i>upinupitiapv</i>	c) <i>velxanu</i>
4. <i>vthiursitl</i>	
5. <i>lravinutalina</i>	d) <i>thelnavinutalina</i>
6. <i>thikeurais</i>	
7. <i>skustrinaxe</i>	e) <i>kusenkustrinaxe</i>
8. <i>ltteralsuu</i>	

1. laviscselk

la

azonosa az "alá", "le" magyar szavaknak, melyek mint igekötők kapcsolódnak az utánuk következő igéhez, pl: lelőggatni, alátartani. stb. Az etruszk nyelvben az igekötő sokszor önmagában is a teljes szót helyettesítette éppen úgy, mint a magyarban. A "la" szócskát tehát "lelőggatva, alátartva" jelentéssel fordíthatjuk magyarra.

vis

vísel, visz, hordoz

esek

ész + "val", "vel" rag, mint a magyarban, melyhez kapcsolódik a "k" cselekvést jelző rag is.

2. (u)lθvelχapu

ulθ

rendkívüli, kiemelkedő, fennülő

velχ

fel magasra

apu

bizonytalan, veszélyes ártalmas

3. upinupitiapu

up (ap)

veszélyes

inu

ingat ige töve az "u" kijelentő raggal

pi (u)

e szónál a zárjelbe irt "u" magánhangzó kihagyása az etruszk írásmódból folyik, mely szerint a magánhangzók, különösen torlódás esetében, de egyébként is sokszor nincsenek jelölve. A "piu" hangtani és értelmi azonos a finn: *pivo*, mely magyarul *tenycret* jelent.

ti

tömés, szorítás, markolás

apu

bizonytalan

4. xθinrsitt

xθ

új, üde (finn: *ute*: új)

inr

az "in" azonos a magyar *ingó* szó gyökerével hangzásban és értelemben, az "r" pedig a magyar "ra, re" rag megfelelője. Az "inr" etruszk szót tehát *ingóra* fordíthatnánk, ami azonban kétségtelenül valamilyen kötő anyag volt, tehát helyesebb ha "szinórra" szóval iktatjuk a szövegbe.

sitt

"si" szó azonosnak látszik a finn: *sijotta*,

elhelyezést, lerakást jelentő szó gyökerével. A "t" kötőhang az igeképző "l" rag előtt.

5, *lravinutalina*

l (θel)

ravinu

tal

ina

kétségtelennek látszik, hogy az "l" betűt megelőzte az eredeti szövegben a "θe" szótőredék éppen úgy, mint a veder feliratán a d., alatt olvashatjuk és így "l" helyett "θel" szó van e mondatban, Ez a szó, Martha francia nyelvész (La Langue Etrusque, 1913 Paris 444 oldal) szerint "jóindulattal", "kedvetlenségből" jelentéssel fordítható magyarra.

ravaszkodás, megfontolás, előrelátás

fosztóképző, mint a magyarban a "talan, telen" az "ingat" ige töve + "a", mely, mint az "u" is, a kijelentés ragja. Az "ina" szó tehát *ingutod, lóbálod* értelemben fordítható helyesen magyarra.

6, *θikeurais*

θike

ur

ais

gőz, köd, sötétség

úr, de jelent magasan levőséget, magasságot is nagy, nagyon

7, *skusztrinaχc*

sk

uz

trin

aχ-e

szakadás (magánhangszó kihagyásos lerással *űz*, sújt, utolér

zajosan, hangosan

sóhajtani: "ah" + "e" parancsoló mód ragja, tehát a szó sóhajts jelentéssel került a szövegbe

8, *lttural/snu*

lt,

tura

lis

nl

a "leti": elejtés, letesz jelentésű etruszk szónak magánhangzó kihagyásos leírása.

megtorlás, bosszú

a finn: "lisa" szóval azonos hangzásban és "hosszad, megtold, szaporít, fokoz" értelemben teljes.

* * *

Érdekes megfigyelni, a Corssen-féle (Corssen, *Über die Sprache der Etr.*, I, S. 919, Tafel XXIII) rajz után, hogy az "ingást" jelölő "in" szó betűjeleit,

egybeírva mutatja a kulcs rajza, sőt, ahol ebből a szógyökérből a hozzákapcsolt "r" raggal főnevet képeztek ez a betű is szorosan tapad a másik kettő mellé.

Ezek szerint a kulcs felirata magyarul nagyon megszívlelhető tanácsokat ad és igazságot mond a kezelőjének:

LELÓGATVA VIDD, ÉSSZEL HASZNÁLD. RENDKIVÜLI MAGASRA ÁRTALMASAN VESZÉLYES LÓBÁLNOD. A TENYÉR SZORÍTASA BIZONYTALAN. UJ ZSINÓRRA HELYEZZED. HA KEDVTELESBŐL MEGFONTOLÁS NÉLKÜL LÓBALOD SÖTÉTBE NAGYON MAGASRA, ELSZAKAD, HANGOSAN SÓHAJTS. (mert) L'ESZTESEGED MEGTORLÁS KÖVETI!

* * *

V E D E R

a, la v i s e s e l k

lásd a "Kulcs" feliratának szófejtései között a cím alatt. Érdekes észrevenni, hogy Corssen a veder fogantyujára írta az "a", jelzést nyilván azért, mert azon van a "la v i s e s e l k" betűsor. Ez pedig szófejtésünk helyességét bizonyítja hiánytalanul, mert a fogantyúval csak lelógatva lehet a vedret hordozni.

b, r u p i n u p i f i a v e

r u p i n u

roppan, reped. azonos hangzásban és értelemben a "Kulcs" 3-ik számú felirata első két szavának összevont jelentésével, mely szerint az "up": veszélyes és az "inu": ingat szavak egybe-kapcsolva a széllyel-roppanás, a repedés megtörténhetését jelölik. A különbség csak az, hogy a történet nem az "u" kijelentő rag, hanem az "r" igeképző, ez esetben mint előrag mutatja meg.

p i

piszok, máz, burok zománc

f i

láng tűz

a v e

avult, régi, de jelent hosszantartó időt a magyar "sokáig" szó értelme szerint

c, v e l x a n u

v e l (v = f)

fel, magasra

x a n u. (x = h)

hány-vet hajít, lóbál.

lásd a "Kulcs" feliratának szófejtései között e cím alatt. A "θel" után következő szó első betűje kétségtelenül téves, mert az, mint a "kulcs" azonos feliratában láttuk, csak "r" lehet a szöveg logikus értelme szerint.

kus (*k=g, s=zs*)

gúzs, (fából való kötél), *fogantyú*

en

nagyon

kust

szó elejére a "k" betű valószínűleg téves olvasásból, vagy sajtóhiba következtében került, mert a szöveg "r" betűt kíván, aminek etruszk jele könnyen összetéveszthető a "c", illetve a sokszor "c"-vel jelölt "k" betű jegyével. Az "r" betűvel a szót "rust"-nak olvassuk, s ez "rázott" jelentéssel hiánytalanul beleillik a feliratba.

rin

ringat, ide-oda mozgat, rángat taszigál jelentésű, s mint ilyen a "ringat" szavunk gyökerének hiánytalan azonosza is.

aχe

mint láttuk a "kulcs" feliratai között a 7. alatt

* * *

Ezek után a veder feliratát magyarul valószínűleg hibátlan ételemmel így olvashatjuk:

LELÓGATVA VIDD, ÉSSZEL HASZNÁLD. MEGREPED A MÍZ!
HA LANGON VAN SOKAIG, MAGASRA HÁNYOD, KEDVTELÉS
BŐL MEGFONTOLÁS NÉLKÜL LÓBALOD, A FOGANTYU NAGYON
RAZVA KIRÁNDUL SÓHAJTOZOL!

O. W. von Vacano, Die Etrusker c. munkájából vettük az alábbi képet, Tafel 48) ami egy, Perugiában talált kisebb síroszlopot mutat a Kr. e. második század első feléből.

Érdekes számunkra ez az oszlop, mert erősen rokon a formája az smert székely kopjafákhoz, illetve csak azért más milyen, mert kőből van. A feliratának tartalma azonban olyan, mintha Erdélyben írta volna egy székely-magyar: rövid és mégis sokat mondó, amiből szinte kiált a sirban nyugvó iránt érzett szeretet.

A síroszlop feliratát közismert betűkre átírva és valószínűleg helyesen szavakra bontva így olvassuk:

AF LESK ILK KESL A3L

IAIL KVA

A szavak jelentése magyarul:

<i>a f</i>	apa
<i>le sk</i>	összetett szó: <i>le</i> + <i>sk</i> . A <i>le</i> jelentése ugyanaz, mint a magyarban, az <i>sk</i> pedig a <i>sza kad</i> magyar ige gyökér szavával egyezik hiánytalanul. Az összetett szó tehát tökéletesen azonos a <i>leszakad</i> magyar igének nemcsak értelemben és hangzásban, hanem szóképzésben is. Az igekötő egyformán kapcsolódik az igéhez. Élet fájáról leszakadás a halál.
<i>il k</i>	értelmi és hangtani azonos a finn: <i>ilke</i> = rossz, baj, szerencsétlenség jelentésű szónak.
<i>ke sl</i>	hiánytalan azonos a finn: <i>kesü</i> szó, ami nyugalmat, enyhét, békét jelent, amelynek mása a magyarban a Keszi helység neveken szintén megtalálható.
<i>a θ l</i>	<i>a θ</i> = <i>édes</i> + "l" módhatározó-rag.
<i>ia il</i>	összetett szó: <i>ia</i> + <i>il</i> . "ia" = hiány, az "il" jelentése pedig: élet. Az összetett szó tehát <i>élet-telen</i> , a sírra mutatva: "nincs élet"-et jelent.
<i>ka va</i>	<i>káva</i> , bekerített sír

Ezek szerint az etruszk sírkő felirata magyarul azt mondja:

**APA MEGHALT SZERENCSETLENÜL, NYUGSZIK ÉDESEN,
NINCS ÉLET A SÍRBA.**

Mayani: "Die Etrusker beginnen zu sprechen" című könyvéből valók a alábbi képek és azoknak az "értelmezése" is, amelyek ismét arra az igazságra mutatnak rá, hogy az etruszk írásos emlékeket a magyar nyelv ismerete nélkül nem lehet megfejteni.

Abb. 31. Gebetinschrift auf einer kleinen Stierplastik

Az idézett könyv 125-ik oldalán közölte ezt képet "*Gebetinschrift auf einer kleinen Stierplastik*" cím alatt, de bizony, mint látni fogjuk, tévesen, mert az nem imádság, s különösen nem abban az értelemben, amint azt beállította, hanem egy többszörös halál-eset miatt gyászoló ember fájdalmas fel-sóhajása.

Mayani az etruszk szöveg után írott "A" jelzéssel pedig azt kívánta tud-tul adni, hogy a szöveg leolvasása kétségtelenül helyes, de itt is tévedett.

A szöveget *PELΘURINU PETRUAL* -nak olvasta, s az első betűcso-portot két részre bontva, a másodikat pedig egy névnek minősítve így fej-tette meg:

pel: albanisch pjell, zeugen, gebären, Junge werfen

Ourinu: "der Stier", wie die Abbildung zeigt.

petrual: "des Petru"; wahrscheinlich war dieser ein wackerer Baurer, der durch das Versagen seines Stiers beunruhigt war. Er verfertigte wohl selbst dieses Kunstwerk, schrieb kurz seine Bitte und seinen Namen darauf und trug es raschen Schrittes in den Templ der zuständigen Gottheit. "Möge der Stier des Petru zeugen!"

Ezzel szemben, ha a szöveget helyesen olvassuk, az összefüggő betűsor a következő:

KELΘURIHUPETPUAL

Ennek pedig a valószínűleg helyes szavakra bontása a következő:

<i>kel</i>	sírhely, azonos a finn: "kalma" (:sirdomb:) szó gyökerének.
<i>θuri</i> (<i>θ sokszor jelöl: t, s, d hangokat is</i>)	értelmi és hangtani megfelelője a magyar "sor" szónak, mely az "i" raggal, mint ige, <i>sorakozik, egymást követ</i> jelentést ad
<i>hup</i>	hiánytalan azonos a magyar "hup" szónak ami a "hepe-hupa" tájszóban még ma is él és kisebb dombokkal borított terület jellemzésére használják. Itt a jelentése a <i>sírhalom</i> .
<i>et</i>	<i>elő, mielőtt</i> jelentéssel volt használatos a régi magyar nyelvben.
<i>pu</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar "bű", <i>bánat</i> szónak
<i>al</i>	<i>alászik, leszáll, megenyhül</i> . Az "al" igekötő jelöli az igét is.

Ezek szerint a felirat jelentése értelmes és síremlékre kifogástalanul ráillő mondatot mutat, amilyent az egymásután következő gyászcsetek hatása alatt a gyászolók keserű lelke természetesen diktált a kőre:

SIRHELY SORAKOZIK SIRHALOMHOZ MIELŐTT A BÁNAT MEGENYHÜLNE

Kérdésbe jöhet esetleg a síremlék négy lábas formája, ami valószínűleg befolyásolta a megfejtésnél Mayani professzor fantáziáját, de több valószínűséggel feltehető, hogy vagy egy ilyen törött szobor-darab állt a gyászoló család rendelkezésére, vagy pedig a négy lábbal, negyedszer ismétlődő halálreprezentációra akart a kőfaragó rámutatni. Ebben az utóbbi elképzelésben a síremlék formája összhangban van a rajta levő felirattal is.

* * *

Nagyon érdekes az alábbi kép is, amelyet Mayani i.m. 108. oldaláról vettünk át, s aminek feliratát a professzor "beendet das Essen" mondatlalt értelmezi hosszú szófejtés után. Ettől a megállapítástól messze eltér a valószínűbbnek látszó magyar.

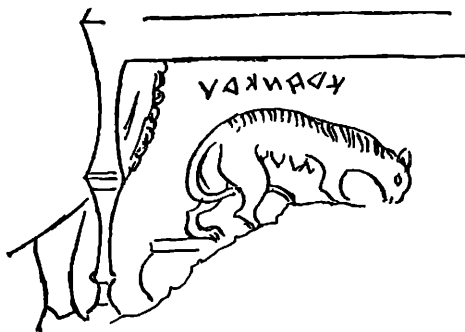

Abb. 26. krankru: „beendet das Essen“

Mayani tévedett az etruszk betűsor elolvasásában és szavakra bontásában is. A betűsört ő szavakra bontva K R A N K R U -nak olvasta, pedig közelebb áll a valósághoz a magyar ember szeme előtt azonnal kilátszó értelem, ha a sort K R A N K D U -nak olvassuk, illetve így bontjuk szavakra.

Ezeknek a szavaknak a jelentését hiánytalanul megtaláljuk a mai magyar nyelvben.

kr

kétségtelenül a magánhangzó kihagyásos írás esete, s ha e két betű közé beiktatjuk az "e" hangzót, a magyar "keres" ige gyökere áll előttünk, amit a képpel kapcsolatban az etruszk "kr"-nak leírt szó értelmű és hangtani azonosának mondhatunk.

an k

Ez a szó az "an", *anya* jelentésű szó és a "k" betű összeírásából áll. A "k" betű, mint kötőhang, az "an" (anya) szót módhatározóvá alakító ragra mutat rá, amit azonban a tömör etruszk nyelvben annak leírása nélkül is értettek. E szerint az "ank" hiánytalan megfelelőjét

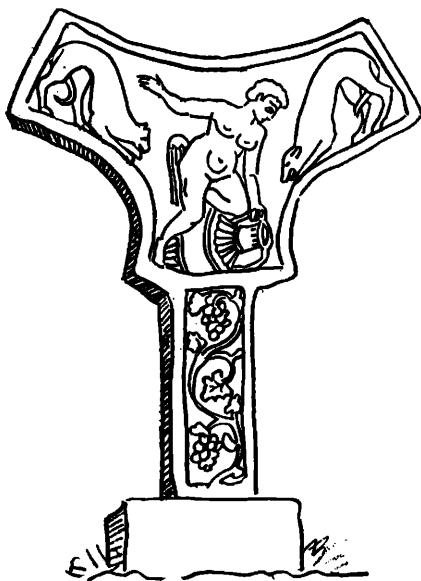
du

a magyarban "anyaként" (mint anya) kifejezéssel adhatjuk.

tökéletes azonos a magyar "dug" szó, ami a jelen esetben *dughelyet*, *buvóhelyet* jelentett bizonyosan, ahová az állat, amit Mayani leperelt, elrejtetni akarta a már meglevő, vagy várt kölykeit.

Ezek szerint a rövid, három szavas szöveget így olvassuk magyarul:

KERES MINT ANYA BUVÓHELYET

ZWOLF ETRUSKISCHE SPRICHWÖRTER, APHORISMEN UND TRINKLIEDER

1. *śenulis rite*
Wie ein abwärts eilender Wildbach ist die Jugend.
2. *vinimia leniace*
Im Wein ist Vergessen.
3. *klenase citia*
Wie ist doch diese Welt verdreht!
4. *kapemu kaθesa kapes sli*
Fasse diese Schale an ihren Henkeln und trinke sie aus!
5. *paχeis lavθur peiare uθetar if evnuχ rcu*
Trinker, seist du nun von dem zügellosen Volk des Bacchus oder ein einfacher Wanderer, tu Wein in dieses Gefäß!
6. *limatis ene cavire vemati turesa*
Glücklich, wer viel Wein in sein leeres Maul gießt.
7. *na ki nata ri sa kvil
et sual euti kukaian*
Erhalte uns während der Nacht frisch wie die Morgenröte
und, ach, lösche am Tage unserer Röte aus. (Schminkpalette aus Padua.)
8. *peva sniχe siu pi kutiu tisaχvil ipi peri snati*
Wer getrunken hat, kennt das Elend nicht!
Trink, um ein wenig Freude zu kennen!
Und trink, um lange zu leben!
9. *θec veisna hausti fanuśe neris sane ipa θui neri*
Der Tod verlegt in den Abgrund die Wohnung des Menschen;
Aber der Wein ist dem Menschen hier gegeben. (AMB, X).
10. *θumsa cilva neri vanva farsi putnam θu calatnam*
Der Mensch ist schwach wie Rauch.
Er wird zerstört in der Erde.
Hier ist es, wo wir leben! (ib.)
11. *stre vc*
Strecke dich wie ein (springender) Wolf.
12. *la.θna rite
clani ciani sθ*
Laßt währen die Jugend!
Weint beim Gedanken an das Grab!

Az etruszk irásos-emlékek megfejtési kísérletei között, Mayani: Die Etrusker beginnen zu sprechen" című munkájának 355-ik oldaláról fotomássalatban itt fenti szöveg szerzője — úgy látszik — mintha közös hatás alá került

volna a bevezető sorainkban idézett etruszk gyalázó sorok írójával. Ez azt állapította meg, hogy az etruszkok tudománytalan, minden szellemi alkotás nélküli, nagy étkű, börtorku nép voltak, Mayani pedig a közmondások, aforizmak és bordaloknak minősített 12 etruszk mondaton át az etruszkokat Bachus népe gyanánt, mint az életet csak részegeskedésben leélni akaró népet mutatja be. Fontos tehát, hogy ezeknek a bemutatott mondatoknak is megismerjük valódi értelmét.

A felsorolt mondatok forrásából bizonyosan könnyebb lett volna a kétségtelenül összefüggő betűsorokat helyesen szavakra bontani és a nébol talán megrongálódott eredetiről tévesen lemásolt betűket megfelelőekkel helyettesíteni, de a szavakra bontás a már ismert szavak segítségével, a téves betűk kicserélése pedig a hasonló alapvonaluak közül az értelem szerint kiválasztottakkal mégis, a valószínűség szerint, helyes megoldáshoz vezetett. Ez a megoldás azonban a Mayani-féle megállapításnak homlokegyenest ellenkezőjét: a bölcs életigazságokat valló és tanító nép rajzát mutatja.

1.) *senulis_rite*

<i>se</i>	<i>szó, törvény, hatalom, erő, parancs.</i> A szó hiánytalan hangtani és értelmi azonos a finn: „see” (szó) és a magyar „szó” szavak. A „törvény szava”, a „királyi szó”, a „hatalmi szó” kifejezésekkel úgy a multban, mint a jelenben is mindenfelé találkozunk a magyar nyelv területén.
<i>uu</i>	<i>nyújt, fitogtat, mutogat</i> jelentéssel fordítható magyarra. E szavak közül a „nyújt” szó, hangtanilag is azonos az etruszk „nu”-val.
<i>lis</i>	a finn: „líse” (hozzáad, szaporít, növel) hiánytalan azonos, de kétségtelenül rokon a magyar „liszt” szóval is, amit a „sok” szó helyett néhol ma is használnak a magyarok, mondván: „ <i>kicsiből lesz a sok, mint a búzaszemből a liszt.</i> ”
<i>ri</i>	értelmi és hangtani azonos a „rian” ige gyökerének, tehát szakadást, repedést, szakadékot jelent.
<i>te</i>	<i>mutató névmás.</i> A szövegben kétségtelenül az etruszkok felett hatalmaskodó rómaiakkal kapcsolatban az etruszk-római együttélésre mutat. Azonos a magyar „te” személyes névmással, ami tulajdonképpen rámutat valakire.

Ezek szerint az etruszk mondat csakugyan közmondás, de egészen más, mint amit az idézett német szövegben Mayani nyelvész professzor megállapított, mert azt jelenti, hogy:

HATALOM FITOGTATÁS NÖVELI A SZAKADÁST

2.) *vinimia. leniace*

<i>vin</i>	tengerész, hajós. Rokon hangzásban és értelemben a finn: „ <i>ui</i> ” uszni, evezni jelentésű szóval, de még közelebb áll a mordvin: „ <i>ujne</i> ” hasonló értelmű szóhoz.
<i>imi</i>	az ősmagyar „ <i>eme</i> ”, vagy az osztyák: „ <i>imi</i> ” feleség, nő, asszony jelentésű szavakkal azonos hangzásban és értelemben.
<i>leni</i> (néhol: <i>line</i>), <i>lengő</i> , <i>könnyű</i> , kis értelem eltolódással <i>könnyelmű</i> , meggondolatlan jelentésű magyar szavak azonos.	
<i>acc</i>	az ősrégi magyar „ <i>acci</i> ”, vagy „ <i>aci</i> ”, gyorsan, birtelen, hamar jelentésű szó tökéletes azonos.

A két szóba préselt négy etruszk szónak valószínűleg helyes magyarai jelentése:

TENGERÉSZ-FELESÉG KÖNYELMŰ ELHAMARKODÁS

* * *

3.) *klenascitia*

<i>cle</i> (c = cs)	<i>csillogás</i> , világos, s mert ez a napfénytől eredő, a szót <i>nappal</i> -ra fordíthatjuk a szöveg értelme szerint is.
<i>nasc</i>	hiánytalan hagntani és értelmi azonos a magyar „ <i>nyes</i> ” szónak, amelynek értelmi megfelelői a levág, a kaszál magyar igék is. Az „e” a múlt idő ragja, mint némely esetben a magyarban is, pl. <i>nyes-e</i> , <i>men-e</i> .
<i>ki</i> (c = k)	<i>ki</i> , aki
<i>tia</i>	<i>töm</i> , halmoz, összegyűjt.

Ennek a mondatnak változatlan értelmi azonos a magyar közmondás:

IDEJÉN ARATOTT AKINEK TELE A ZSÁKJA

Nem változtat az azonosságon ha az „idejében” szó helyett a „nappal”, a „tele zsák” helyett „összegyűjtött” szó van az etruszk szövegben hiszen annak a munkának ideje a nappal és a zsákba is csak az összegyűjtött kenyérrevaló került.

* * *

4.) kapem u kadesa kapes sli

Érdekes ezzel kapcsolatban észrevenni azt, hogy Mayani i. m. 117-ik oldalán az ott rajzban is bemutatott etruszk edényről, melynek felirata a fent idézett szöveg, annak megközelített valódi értelméhez csak azt fűzi hozzá: „*und leeren wir sie*”, a közmondások közé sorozva azonban ezt már odamódosítja, hogy: „*und trinke sie aus*”. Valónak látszik tehát a feltevés, hogy szándékosan sorolja az etruszkokat Bachus imádói közé. A szöveg helyes megértése szerint sem a *kiürítés*, sem a *kiűvés* nincsen az etruszk emléken és felirata semmiesetre sem való a közmondások, aforizmák vagy bordalok közé, hanem — amilyenekkel az etruszk feliratok között nagyon sokkal találkozunk — különböző tárgyak használati utasításai mellé könyvelhető el.

Meg kell még a felirat fejtegetése előtt jegyeznünk azt is, hogy mindegyik szavának értelmi és hangtani azonos a hiánytalanul megvan a mai magyar nyelvben.

<i>kapem u</i>	<i>kapom, felkapom</i> , (felveszem) magyar szavak és igealakok tökéletes azonos. A „u” hangzó a kijelentő mód egyes szám első személy „om” „em” ragja után a régi magyar nyelvben is használt záró-hang.
<i>kathcs</i>	<i>kád</i> , széles alapú, alacsony falu edény, tál, kis hajó. Az őseredeti magyar „kád” szóból az „es” raggal való kiképzése a szónak is magyar mód. pl. a hid formájú alapra épített sertés-ól neve a magyarban „ <i>hidas</i> ”-ól.
<i>a</i>	mint a magyarban az „a” névelő ráirányítja a figyelmet a következő szóra.
<i>kapes</i>	<i>kapocs</i> , fogantyú, füle valaminek
<i>sli</i>	magánhangzó kihagyásos leírása, a <i>széli</i> , azaz valaminek a szélén levő tárgyat megjelölő szónak. Az „i” rag a hely meghatározásánál a magyar nyelvben ma is változatlanul használatos.

Ezek szerint a hibátlannak látszó fordítás, mint az edény használatára való utasítás ezt mondja:

FELKAPOM A TÁLAT KAPCSÁVAL A SZÉLÉN

* * *

5.) paxeis lavour peiare uhetar if evnux rcu

<i>paxeis</i>	hangtani és értelmi azonos a magyar „balsors” szó, de kétségtelenül rokon a szó tövével a finn: „ <i>pakko</i> ” elkerülhetetlen kellemetlenséget, bajt jelentő szó is.
<i>lav</i>	<i>langyos, léha, lusta</i> , nemtörődöm
<i>our</i>	<i>sor</i> , család, nemzetség

<i>pei</i>	mutató névmás (az utána következő szóra mutat).
<i>are</i>	árok, határ, vége valaminek, pusztulás, halál
<i>uθ</i>	ut, kitartás
<i>etari</i>	kiválónvá lenni, kitünni (et = kiváló + ari = lenni)
<i>ifcv (ipcv)</i>	képtelen, nem tudó
<i>nuχ</i>	nessz, zaj, láрма
<i>rcu</i>	magánhangzó kihagyásos leírása a „rc” = „rág” szónak, az „u” hangzó szövégződés kijelentő módban.

E szófejtés szerint az 5.) szám alatt közölt etruszk mondat értelme magyarul:

**BALSORSA A LÉHA NEMZETNEK A PUSZTULÁS,
KITARTÁSBAN KITÜNNI KÉPTELEN,
LÁRMÁZVA RÁGJA MAGÁT**

* * *

6.) *limatis ene cavire vcmati ture*

Kétségtelenül hibás nemcsak az etruszk betűsorok szavakra bontása, hanem a betűk lemásolása is. Ez utóbbinak elfogadható magyarázata az a feltevés, hogy az eredeti etruszk szövegtáblán egyik-másik betű zuzódott, vagy elmosódott volt és így a hasonló rajzu betűkből, a szöveg tartalmát nem ismerve, nem megfelelően írtak annak helyére a közismert betűkre átírt szövegben. Luigi Lanzi olasz etruszkológusnak könyvünkben is közölt etruszk betű és szöveg tábláján bemutatott betűformákból következtethetjük, hogy az „l” betű a „c”, illetve „k” betű helyett, az „s” (limatis szóban) az „u” betű helyett, az „r” (cavire) pedig a „t” betű helyett került az idézett szövegbe, mert annak ezek a jelentélen javítások adják meg az elfogadható értelmét.

<i>cima</i>	láng, tűz (a finn: „kima” fényt, forróságot jelent) <i>kémény</i>
<i>tiu</i>	figyelni, vigyázni
<i>cnc</i>	nagyon
<i>kavi</i>	kemény, fontos, kavics = kemény kő.
<i>tev</i>	<i>tevékenység</i> , munka, dolog
<i>cm</i>	hiábavaló, tökéletlenség
<i>ati</i>	<i>átkozódó</i> , panaszkodó
<i>turese</i>	<i>dorgálás</i>

Az így megfejtett szavaknak mondatba fűzött értelme régi magyar közmondás is:

**TÚZRE VIGYÁZNI NAGYON FONTOS DOLOG
HIÁBAVALÓ AZ ÁTKOZÓDÓT DORGÁLNI**

7.) *na ki nata ri sa kvil et sual enti kukaian*

<i>n a c</i>	egyszerre, egyformán. Azonos a vogul: „eng” szónak
<i>i n</i>	<i>indul</i> , kezdődik
<i>a t e r</i>	hiánytalan azonos a vogul: „äter” tiszta, derült jelentésű szónak.
<i>i s a</i>	<i>izzadás</i> , melegség
<i>k v e</i>	<i>keserves</i> , fájdalmas
<i>l e t</i>	azonos hangzásban és értelemben a finn „lette” égetni jelentésű igével.
<i>s u a l</i>	azonos a finn: „süüle” szemölcs, bűtyök, és a magyar „sül”, duzzadt nyaku, golyva jelentésű szavaknak.
<i>e n</i>	több, nagy, magas, fontos
<i>t i</i>	összegyűjteni
<i>g u g a i</i>	azonos hangzásban és értelemben a magyar <i>guggol</i> szónak, ami átvitt értelemben összegörnyedtet, megroskadtat is jelent
<i>a n</i>	erő

É szófejtés szerint a fenti etruszk szöveget így foglalhatjuk magyarul mondatba:

**EGYFORMÁN INDUL AZ ÜDÍTŐ IZZADÁS,
A FÁJDALMAS TÜZES DAGANAT,
FONTOS ÖSSZESZEDNI A MEGROSKADT ERŐT**

* * *

8.) *peva snixe siu pi kutiu tisaxvil ipi peri snati*

<i>p e v a</i>	rendetlen... Csallóközi mondás a házat tisztán nem tartó emberekről: „csupa pelyva a házatája” az etruszk szó tehát hiánytalan azonos a magyar „ <i>pelyva</i> ” szónak, mely a „rendetlen” embernek sok vidéken ma is jelzője.
<i>s n - e</i>	<i>szenny</i> , szemét. Az „e” rag gyakorító ige képző.
<i>i x e (ixu)</i>	nyög, panaszkodik, irtózik. Hangutánzó szó: <i>ichú</i> = a fáradt, vagy beteg ember lélegzésekor hangzó nyögés.
<i>s i n</i>	azonos a finn: <i>sija</i> , <i>sijotta</i> szavak gyökerével („ <i>sija</i> ”: hely, „ <i>sijotta</i> ”: elhelyez), az „n” pedig cselekvést jelző rag. A szó tehát <i>helyére tess</i> jelentéssel fordítható magyarra.
<i>p i k u</i>	a finn: „ <i>puku</i> ” öltözet, ruházat jelentésű szóval látszik azonosnak hangzásban és értelemben.
<i>t i u</i>	figyelmes, gondos, rendes, vigyázó

<i>s a x</i>	<i>zsák</i>
<i>t i</i>	<i>töm, belerak, rárak</i>
<i>v i l i</i>	<i>visit, vilyog, kesereg</i>
<i>p i p e r i</i>	értelmi és hangtani azonosa a „ <i>pipe</i> ” szó a magyar „ <i>pipere</i> ” szó tövének. A „ <i>ri</i> ” rag pedig megfelelője a magyar „ért”, „miatt” szavaknak. A „ <i>pipere</i> ” tulzott tisztálkodást jelen a mai értelemben is.
<i>s n - a</i>	<i>szenny, szemét.</i> Az „ <i>a</i> ” rag a kapcsolt szóból gyakorító igét képez, mint az „ <i>e</i> ” is.

Ezek szerint a 8. szám alatt közölt etruszk „bordalt” rendre szoktató közmondás gyanánt könyvelhetjük el így:

**RENDETLEN A SZEMETJÉT IRTÓZIK HELYÉRE
TENNI: A PISZOK BEBORITJA.
A RENDES, ZSÁKBA TÖMI, VISÍT A
PIPERÉÉRT HA SZEMETEL**

* * *

9.) *θec vciśna hausti fanuse neris sanc ipa θui neri*

Az így helytelenül szavakra bontott betűsort, néhány leolvasási hibának az értelem alapján való kiigazítása után az alábbiak szerint olvassuk és értelmezzük nagy valószínűség szerint helyesen:

<i>θ e c</i>	kérdezni, keresni, próbálni
<i>v c i s</i>	<i>vájás</i> , hiány, elmulasztás
<i>n a</i>	tulajdonító rag, mint pl. a magyarban <i>tan-(u)a vala-</i> <i>kinek</i>
<i>h a u s</i>	helytelen olvasásból, ami az írásos-emlék esetleges elmosódottsága alapján feltételezhető. vagy helytelen másolás után a szövegbe került hiba. Valószínűleg helyes, ha helyette „ <i>v a x u s</i> ” szót iktatunk a szövegbe. Ez összetett szó:
<i>v a x</i>	<i>vak</i> , bizonytalan, veszedelmes
<i>u s</i>	<i>hajítás</i> , rohanás
<i>t i</i>	<i>töm</i> , helyrehoz, pótol
<i>f a n u</i>	<i>falú</i> , település
<i>s e</i>	<i>szó</i> , szava vkinek
<i>n e f i s</i>	a szövegben az „ <i>f</i> ” betű helyett „ <i>r</i> ” van írva valószínűleg leolvasási tévedésből. A jelentése: <i>szertett</i> .

<i>s a n c</i>	szánalom, segítség, könyörület
<i>i p a</i>	nincsen
<i>θ u</i>	besszéd, tanács, mondás, kiáltás
<i>i n</i>	indul
<i>e r i</i>	elkülönülve, titokban

Ez a nagyon érdekes két mondat kétségtelenül az etruszk nép leigázásának idejéből való, nem bordal, hanem bizonyosan a menekülők számára, — akik új települési helyet igyekeztek keresni maguknak, — bizalmas tanács a menekülést és kitepedést szervező, vezető etruszk emberektől. A mondatok értelme, illetve magyarai szövege a következő:

**KÉRDEZÉS ELMULASZTÁSÁT VAK ROHANÁS
PÓTOLJA. A TELEPÜLÉS SZAVA SZERETET.
SEGITSÉG NINCS, INDULJ TITOKBAN.**

* * *

10.) *θumsa cilva neri vanva farsī putnam θu calatnam*

<i>θ u m s a</i>	dömköd, nyom, sürget, hajszol
<i>c i l v a</i>	összetett szó: (c = k) „ <i>kil</i> ”: kiáltás, parancs melyhez kapcsolódik a „ <i>va</i> ” rag abban az értelemben és formában, mint pl. a magyarban „valakinek a lo- <i>va</i> ” mondatnál látjuk: a „ <i>kil</i> ” szót a „ <i>θumsa</i> ” birtokaként jelöli meg.
<i>n e r i</i>	valószínűleg téves olvasás után került a szövegbe „ <i>ncfi</i> ” helyett, melynek jelentése: szeret, élvez, gyönyörködik.
<i>v a n v a</i>	összetett szó: a „ <i>van</i> ” és a „ <i>va</i> ”. A „ <i>van</i> ” feledést jelent, a „ <i>va</i> ” pedig mint fentebb láttuk, de most az utána következő szó genitívus jelzését mutatja.
<i>f a r s i</i>	nyomorult, fáradt
<i>p u t (e)</i>	buta
<i>n a m</i>	emlékeztetni, figyelmeztetni, mely a „put”-ra vonatkozik.
<i>θ u</i>	kiáltás
<i>c a l a t n a m</i>	összetett szó, mint a „putnam”. A (c = k) „ <i>kalat</i> ” szó azt jelenti, ami „ <i>kell</i> ”, a „ <i>nam</i> ” pedig erre való figyelmeztetés, kihangsúlyozása a szükségesnek, tehát, mint összetett szót: <i>nélkülözhetetlen</i> -nel fordíthatjuk magyarrá.

Az etruszk szöveg tehát, mint valódi közmondás mai magyarsággal ígyzik:

**SÜRGETŐ PARANCSÁT ÖRÖMMEL FELEDI
A FÁRADT.
BUTÁT FIGYELMEZTETNI A KIÁLTÁS
NÉLKÜLÖZHETETLEN.**

* * *

11.) *st-re vc*

<i>st-re</i>	a „szitkozódás” szó gyökere magánhangzó kihagyásos leírással és „ra” „re” értelmű raggal
<i>vk</i>	a finn: „veki” erőszak jelentésű szónak hangtani és értelmi azonosa.

A szöveg értelme tehát:

SZITKOZÓDÁS UTÁN VEREKEDÉS

Ez a mondat tökéletes megfelelője a magyar: „szitok után sövénykaró”-gi közmondásnak.

* * *

12.) *la θna rite clani ciani sθ*

<i>la</i>	la = le, tehát az, aki lefeküdni akar, álmos
<i>θna</i>	„θen”: csend + „na”: ért, miatt jelentésű rag. A „θna” szó tehát magánhangzó kihagyásos leírással azt jelenti, hogy: <i>a csendért, a csend érdekében</i>
<i>ri</i>	értelmi és hangtani azonosa az ősi magyar „rianás” (repedés, nyílás) szónak, ami a szöveg szerint házon levő nyílásnak tehát <i>ajtónak</i> is értelmezhető.
<i>tcc</i>	<i>tesz, betesz, becsuk</i>
<i>lani</i>	langyos, lusta, lajhár
<i>ciani</i>	<i>futó, siető</i> („ci” azonos a ló futásra biztatásánál használt „gyi” ősi magyar szóval, az „an” jelentése pedig: erősen, nagyon.

Ez a nagyon érdekes, sok vidéken a magyarok között még mindig élő közmondás pedig ezt mondja:

**ÁLMOS A CSENDÉRT AZ AJTÓT BECSUKJA
LUSTA A SIETŐT SZIDJA.**

* * *

Az elmondottak után, ha csak ezt a Mayani-féle: „közmondás, aforizma és bordal gyűjteményt” látjuk is, akaratlanul felvetődik a kérdés: szabad-e szűrő nélkül himni azoknak a „megállapításoknak”, melyeket napjainkban például a magyar-gyilkos Trianon igazolására emleget a félrevezetett, vagy egyoldalú ismeretekkel rendelkező u.n. kultur világ? Érdemes volna a kérdésről gondolkozni!

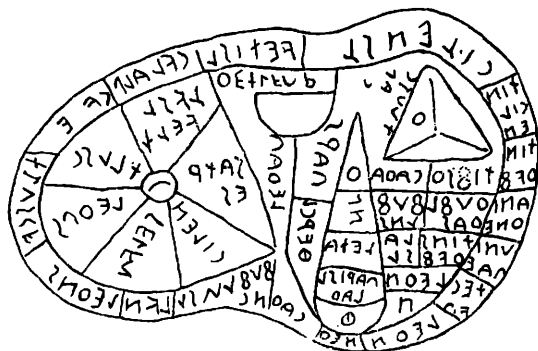

Nagyon érdekes és kulturtörténeti szempontból talán a legértékesebb etruszk írásos-émlék a piacenzai bronzmáj, amit feliratának megértése után nemcsak az etruszk orvos-növendékek egyik taneszközüének nevezhetünk, hanem — mint ilyen — ami a mai orvosi tudomány gyakorlati körébe is beleillik, az etruszk nyelv helyes megértésének eddig ismert egyetlen megbízható ellenőre gyanánt könyvelhetjük el.

A bronzmáj-tábla felirata utasítást ad az orvosnak, hogyan viselkedjék egy részeges beteg-ember vizsgálása közben, leírva pontosan a vizsgálat menetét is. Ez utóbbról meg kell állapítani, hogy a máj nagyon jó rajzába beleírtak: az elképzelt részeges beteg ember betegségének tünetei mind valószínűek és helyes az orvosi vizsgálat menete is. Az orvos magatartására vonatkozó rövid mondatokat pedig, ha a mai kor nyelve szerint *szolgálati utasításnak* minősítjük, akkor annak az u. n. ker. világban ismert minden efajta „disciplina” messze mögötte marad, mert ezekből általában csak az tűnik ki, hogy a különféle foglalkozásbeliek hogyan viselkedjenek tekintélyük megóvása és emelése érdekében a rájuk szorult emberekkel, viszont a krisztusi szeretetet még nem ismerő etruszk orvosok szabályzata azt mondja: szeresd a nyomorult beteget is.

Mielőtt azonban ezt bemutatnánk, vegyük szövejtés alá az alábbi kép feliratát, amit Edward Bacon, „Vanished Civilizations” című művéből vettünk át.

A szöveget közismert betűkre átírva és szavakra bontva így értelmezzük:

- t u l** megfelelőjét a finn: „*tule*”, *szél* jelentésű szóban találjuk meg.
- u k** szó a magyar „*öklel*” ige gyökér szavával látszik azonosnak hangzásban és értelemben.
- k a r c** hiánytalan azonos a magyar „*karcol*” ige gyökér szavának. Ezek szerint a „*tulukkar*” szócsoporthoz valószínűleg hibátlanul így fordíthatjuk magyarra: *szél erősen csikarja*.
- k a θ a** azonos a finn: „*katta*”, *betakarni* jelentésű igével, de közismert a magyar megfelelője is a „*katranc*” (*takaró*), sok vidéken még ma is használt tájszó.
- f u f l u n s** Összetett szó: „*fuf*”, „*lu-u*” és „*ns*”, nülvenséget jelző ragból. A „*fuf*”, Martha francia nyelvész szerint (i.m. 384. oldal) a vogul: „*puv*” megfog, *fogvatart* jelentésű szóval, a „*lu-u*” pedig az *ingadozó tántorgó* értelemmel azonos. A részegség velejárója, ha valakit fogvatart a tántorgás tehát a „*fufluns*” szót *részeg* jelentéssel fordíthatjuk magyarra.
- l a s l** A „*las*” szó eredeti jelentését Martha örölni (moudre) értelemben ismerteti, de rokonítja a magyar *lissz* szóval is. A „*las*”-hoz kapcsolódik az „*sl*” gyakorító képző (melynek első betűje az azonos betű után az írásból kimaradt), amely a szót „*örölygete*”, azaz *kicsinyenként, apránként* értelemben állítja a szövegbe.
- t i f s θ** A „*tif*” azonos a finn: „*tipu*”, *csepegés, kevéssé, csepp* jelentésű szóval, de hiánytalan értelmi és hangtani megfelelője a magyar „*tipeg*”, azaz *kicsinyeket lép, szó gyökere is*. Az „*sθ*” pedig a „*szid*” szó magánhangzó kihagyásos leírása. A „*tifsθ*” tehát: „*kevéssé szidás*”-t jelent magyarul.
- θ u f l θ a s** A „*θuf*” *buzgó, szíves, enyhe* jelentésű szóból az „*lθ*” raggal *buzgólkod, szívesked*. értelmű igét alkototta meg az etruszk, ebből pedig az „*ás*” raggal a *buzgólkodás, szíveskedés* szavak etruszk megfelelőjét képezte ki.
- t i n s θ u l** A „*tin*” a magasságbeli Tinia istennév gyökérszáva, melyhez az „*s*” melléknév-képző rag kapcsolódik, tehát így, mint jelző áll a „*θuf*” előtt. Ez szerint e két szó így fordítható magyarra: *nagy szívesesség, emelkedő szeretet*.

<i>leθn</i>	A „ <i>leθ</i> ” jelentése: <i>tüzes, gyulladt</i> , a „ <i>n</i> ” pedig — mint a magyarban az „ <i>an</i> ”, „ <i>en</i> ” — módhatározói ragként kapcsolódik hozzá, tehát a „ <i>leθn</i> ” etruszk szó jelentése magyarul <i>gyulladásos</i> .
<i>n</i>	kihangsúlyozása az előbbi megállapításnak, mintha azt mondanánk magyarul: „ <i>ugy van!</i> ”
<i>nakθ</i>	azonos a finn: <i>näk-e</i> , megfigyelni, megvizsgálni szóval.
<i>leta</i>	<i>letart, letassit, letess.</i>
<i>parisl</i>	„ <i>pari</i> ” „ <i>pri</i> ” belevezetni, beleönteni, megitatni jelentésű szó, az „ <i>sl</i> ” gyakorító képzővel „ <i>itatgatva</i> ” értelemben áll a szövegben.
<i>laθ</i>	A „ <i>laθ</i> ” összetett szó: „ <i>l</i> ” + „ <i>aθ</i> ”. Az „ <i>l</i> ” a „ <i>le</i> ” (magyarul is) szó írásjele, melyhez kapcsolódik az „ <i>aθn</i> ” szó gyökere: <i>enyhit, csillapít</i> jelentéssel.
<i>f</i>	az etruszk „ <i>fac</i> ” (finn: <i>pako</i>) szájnylást jelentő szónak az írásjele.
<i>neθ</i>	<i>nedv, viz, folyadék</i>
<i>pars</i>	A „ <i>par</i> ” etruszk szó jelentése: „ <i>jó</i> ”, amelyből az „ <i>s</i> ” (ás, és) raggal a „ <i>javulás</i> ” értelmű szó képződött.
<i>θercl</i> (terce)	állva tartja magát, fel tud állni. (A „ <i>ter</i> ” azonos a magyar <i>tartani</i> ige gyökerével.
<i>leθap</i>	értelmi és hangtani hiánytalan azonos a magyar „ <i>lccsap</i> ” ige. A szövegben kétségtelenül az orvos <i>hirtelen és erős tapintására</i> mutat.
<i>θetlupr</i>	„ <i>θet</i> ” (θent) <i>lármáz, kiabál</i> . A „ <i>lup</i> ” jelentése pedig: <i>halál</i> . Az „ <i>r</i> ” rag ugyanazt jelenti, mint a magyar „ <i>ért</i> ” (valamiért). Az összetett szónak helyes fordítását ezek szerint kb. így adhatjuk: <i>kiabál a halálért, hívja a halált</i> .
<i>satres</i>	összetett szó a „ <i>satr</i> ”: szidni, dorgálni, és az „ <i>cs</i> ” <i>ész</i> jelentésű szavakból. Köztudomásu hogy a nyelvés, szitkozódó asszonyra sokfelé használják Magyarországon a „ <i>satrafa</i> ” nevet. A „ <i>satres</i> ” etruszk szó magyar fordítása valószínűleg helyesen: <i>okosan dorgálni</i> .
<i>kilen</i>	„ <i>kil</i> ”: <i>kijelentés, kiáltás</i> , az „ <i>en</i> ” pedig „ <i>nagy, növekedő, emelkedő</i> ” jelentésű.
<i>selun</i>	A „ <i>sel</i> ” értelmi és bangtani azonos a magyar „ <i>selma</i> ” szó gyökere, amelynek közismert jelentése a nem őszinte, homályos, sokszor hazug beszéd. Az

	„un” szó hiánytalan megfelelője pedig az „unszol” magyar ige gyökér szava. Az összetett szó magyar fordítása: <i>homályos biztatás, burkolt buzdítás valaminek</i> .
<i>leθrs</i>	A „leθ” lázat, gyuladást jelent, az „rs” pedig magánhangzó kihagyásos leírása a magyarral tökéletesen azonos „eresz”, kinyulást, kiemelkedést jelentő etruszk szónak. Az összetett szó tehát magyarul: <i>tüzes kiemelkedést, lázas daganatot</i> jelent.
<i>tlusk</i>	„tl”-től + „us”: <i>üz, hajt</i> + „k” cselekvést jelző rag.
<i>vusl</i>	„vus”, vagy „vis” jelentése (<i>viselkedik</i>) barátságos, jóindulatú. A hozzákapcsolt „l” magyarul: <i>val, vel</i> ” jelentésű rag.
<i>felχ</i>	a „fel” etruszk szó azonos a magyar <i>felel</i> ige gyökér szava, amelyhez az „χ” gyakorító képző kapcsolódik. A „felχ” szót tehát <i>felelget</i> jelentéssel fordíthatjuk magyarra.
<i>kaθ</i>	hiánytalan megfelelője a magyar „kacsó”, tehát közhasználat szerint „kés”-nek fordítjuk.
<i>tck</i>	azonosa a finn: „taka” = <i>későbbi, utóbbi</i> jelentésű szónak.
<i>ep</i>	jelentése: <i>kő</i> , „cpl” köből való <i>épületet</i> jelent.
<i>unipae</i>	„uni” = <i>unszol</i> buzdít, a „pa” pedig beszédet jelentő etruszk szó (kétségtelenül azonos volt eredetileg a magyar „panasz” szó gyökerével, aminél azonban némi értelem eltolódás van, mert a panaszkodás ön-magában hordja a beszéd milyenségének jelzőjét is), melyhez kapcsolva van a kijelentés „e” ragja. E szerint az „unipae” szó jelentése (beszéddel <i>unszol</i> ja), a magyar <i>biztatja</i> szóval értelemben tökéletesen egyezik.
<i>tisθuf</i>	összetett szó. „tis” <i>emelkedéssé, dagadást</i> , a „θuf” pedig — mint láttuk — <i>szíves, enyhe</i> értelműt jelent
<i>tiskilen</i>	összetett szó: <i>emelkedő kiáltás</i> .
<i>citensu</i>	összetett szó. A „cü” jelentése <i>kedv</i> , az „ensu” pedig a hang emelkedését jelenti. Magyarul ez összetett szó jelentése hiánytalan, ha a <i>növekedő hangos kedv</i> helyett csak <i>növekedő kedv</i> kifejezést használunk. Meg kell említenünk, hogy az ősi magyar hangszer, a <i>citera</i> az etruszk nyelvben <i>kedvhez tartozó-t</i> jelentett.
<i>fetisl</i>	„fet”, másként „fíl”, hiánytalan azonos a magyar „fítog” szónak, melynek értelmi megfelelője a <i>ta</i>

kelalp

kec

tlusce

leθns

len

fuflnsl nc

asiθnc

gyog és a feltűnő is. Az „is” = izzó, tüzes jelentésű szó a hozzáragsztot „l” (val, vel) hangzóval: *tűzzel*, a „fet” szóval is összekapcsolva: *feltűnő tűzzel*, *kítőre hevességgel* kifejezéssel fordítható magyarrá.

„kel” azonos a finn: „kalma”, *sírhelyet* jelentő szóval, az „alp” pedig kétségtelenül rokon az „alpáré”, sokfelé ismert és használt ősrégi magyar szóval, amely az emberi méltóságról való megfélekezést: *sírátkozást*, *könyörgést*, *gyáva kétségbeesését* jelent.

keservcs, *sírátkozó*.

„tl”, „us”, mint láttuk fentebb, a „ce” pedig „ban”, „ben”, jelentésű rag.

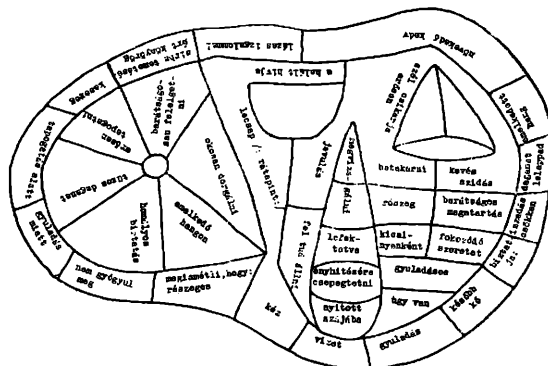
A „leθ” szóhoz kapcsolt „n” rag a *gyulladás*-ra, az „s” pedig az ebből folyó következményre mutat rá, E szerint a „leθns” magyar jelentése: a *gyulladás miatt*.

lent marad, nem tud felkelni, *sírba* kerül.

„fuflns”, mint láttuk, + „f”-től = *részegségtől*, az „nc” pedig megismétlést, *ujrázást* jelent.

Összetett szó: „asi”: *ászik*, (az emberi testen valószínűleg izzadást jelent), a „θne” pedig azonos a magyar „*tűnik*” ige gyökerével, amelynek magyar értelmi megfelelője a *csökken* is. Mai magyarsággal tehát az összetett szó jelentése: *az elázás, vagy izzadás csökken*.

Ezek után a bronzmáj rajzának szakaszaiba beírt etruszk szöveget magyar szavakkal így cserélhetjük fel:

E szerint pedig a szakaszokba beirt szöveget, összefüggő egészbe az alábbiak szerint foglalhatjuk félreérthetetlenül helyesen:

Az orvos a hozzá vitt betegről rátekintés után kimondja: **betakarni, részeges**. Aztán dorgálja, de kevés szidás után barátságos lesz, majd kicsinyenként nagy szeretettel vizsgálni kezdi lefektetve, miközben enyhítésére a tátott szájába vizet csepegtet. Ennek során megállapítja: **gyuladásos, úgy van, gyulladás!** és kimondja később: **köve van a betegnek**. Majd, a kétségtelenül megijedt beteget biztatja: **izzadás csökken, a daganat lappad**, s mert emelkedett hangon kijelenti: **szél erősen csikarja**, a beteg azt hiszi, hogy nem veszélyes a baja, tehát növekedik a kedve, javulás mutatkozik, fel tud állni.

A vizsgálat azonban tovább folyik. Az orvos keze hirtelen rátapint a fájdalmas pontra, amire a páciens a **halált** hívja lázas izgalommal. Az orvos a kétségbeesett beteget okosan dorgálni kezdi, s mikor ez a **sírbatételért** könyörög, az elhangzott szavakra **barátságosan** felelget.

Vizsgálat közben az orvos keze tapogatva nyomkodja a helyet, ahol a **tüzes daganatot** konstataálta, s most csak **bizonytalan** hangon biztatja a beteget, aki **kesereg** a tapogatás alatt, mert azt hiszi, hogy a **gyulladás miatt** nem gyógyul meg soha. Erre az orvos **emelkedő** hangon megismétli az első pillanatban kimondott diagnózisát: **részegség miatt! Ugy van!**

Ezek után még csak az kívánczik ide, hogy ennek a csodálatosan magas etruszk kulturának hasonmására is rámutassunk az u.n. ősi magyar vonalon.

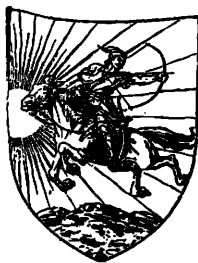
Dr. Bobula Ida „Két magyar orvosnő” című cikkéből (Fáklya 1960. Okt. szám) idézek néhány mondatot. „1945-ben magyar régészek feltártak egy honfoglalás kori temetőt a szabolicsmegyei Basahalom községben... Az egyik rövid női sírban találták az egész ásatás legfontosabb leletét, egy acélból és csüstből készült, csodálatosan precíz, finom agylékkelő műszert. A földben töltött évezred után a kis acélnyelv még pergett és éles maradt... Néhány honfoglaláskori

magyar koponyán világosan láthatók az agysebési beavatkozás nyomai és a csontforradások mutatják, hogy túlélte őket a paciens... Volt rá eset, hogy a koponyacsont nagyobb hiányát... ezüst lemezzel pótolták...

Arról felesleges említést tennem, hogy hová lett ez a magas kultúra, azt ugyanis tudja minden gondolkodó. Megfojtotta és eltemette a szellemi korlátosság elhatalmasodó világa az etruszkoknál még a pogány korban, a magyarok között a kereszténység elterjedhetése érdekében. Iliába volt örök isteni és krisztusi tanítás: „legyetek tökéletesek...”, összetört minden ilyent a hatalmi törekvéseit célhoz vinni akaró, gyűlöletben elvakult, pogány, vagy ker. köpenyegben egyformán embertelen világ...

Az etruszk-magyar rokonság igazsága és e népfajta kultúrájának minden másokét felülmúló nagysága azonban előtör még a sir fenekéről is!

Tartalom jegyzék:

Lapok száma

Facsimile Luigi Lanzi: <i>Saggio di Lingua</i> (1789)	
című munkájából	7 - 16
Etruszk edény feliratok	17 - 25
Apollo ("Svulare") szobor felirata	26 - 30
"Avele Feluske" néven ismertetett írásos- emlék	31 - 35
Lemnos szigeti feliratok	36 - 40
Cortonai bronzlámpa	41 - 43
Kulcs és veder felirata	44 - 49
Kopjafa alakú etruszk sírkő	50 - 51
"Gebetinschrift auf einer kleinen Stierplastik"	52 - 53
"Kran kru"	54 - 55
"Zwölf Etruskische Sprichwörter, Aphorismen und Trinkheder"	56 - 65
A piacentzai bronzmáj	66 - 72

Kúr Géza:

ETRUSZK-MAGYAR ROKONSÁG

(Nyelvi és műveltségi emlékek)

II

MDCCCCLXVIII

ETRUSZK - MAGYAR ROKONSÁG

(NYELVI ÉS MŰVELTSÉGI EMLÉKEK)

II. kötet

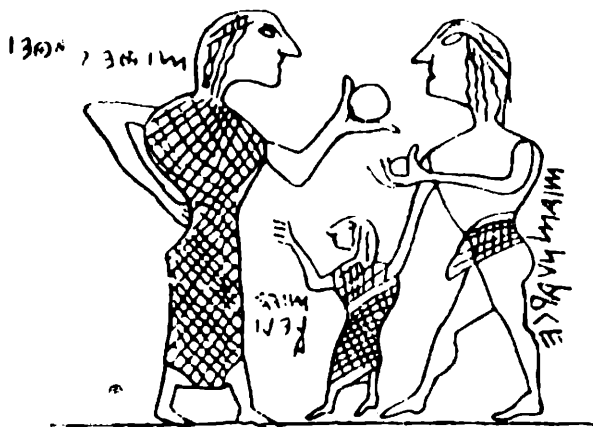
— Írta: Kúr Géza —

1968. WARREN, OHIO, USA.

Minden jog fenntartva. — Copyright by Kúr Géza
151 Dickey Ave. Warren, Ohio, USA.

“A PARADICSOM FELFEDEZÉSE”

Nem régen kaptam az alábbi képet egy német könyvből kifotografált három, hozzám küldött lapok egyikén, mint olyant, amit — be vallo — a hozzá fűzött “megállapítások” érthetatlensége miatt csodálkozással szemléltem.

Könnyű volt leolvasni és megérteni a kép feliratát, mert az írás, a már ismert etruszk, a leírt szöveg pedig magyar ember számára félreérthetetlen, de a kísérő sorok minden szavából kérdőjel gyanánt meredt felém, hogy milyen ember az, aki még arra is képes, hogy az istenséget rabszolgatartó uraság gyanánt kisajátítja germán-fajtája javára.

A könyv címe: “Die Entdeckung des Paradieses”, ami Franz von Wenderin írásából 1924-ben, Braunschwig/Hamburg-ban Georg Westerman nyomdájában jelent meg.

Felmerült kérdésekre azonban mégis kaptam feleletet, amidőn olvastam, hogy Heinrich Zillich szerkesztésében, Münchenben megjelent “Südostdeutsche Vierteljahresblätter” legújabb számában egy Joseph Wekerle nevű nyelvész, hasonló hangon muzsikált bele a világba. Így aztán már tisztán állt előttem, hogy a politika termeli ki az ilyen szeilemi torzszülötteket, mert Joseph Wekerle ur írásából üvölt az ezeréves német törekvés, — melynek legtokéletesebb eszköze a Habsburg dinasztia volt

→ hogy germán rabszolgaságba hajtja, vagy kipusztítsa teljesen a magyar nemzetet. Az efajta írásoknak természetes tölteléke a halálra, vagy leigázásra szánt népnek értéktelen gyanánt való bemutatása, gyalázása, amihez Wekerle ur utólérhetetlen hazugságokkal próbálja elbolondítani az erre amagy is hajlamos és előre elkészített világot.

De egyelőre tekintsünk rá a "Paradicsom felfedezésének" bemutatott adatára.

A kép feliratát — ismétlem — könnyű leolvasni és megérteni. Ime, a betakart testü, kifogástalanul felöltözött nagyobb női alak feje mögött jobbról-balra ezek a szavak olvashatók:

MI ΘΕΣ ΑΘΕΙ

Ezeknek a szavaknak mai magyar nyelven az értelme:

mi	hiánytalan azonos a magyar "mi" személyes névmásnak, de mert az etruszkban nincs megkülönböztetés az egyes és a többes között és mert egy személyről van szó, a magyar: "én" a jelentése.
θ es	A "θ" igen sokszor "d", de kb. ugyanannyiszor "t" (néha mást is) jelöl. Az "e" hangzó változatlanul az, mint a magyarban, az "s" pedig jele az "sz"-nek is. Ezek szerint a szó az előbbi személyes névmás után: "én tesz", mai magyarsággal így hangzik: "teszem". A multban az igeragozásban a személyi ragokat sokszor a személyes névmások pótolták, amelyek a mai nyelvben a cselekvést jelző ige előtt feleslegesek, mert már az igerag megmondja, hogy ki a cselekvő. Meg kell jegyeznem még azt is, hogy a "tesz" szó csak eltolódott értelemben azonosul a "cselekszik", vagy a csinál, igékkel. Eredetileg: valahová valamit oda tesz, elhelyez, ad volt a jelentése.
a θ ei	Összetett szó. Első fele: 'aθ', hangzásban és értelemben azonos a magyar "edes" szó tövével (etruszkban az "a" és "e" hangzók gyakran felcserélődnek). Az "ei" pedig, mint a finn "eije", sokszorosán, nagyon jelentésű szó töve, ebben az értelemben kapcsolódik hozzá.

Az összefüggő szöveg ezek szerint így hangzik:

ÉN ADOM, ÉDES NAGYON

A másik kisebb női alak mellett ezt a szöveget olvassuk:

MI FELEL IA

Ennek a három szónak csak az utolsójához kell annyit megmondani, hogy a régi magyar nyelvben hiányzott a szavak elejéről a ma használt "h" hangzó, ami kétségtelenül idegen hatásra tapadt beszédünkklőz. És ez így volt az etruszkoknál is. Az "ia" szó tehát a mai magyar kiejtés szerint "h i a" azaz hijja (h i á n y a) valaminek, tehát e szóval azonos hangzásban és értelemben. Eszerint előttünk áll a három szavas mondat kétségtelenül helyes magyar értelme:

É N F E L E L E M H I Á N Y Z I K (nekünk)

A férfi alak kezében is van alma, de sokkal kisebb, mint amit a nő kínál neki. Erre a kisebb almára hivatkozva adja meg a nőnek a válaszát:

M I A M N Ū A R K E

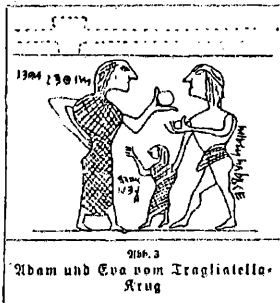
- m i** jelentését ismerjük.
- a m** kétségtelenül az "Ámen" imazáró szó gyökere, ami azonban nem a belemagyarázott "ugy legyen"-t jelenti, hanem az imádkozásban Isten akaratán való megnyugvást, közhasználatban pedig a megelégedést, nyugalmat, megbékélést, az életsorsba beletörődést.
- n u** a "nyujt" magyar ige hangzási és értelmi azonosa.
- a r** Ez a szó kettős jelentésű. Jelenti az árok, határ szavakat, tehát valaminek a végét, de jelenti az áradatot sokaságot, tömeget is. Itt arra kell gondolnunk, ami az ember életszükséglete kielégítésének határa, azaz, ami élete fenntartásához elégséges. A határ szó ebben az értelemben még 60-70 esztendővel ezelőtt használatos volt magyar vidékeken. Egy elemi-iskolai vers így oktatott hajdan engem is:
- "Egyél előled, ha van mit,
más elől el ne végy semmit.
Akármi jót kínál a tál,
Jusson eszedbe a határ!"
- k e** többször előfordul "ka" formában is (említettük, hogy az "a" és az "e" hangzó egyenlő értékű az etruszk nyelvben), s mint ilyen hiánytalan azonosa a finn: "ka" ("kah"), ime, itt van jelentésű szónak.

Ezek szerint a férfi a nő ajánlatára, a nő felé nyújtott almára célozva azt mondja:

É N E L É G E D E T T E N N Y U J T O M E L E G E N D Ő V A N I T T.

Ezek után szükségesnek velem Franz von Wenderin munkájából a hozzám küldött 67-68-69 lapok fényképét kisebbített és a folyó szöveg szerint összeillesztett másolatban bemutatni:

Sie wollten Gott gleich sein, verachtet trotzten die Bibel (1. Mos. III, 5). Die listige Schlange hat Adam und Eva erzählt, daß der Genuß der Frucht nicht tötet, sondern klare Augen macht, deßhalb und klug macht. Man kann hieraus ganz deutlich die genaue Beschreibung einer leicht- und Alkoholvergiftung des in Gärung übergegangenen Apfelsinens schliessen. Auch heute noch wähnen sich ja alle leicht angetrunkenen Leute (im Stadium des Alkohelfortschreitens) besonders klug und munter, wenn auch der nüchterne Mensch anderer Meinung ist. Abirigens heißt ebräisch Kelter = gath (githoth), was wiederum Klangverwand mit Gote ist. Most heißt ebräisch Tyrusch = Wein des Germanengottes „Thyr“ oder kurz Göttergetränk (das für Erbräer verboten war). Also auch hier ein Zusammenhang.

Zu der Apfelsfrage haben wir außerdem noch eine andere hochwichtige Urkunde einzig in ihrer Art. Schon im Jahre 1877 wurde unter anderen Gegenständen in der Nähe von Rom bei Tragiatella ein jetzt im Privatmuseum des H. Tommaji befindlicher Tonkrug mit Bildern und Inschriften gefunden, der jedenfalls zu den merkwürdigsten Funden gehört, die je auf italienischen Boden ausgegraben wurden.

Unter anderen Paradiesbildern befindet sich eins, worauf eine mit gewürfeltem Chiton bekleidete Frau einem fast nackten, nur mit einem Penisbeschnitt bekleideten Manne gegenübersteht, dem sie Äpfel gibt, aber nicht umgekehrt, wie es anfangs gedacht wurde, d. h. als würde der Mann dem Weibe Äpfel geben, denn die Hand des Weibes ist höher, die des Mannes tiefer gehalten. Die Hand der Frau ist auch weit ausgebreitet, der Daumen und die anderen Finger sind weit auseinandergebogen, ja sogar überbogen, während sie bei dem Manne zusammengefaßt sind, was also direkt auf ein Schenken des Weibes „an“ den Mann weist. Abirigens nimmt auch das Weib dem Manne gegenüber eine hervorragende Stellung ein, indem sie herrschend die rechte Hand an ihre Hüfte legt, während der Mann mehr eine untergeordnete, fragende oder die Stellung eines Überwachten einnimmt.

Aus den schwedischen Urkunden ist es ersichtlich, daß es gerade umgekehrt war, daß nicht Eva die Anfängerin war, sondern die Erbräer, und Eva nur verführt und geraubt war, was sich auch durch die befreite Jungfrau auf einem anderen Bilde desselben Kruges (siehe unter Abschnitt Eva) bestätigt. Andernfalls wäre hier ein Widerspruch, denn wie kann eine Jungfrau befreit werden, die selbst die Urheberin der sogenannten Gefangenschaft oder des Anschlusses an die Erbräer gewesen wäre. Da die schwedischen Urkunden als

absolut unerschütterlich zu gelten haben, so wird durch diese Verwechslung bewiesen, daß die Tragiatella-Darstellung schon längst Sage gewesen ist: Zwischen Adam und Eva ist ein Zwerg (mit der biblischen Schlange identisch), der eifrig auf Eva einredet. Auf diesem Bilde zwischen dem Zwerg und Eva sind zwei Namen geschrieben, die von links nach rechts die Namen EDIM und HEVA oder IVEVA ergeben.

Von rechts nach links, d. h. im Zurücklesen, aber die Namen MI-VELENA (= mi velena), was auf Helena in der Sage „Der Äpfel des Paris“ deutet (Näheres über diese Inschrift im Abschnitt Troja). Velena = griechisch helena, glänzen; Helena = hell, blond; Helios = Sonne. In der Edda ist svalin = Sonnenscheibe. Griechisches elyo = ich winde; eibo = ich schließe ein; eilar = Umhüllung; elinos = Rante. Die Silbe tel(-ena) = vel ist verwandt mit val, var. Sonderbarerweise heißt vara „Garten“ im Sanskrit (also Eden-Garten); vara jami = einschließen; itauisch su-verti = schließen; Valas oder Valant = Pallas (= Phalatos) = Äpfel ... = Äpfel hätte dann die Bedeutung des Einschließens, Umhüllens (resp. Umhüllerin) oder Umarmers = der, der einst lehrte, wie man auch Wälle, Festungen und Burgen anzulegen pflegte. Hephaistos (Hephaistos) = Hebealter (von dem Wort hebe abgeleitet) oder Adam der Frauenaubler. Er fesselte seine Gattin, die Venus (= Eva, Pallas-Athene), samt ihrer Mutter, indem er sie mit seinen Ketten (lies ebräische Revolutionäre) in Fesseln fang, so daß sie den „Äpfelbaum“ oder auch andere Orte nicht mehr verlassen kann.

Diese Sage ist in ganz Europa verbreitet. Auch der Teufel und der Tod kommen darin vor. Balad heißt also der Einschlaffer. Valand ist auch aus Val = Pfahl entstanden, also Pfahlbewohner, kurz Pfahling oder Pfahlwand. Velena kann dann nur die Einzelschlafene, die Gefangene und mit Eva gleichbedeutend sein. Diese Paradiesfrage ist seit Urzeiten von den verschiedenen Stämmen, Freund und Feind, in alle Winde verstreut und verschiedenes ausgelegt worden. Immerhin, nachdem man den Anfang des Tabens aus dem Knäuel herausgefunden hat, läßt sich alles nach und nach entwirren und identifizieren.

Auf dem Tragiatellakrug ist nicht nur der „Äpfel“ bildlich bestätigt, sondern auch die Sage von Paris und bei Hephaistos durch den „Äpfelbaum“ bestätigt, und so auch hier mehr als einmal widerprücht als Äpfel bewiesen.

Nachdem nun die adamitisch-ebräischen Sippschaften (Adam usw.) wegen ihres Verhaltens aus dem Paradies hinausgewiesen und in ein schlechteres Land verbannt waren, regten sie sich sehr darüber auf, als sie merkten, wieweil einen schlechten Lauf sie gemacht hatten und um wieviel schwerer das folgende „freie“ selbstherrliche Horbenleben war als das frühere wohlgeordnete Sklavenverhältnis mit den Göttergermanen (vgl. auch die sogenannte „Freiheit“ als Errungenschaft unserer Revolution), und schwer den Germanen (vgl. 1. Mos. IV, 23, 24) siebenundsechzigfache Rache. So hat sich in der Tat die ganze eigenartige Äpfelgeschichte abgepielt.

Ehhez az idézethez akaratlanul is kapcsolódik a kép etruszk felirata és annak magyarul értelmes leolvasása után az a megjegyzés, hogy ha a kép a **“Paradicsom felfedezését”** mutatja, akkor bizonyos, hogy elfogadott társalgási nyelv volt ott a magyar. Nem állítom, hogy igaza volt a még most is gunyolt Horváth Istvánnak, mikor 1827-ben, a zirci apáthoz írott egyik levelében azt vetette papírra: **“Azon soha nem képzelt meggyőződésre jutottam, hogy a Mindenható az első emberben magyart alkotott”**, de érdemes elkönyvelni, hogy ő már tudta azt, amit a mezopotámiai ásatások bizonyítanak, hogy az Ádámról és Éváról szóló hitrege a turáni népek ősmondája volt. A most tárgyalt etruszk, tehát turáni kép eredeti felirata idevonatkozólag szintén figyelemreméltó bizonyíték, tehát tárgyunkkal kapcsolatban meg kell mondani még valamit.

Ha a kép a **“paradicsomi alma”** jelenetet ábrázolja, és e valószínűnek látszó feltevés mellett megvizsgáljuk a **“von Wenderin-i”** állítást, hogy Évát a boldog rabszolgasorsból, a csorda szabad életre kiűzött Ádám elcsábította, az etruszk szöveg kétségbevonhatatlanul bebizonyítja, hogy egészen fordítva volt a dolog. A germánnak átminősített Éva csábította Ádámot, akinek azonban nem kellett a **“germán családok”**, bár nem németül, hanem turáni nyelven kínálták neki azt.

Befejezésül az elmondottak után, Franz von Wenderin és 42 esztendő múlva nyilatkozott Joseph Wekerle germán próféták **“tanításai”** mellé utmutató gyanánt nb. figyelmébe ajánlom az egész **“kultur-világnak”** azt, az ezeréves tapasztalatok alapján kialakult magyar vezérelvet, amit a költő Zrínyi Miklós a **“Szigeti Veszedelem”** hatodik énekében még a török szultán szájába ad:

**“Ki nem esmérheti német barátságát,
Leginkább magyarhoz gonosz akaratját? . . . ,**

de ami aztán, mint életszabály kitörölhetetlenül belevésődött minden gondolkodó magyarnak a lelkébe.

Fontos ez, mert bár a szörnyű megpróbáltatások között esztét el nem vesztett magyar még vallja, . . . de az **“a z t m o n d j á k”** elhívésére ránevelt **“kultur-világ”**, sőt annak vezető tényezői is, sokszor beveszik a nekik ügyesen feltálatlalt maszlagor.

A PYRGI-i etruszk arany-táblák felirata

Sok minden van a világon, amivel még az u.n. nagy nemzetek is szívesen dicsekednek, mint ősi kultúrájuk bizonyítékaival. Ilyen a sok között például az angol "Magna Carta". Vita tárgyát képezi ugyan még ma is a történészek között, hogy ez váltotta-e ki a magyar "Arany Bullát", ami hét esztendővel később iktatódott törvénybe, vagy megfordított az eset. Tudni kell ugyanis, hogy a francia származású, de egészen kicsi korától kezdve, Angolországban, angol királynénak nevelt Plantagenet Margit kíséretében, mikor első férje, II. Henrik angol király legidősebb fiának, Henriknek halála után, 1186-ban III Béla magyar király vette feleségül, Magyarországra érkezett és telepedett meg Robertus Angelicus magister is. Ez pedig (1207-ben székesfehérvári prépost és királyi kancellár, majd 1209-ben veszprémi püspök, majd később esztergomi érsek) 1215-ben, a laterani zsinaton hónapokig tanácskozott Langton Canterbury-i érsekkel, a Magna Carta szerzőjével. Kérdésbe jöhet tehát, vajon nem adott-e át neki valami magyari gondolatot, amikor az angol király és az érsek közötti ellentétekről is tárgyaltak ott...

Közismert az "Arany Bulla" előtti multból, hogy a királyok tulkapásaival szemben az ősi vérszerződés alapján fegyveres ellenállást is fejtettek ki több esetben a magyarok, bár ezeket más színben mutatja be a történelem. Legtöbbször a törvénytelen lázadás bélyegét nyomja rá éppen úgy, mint nemzetünknek az "Arany Bulla" 31. t. cikkéhez való ragaszkodására, illetve ennek alapján a magyart kiirtani akaró Habsburgok elleni szabadságharcainkat ilyennek állította a világ elé e tömeg-gyilkosok szolgálatába kényszerített "történet irodalom".

Mégis nehéz kimondani a véleményyt, hogy magyar hatásra született meg a "Magna Carta". Ha azonban figyelembe vesszük a Pyrgi-i etruszk tábla feliratának megértett szövegét, akkor szinte természetesen tör fel a megállapítás, hogy az angol "Magna Carta" is a magyar faj lelki hatására született meg.

Egy pillanatra meg kell állnunk a szónál: P Y R G I. Ősrégi etruszk városnak a neve ez. Rokonságba hozzák értelmét a görög "pyrgos" torony jelentésű szóval, sőt egyesek egyenesen ebből eredőnek állítják. Csak ugyan rokon a szó hangzása és kevés eltéréssel az értelme is, de nem hagyható figyelmen kívül, hogy az etruszkban e szó, két más etruszk szógyökre bomlik fel, tehát így nem lehet kölcsönzött, hanem kétségtelenül eredeti.

A "Pyrgy" név két szóból tevődött össze, u.m. a "pyr" és a "gi" szavakból (A "p" igen sokszor "b"-nek, az "y" általában "ü"-nek, a "g" több esetben "gy"-nek olvasandó). Eszerint az előbbi szó azonos a

a magyar "bürü" (védett, árokkal körülvárt, rendszeren fákkaal sűrűn be-
nőtt lapályos területnek a neve), az utóbbi pedig hiánytalan megfelelője
a "gyi" szónak, amit a lovak futásra biztatása, tehát sietésre ösztönzés
mellett a kitűzött célíg, a határig való rendületlen kitartás fogalmának a
megjelölésére is használnak némely vidéken a magyarok. Pl. a küzdelmes
munkában állhatatos valakit "gyihos ember" névvel tiszteltek a falusi
magyarok. Érdekes, hogy az erdélyi határhegyek között vannak a
Gyimesi havasok".

A két szó együtt, mint városnév, határ erődöt jelenthetett, mert
Pyrgi a tengerhez közel feküdt és mint ilyen tenger felőli támadásoknak
kitéve lehetett.

Megemlítem még, hogy Szigetvár közelében is van egy "Bürüs"
nevű helység, ami hajdan a Dráva kiöntéseiből támadt mocsarak között
épült vár védelméhez tartozott.

Pyrgi, mint a többi etruszk város-állam, kétségtelenül független, külön
király uralma alatt álló volt, de mint szélső törzsnek, a többi felé is le-
hetett vállalt kötelessége. A Kárpát medencebeli Árpád-féle magyar szer-
vezkedésben pl. a Szerémség néven ismert terület ilyen előretolt határ-
bástya volt az ellenség felé.

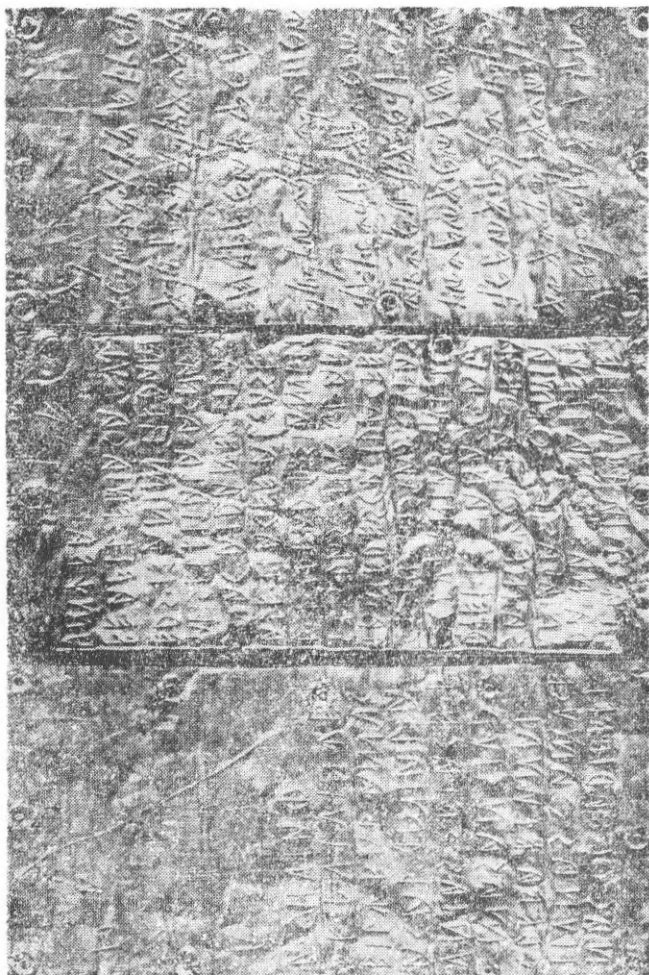
A szöba került két tábla — feltételezhető, hogy — valamelyik pyrgi-i
királynak az ellenséggel szembeni magatartását bírálja, de valószínűbbnek
látszik, hogy máshonnan kerültek ezek a táblák a karthágóival együtt oda.

A Horizon (Summer 1966) 106-ik oldalán írottak után:
"...nothing touches the discovery of July 8, 1964, in a niche between the
two temples: the three tablets already mentioned carefully folded..."
elképzeltető, hogy harcok alatt rejtették el a várbeliek az aranylapokat az
ellenség elől, de a "Die Ausstellung: Kunst un Kultur der
Etrusker" (1966, maj. 4-sept. 4) katalogus 72-ik oldalán írottak más-
féle terelik a gondolatokat. Ez a szöveg így szól: "Zwischen den beiden
Tempeln in einer sorglich aus Tuffblöchen und Terrakotteplatten in
später Zeit Zusammengestzten Kiste kamen im Jahre 1964 drei Goldbleche
aus Licht..."

Ennek alapján arra gondolhatunk hogy az elpusztult Pyrgi etruszk
város romjai között idegen rablók takarták be gondosan egy ládába ér-
tekes zsákmányukat...

A kérdéssel kapcsolatban azonban elsősorban és igazán csak a táblák
felirata a fontos, mert ez olyan bizonyítvány az etruszkok magas művelt-
ségéről, s e népnek az embert nem istenítő, hanem a valódi értéke szerinti
megbecsüléséről, még ha király volt is az illető, amelyhez foghatóval más
nemzet nem dicsekedhet ezen a világon.

A tábla körül a bal szélsőn p ú n - t r s t, a másik ketlőn e l r u s z k - i r s t, olvasnánk

hat

A "h"-nak olvasott betűt általában kétfelé szakítva: "i"-nak és "t"-nak olvassák, bár olvasható a "t" helyett "r" is, mert az "r" etruszk írásjelei között van olyan, melynek vonalai a függőleges betűszár felső részén levő horpadások helyét pontosan betöltik. A "h" jel valószínűsége mellett szól azonban a betűsor végén olvasható "he" szó első betűje, amely szerint, ha a szöveg elején "i"-nek olvasott elmosódott vonalat a "t"-nek látszó vonalaktól nem különítjük el, akkor hiánytalan mását mutatja ennek.

A "hat" etruszk szó értelmi és hangtani azonos a finn: "vati" követel jelentésű ige, de kétségtelenül rokon vele a magyar "vágy" szó is, aminek népies kifejezése: "hadd" (Pl.: Hadd legyen az enyém valami) pedig tökéletes megfelelője. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni, hogy a "hat" szó utolsó betűje többször felcserélődik az etruszkban "θ"-val értelem változás nélkül. (:Krall: Die etruskischen Mumienbinden des Agrámer (National-Muzeums, Wien 1892)-ben Col. IV. 4, 16 alatt "hat-ec"-et, Col. IX. 4, 12, 20 alatt pedig "haθ-ec"-et olvashatunk:). A "θ" kiejtése egyformán lehet "t", vagy "d" hangzó.

Meg kell említeni még azt is, hogy a betűsorok szavakra bontásánál az írásos emlékeken látható pont-jelek általában nem irányadók. Néha a pont éppen olyan kötőjel, mint esetleg egy-egy szó utolsó betűjén levő ékezet, amely jelzi, hogy utána hozzátartozó szó következik, máskor pedig csak a betűk közé került hézagokat töltik ki. Ennek igazolásául rámutatok pl. Franz Bücheler: Campanisch-etruskische Urkund című tanulmányában a latin betűkre átírt szövegből, mely az eredeti agyagtábla pont jelzéseit hiánytalanul mutatja, egy félreérthetetlen tényre. A szöveg 16-ik sorában olvasható "tulas. ne. natiuras" betűcsoportot a 17-ik sorban: "tula sne nati iuras" szavakra bontva találjuk. Ez a magyarázata, hogy a "hat" szó utolsó betűje előtt a táblán olvasható pontot figyelembe nem véve kapcsoltam a három betűt értelem szerint egy szóba össze.

mi

A "hat" szó szorosan összefügg ezzel. A mai magyar nyelvben az ige személyragjai fejezik ki azt, amit itt még a személyes névmás pótol. A "mi" ugyanis teljesen azonos a magyar "mi" személyes névmás-

	sal, de a szövegben és általában az etruszk nyelvben az egyes szám első személyét is jelöli. Ezek szerint a "hat-mi" (követel-én) mai magyarsággal követelem (óhajtom) jelentéssel áll a szövegben.
<i>a_x</i>	azonosa a magyar "ah", sóhajtást kifejező szónak.
<i>cac</i>	közismert magyar szó a gyermek bélsarának megnevezésére: lágy, puha jelentéssel, ami átvitt értelemben erőtelent, gyávát, hitványt jelentett és jelent ma is a magyar népi nyelvben.
<i>he</i>	folytonosan, kitartóan, állandóan.
<i>ramasi</i>	hiánytalan azonosa a magyar "rémes" szónak, melyhez az "i", mint melléknévi igenév képző rag kapcsolódik.
<i>fasi</i>	hangtani és értelmi azonosa a magyar "feszít" (megakaszt, visszatart) igének. Az "e" hangzó pedig szövégződés jelentő módon.
<i>xe</i>	hajtás, haladás, Azonosa a magyar "hej", "haj" kiáltásnak, mely "haj-rá" összetételben, mint katonai vezényszó élt a magyaroknál a legutóbbi időkig.
<i>uni</i>	a magyar "unszol" ige tövének hiánytalan azonosa, az "i" pedig a kijelentő mód ragja. Az "uni" tehát magyarra unszoló, sürgető jelentéssel fordítható megfelelően.
<i>alas</i>	hangtani és értelmi azonosa a magyar "alássan" szó töve, ami megalázkodást jelent. Közismert a magyar "alássan kérem" kifejezés az alázatosan kérem helyett. Az "alas" etruszk szó jelentését a szövegben megalázkodó, gyáva szóval adhatjuk hiánytalanul vissza.
<i>tres</i>	a "tér" magyar szónak hiánytalan azonosa magánhangzó kihagyásos leírással, amit az "s" rag, "e" kötőhang után az előbbi szóhoz kapcsol (t.i. a megalázkodót kell helyéről elűzni.)
<i>eθ</i>	idő, időlt, időben, vlmnek az idejében.
<i>em</i>	hiánytalan azonosa a magyar ámit ige tövének.
<i>ia</i>	hijja van (a régi magyar nyelvből is hiányzott a szó elejéről igen sok esetben a "h" hangzó), hiányos, üres, hiányzik.
<i>sa</i>	A "saját" magyar szó első szótagjával azonos hangzásban és értelemben. Ez pedig, mint azt a finn,

ma is élő jatka”, tulajdont jelentő szó ismeretében megállapíthatjuk, egy személynek tulajdonát hangsúlyozza ki: kétségtelenül az etruszk szó, az “egy” számnak a neve.

- me_x* összevont leírása a “menax”, menő jelentésű szónak. A “mena” jelentése ugyanaz, mint a magyarban a “mene” szóé, az “x” rag pedig az igéből melléknevet képez és így a “me_x” jelentését: menő, haladó szavak valamelyikével adhatjuk meg.
- θuta - (i)* Összetett szó: “θu”, beszél (ősi magyarban és tájszóban ma is: dudog, vagy kissé eltolódott értelemben általánosan ismert szó: dadog) és a “tai” szavakból, mely utóbbi értelmi és hangtani azonos a vogul: “taj” megfelelő, képes valamire jelentésű szónak.
- θefa* összetett szó: θei, rendetlenség, zavar és “fa”: fuj, kilehel, származtat jelentésű szavakból
- ri* hiánytalan azonos a magyar rian szó gyökerének (A Balaton jegének megrepedését ma is rianásnak mondják). A szó jelentése tehát: szakadás, széjjelválás, bomlás.
- ei* hiánytalan azonos a magyar „ijed” szó gyökerének
- veli (v = f)* felség, király
- anas* azonos a finn: “ani” gyakran, nagyon jelentésű szónak
- sal* ugyanaz, mint a magyar “szál”, vékony, ingatag, gyenge
- kilu* értelmi és hangtani azonos a magyar “kell” szónak, az “u” szóvégződés a kijelentő módot mutatja, tehát szükséges jelentéssel írjuk a következő állítvány elé.
- af* apró, kevés
- nias* hiánytalan azonos a magyar “nyitás” szónak, amit mert a szövegben kétségtelenül a király felvilágosításáról van szó — a mai magyar szóhasználat szerint is — “megnyitni a szemét”, felvilágosítani értelemben adhatunk vissza egészen pontosan.
- turuc* azonos hangzásban és értelemben a magyar “torol” dorgál igével
- ce* ez, az
- munistas* értelmi és hangtani azonos a magyar “mondás” (beszéd, kijelentés) szónak

<i>θufas</i>	buzgóság, szeretet
<i>tamera</i>	támadni valaki ellen, de jelenti a fakadást is.
<i>ilacve (ilucve)</i>	rossz, ártalmas, veszélyes
<i>tule</i>	szél, vihar (Csallóközi mondás: nagy vihar lesz, tutul a szél)
<i>rase</i>	hiánytalan azonos a magyar ráz, rángat, elsodor) igének
<i>nak</i>	értelmi és hangtani azonos a finn: "näke" megfontol, észrevesz, meglát jelentésű szónak.
<i>ci (c = k)</i>	fut, siet, menekül (azonosnak látszik a magyar "gyi" szóval, amit a lovak futásra biztatásánál használnak ma is.
<i>avil</i>	avul ideje elérkezik
<i>χur (χ = k)</i>	ösrégi sumir neve a hazának, de ami az etruszkoknál is hazát, országot jelentett.
<i>far</i>	fáradt, beleunt valamibe
<i>tesi</i>	pityergés, sopánkodás
<i>ame</i>	megnyugovás. Kétségtelenül azonos az imazáró "Amen" szóval, ami nem a belemagyarázott "ugy legyen"-t jelenti, hanem az imádkozás után az Isten akaratán való megnyugovást, ez esetben pedig a helyzetbe való beletörődést
<i>it</i>	hozzáad, azonos a finn "jat-ka" sző tövével, ami tulajdont vagyont jelent.
<i>ale</i>	alászni, leesni, de jelenti az alacsonyságot, mélységet is.
<i>ilacve</i>	rossz, veszélyes
<i>alfase</i>	lelapulás, megalázkodás
<i>nak</i>	meglátni, észrevenni, megfontolni, fontolgatni
<i>atr</i>	világos, nyilvánvaló (a vogul: "äter" szó jelentése: derült, tiszta)
<i>anes</i>	("an: nagy és "es" rag) = nagyon
<i>zilaç (zilaχ)</i>	teljes, tökéletes
<i>al</i>	alá, leejt, megaláz
<i>sele</i>	szelesen, esztelenül, meggondolatlanul
<i>it</i>	hozzáad
<i>ala (ale)</i>	mélység, lesüllyedés, elmerülés
<i>acn</i>	"ac": makacsság jelentésű szó "n": hely, mód,

	időhatározói raggal mozdulatlan értelemmel fordítható
<i>afu</i>	bágyadtság, gyávaság
<i>ers</i>	erős, rendkívüli, határozott
<i>itan</i>	it = hozzáad, gyűjt + an = nagyon = nagyon takarékos
<i>im</i>	"eme" ősrégi magyar szóval azonos hangzásban és értelemben: asszony
<i>heremve</i>	"herem": verem, eltart, ellenáll jelentésű szó a "ve" raggal: ellenálló , közködő, jelentést ad.
<i>avil</i>	megöregszik, megavul
<i>uni</i>	unszolás, követelés, bantalom
<i>aca</i>	ősrégi magyar szó: "ac", gyors, hirtelen (az "a" szóvégződés módhatározó rag).
<i>pul</i>	"pu" etruszk szó hiánytalan azonos a magyar "bu", az "l" pedig ebből igét képez: busul, elkecsereedik jelentéssel.
<i>umχva</i>	Az "um" etruszk szó hiánytalan azonos a magyar omol (omlik) ige tövének. A "χva" rag fokozza a szó jelentését, tehát kb. az "összerogyik" kifejezés használható a magyar szövegben.
<i>θe (θei)</i>	rendetlenség, zavar
<i>farie</i>	fáradt, szánalmas, nyomorult
<i>vel (v = f)</i>	felség, király
<i>hunas</i>	hiánytalan értelmi és hangtani azonos a magyar "hunyászkodás" szó, aminek közismert jelentése: összehuzza magát, gyáván meglapul
<i>θamuce</i>	határozottan, szabatosan, igazságosan
<i>clefa</i>	Összetett szó. "Cle" a magyar közel szónak értelmi és hangtani azonos a "fa" pedig, mint láttuk, a "fu" szavunk megfelelője. Az összetett szó magyar értelme tehát: közelről érint, szemben vagyunk vele, "közelről jön a szele", ma is elő közmondás hiánytalan azonos.
<i>et</i>	vezér, első,
<i>an</i>	erős, nagy
<i>al</i>	alacsony, kicsi, törpe
<i>masan</i>	"mas": messze, az "an" itt mutató névmás: innen jelentéssel.

<i>ttur</i>	szorítani, szorosan tartani, összetömni
<i>unias</i>	ismételt követelés, unszolás, sürgetés
<i>fel</i>	felel, válaszol
<i>ace</i>	azonnal
<i>vacal</i>	értelmi és hangtani azonos a ma is élő "vacak" magyar szónak, ami alatt valamire még alkalmas tárgyat értenek a jelen időben. Eredeti jelentése kétségtelenül megfelelő volt.
<i>tmial</i>	a "tombol" magyar ige értelmi és hangtani azonos. De értelmi megfelelője a zavarkodik, (zavart csinál) magyar ige is
<i>vilx</i>	azonos a magyar villongás (zugolódás, viszálykodás) szónak
<i>val</i>	azonos a magyar "választ" ige tövének, kivált, választottat jelent
<i>amuce</i>	azonos az imazáró "amen" szó gyökerével, tehát a szó (a "ce" raggal) megnyugodva, beleegyezve jelentéssel fordítható valószínű helyességgel magyarra
<i>pul</i>	mint láttuk: busul, elkeseredik
<i>umxva</i>	mint láttuk: összeomlás, pusztulás
<i>snui</i>	szenny
<i>af</i>	apasztás, kisebbedés, pusztulás

E szófejtés szerint a két etruszk arany táblán bemutatott szöveg összefüggő értelmes jelentése a következő:

I.

Követelem: a sóhajtozó hitvány állandóan rémülést okoz, megakasztja a haladást. Űzze el a gyávát helyéről idejében, ámitás nélkül egy haladó, aki beszél és cselekszik is. A rendetlenségből származó bomlás ijesztő. A felség nagyon ingatag, szükséges keveset megnyitni a szemét, megdorgálni. Ez a beszéd szeretetből fakadt. A veszedelmes szél elsodor, észre kell venni a menekülés idejét. Az ország fáradtan sopánkodik, beletörődése növeli mélységét a rossznak. Megalázkodás fontolgatni, világos nagyon. Tökéletesen lealáz, esztelenül fokozza a súlyedést a mozdulatlan bágyadság. Az erős, nagyon takarékos asszony küzködve megöregszik, de a bántalom hirtelen elkeseríti és összerogyik.

A rendetlen nyomorúságnak, a felség meghunyászkodásának határozottan közlőül fu a szele. A vezér legyen nagy, a törpe messze el innen. Szorítani kell unszolva, feleljen azonnal kielégítően. A tomboló villongásba a választott ellen, belenyugszom, de busit az összeomlás a szenny eltávolítása miatt.

Oda kívánczik e szöveghez annak a kihangsúlyozása, hogy ez, a két aranytáblán, két véleményt, ítéletet örökölt meg. Az első előadta, feltárta a helyzetet és javaslatot terjesztett elő, a másik pedig ezt. alapos megfontolás után elfogadta és megerősítette.

Elképzelhetetlen azonban, hogy két személy döntött volna országos kérdés felett. Jogos tehát a feltevés, hogy a táblákra írott szövegeket. külön-külön erre hivatott emberek csoportjának előzetes megtárgyalása termelte ki, illetve egy közülük valónak előterjesztését határozat gyanánt elfogadták. Kétségtelennek látszik, hogy két ilyen testület áll előttünk, melyek közül az első határozatát a második már jogerőre emeli. Mintha a mai parlamentek és szenátusok képe tűnne elő ebből a régi etruszk multból a legnemesebb, minden szolgáléküségől mentes formában.

Ezek után azonban a szöveg semmiesetre sem azonosítható értelemben a karthágói aranytábla feliratával, amit az alábbiak szerint értelmezett a "Horizon" for Summer, 1966. számának 106-ik oldalán M. I. Finelly:

"To the lady Astrate. This is the sacred place made and given by Thefarie Valianas, king of Cisra, in the month of the Sacrifice of the Sun in gift within the temple and sanctuary (?) because Astarte has raised (him) with her hand (?) in the third year of his reign, in the month of Krr, on the day of Burial of the Divinity. And the years of the statue of the goddess in her temple (are as many) as these stars."

Kétségtelen az is, hogy az etruszk szöveg meg nem értéséből, sőt a szöveg betűsorainak helytelenül való szavakra bontásából vetődött fel az idézett angol-fordítás után a következő sorok egyikében a kérdés:

"Why furthermore does the longer of the Etruscan texts call her Astrate-Uni?"

Az etruszk szövegben ugyanis a harmadik sorban **"unialastres"**,

három szoból összeírott betucsoport, helytelenül kettőfé törve, fordított sorrendben hasonlít hangzásban az elképzelt isten-nevekhez, értelemben azonban nincs benne semmi ezekből való...

* * *

Befejezésül még annyit, hogy az arany lapokra írott etruszk rendelkezés, majd a közel kétezer esztendő múlva hasonló célú, de már pergamén-re írott magyar "Arany Bulla" teljesen azonos lelkiségből fakadt. Okvetlenül kérdésbe jön, miért írták aranylapra az etruszkok ezt az intézkedésüket, de az is, hogy miért ütöttek a magyarok efajta törvényükre arany pecsétet.

E kérdésekre való természetes válasz kétségbevonhatatlan bizonyítéka az etruszk-magyar azonos lelkiségnek. A királyi méltóság elismeréséből és tiszteletéből fakadt mind a kettő. Az etruszkoknál az aranylap a választott királyt illette, még ha a királyi polcon hibákat követett is el, amiért bűnhődnie kellett. Hasonlóképpen a minden más törvénytől pecsétjével megkülönböztetett magyar "Arany Bulla", a választott felségnek adott tiszteletet, nem pedig a királyi kötelességeiről megfélemedezett embert, aki ellen a fegyveres ellenállás jogát törvénybe iktatta, tüntette ki vele...

Az etruszk is, a magyar is tisztelte a király-urat, de nem volt a királlyal szemben sem szolgálalkü, Megkövetelte tőle is a kötelesség teljesítését, a becsületes emberit!

J e g y z e t:

A tárggyal kapcsolatban nem lehet figyelmen kívül hagyni azt, hogy a Carolingok családjából származott, "kopasz" jelzővel tisztelt Károly frank uralkodó már 857-ben adott ki egy olyan törvényt, mely szerint a "nagyok" erőszakosan is ellenállhattak a királynak, ha az szabadalmaikat megsérteni merészelte. Tudnunk kell azonban azt is, hogy ez a törvény nem országos érdekeket védett, hanem azoknak a "korona jobbágyoknak" hatalmaskodásait törvényesítette, akik saját birtokukban egészen fejedelmi módon uralkodtak, saját nevükben azolgáltattak igazságot, pénzt verettek, háborút viseltek stb. Horváth Mihály: "Kisebb történeti munkái" Bpest, 1868. művének 13-ik oldalán, Baluze II. 82.-re utalással idézi: "Nullus — t.i. a nagyok közül — parem suum dimittat; ut contra suum legem — etiamsi voluerit, quod absit, rex noster alicui facere non possit." ...,

Mayani Zakariás francia nyelvész professzor "Die Etrusker beginnen zu sprechen" cím alatt németül is megjelent munkájában a 170-ik oldalon, P. 359.b. után, ahol azt olvasta, hogy egy bizonyos istennőnek édes kőmennyel fűszerezett zsirt kell áldozni és ez a kifejezés áll: *eiθ tuθiu*, megállapítja, hogy ennek szentélyben kellett megtörténni. Majd, mert Palettino írásában (P. 100 és 919) találta az etruszk mondatot is: *eiθ fanu*, amit "geheiligte Aufenthaltsort" hozzávetőleges jelentéssel fordított, összefüggésbe hoz az *eiθ fanu* kifejezéssel egy másik írásos emléket is, melynek végén a "fanu" szó feltűnt neki.

* * *

Nem tartozik szorosan jelen szöfejtésünkhöz ez említett két mondatnak magyarázata, mert Mayani professzor-tól idézett alábbi etruszk sorok között a "fanu" szóval nem találkozunk, de mert az "*eiθ fanu*" valószínűleg helyes értelme hozzáillik e szöveghez, mindennek előtt megmondjuk e két kifejezés valódinak látszó jelentését.

A két mondat szavainak jelentése a következő:

<i>eiθ</i>	idő, tartam, idejében
<i>tuθiu</i>	azonosa a magyar régi "tudi" szónak. "u" rag a felszólítást erősíti, tehát jelentése tudd meg
<i>eiθ</i>	hiánytalan azonosa a magyar ijedt szónak
<i>fanu</i>	falu szavunkkal azonos tökéletesen, de régi jelentése szerint, telep ami önálló település volt.

Az első tehát azt mondja: *idejében tudd meg!*..., a másik pedig egy *megijesztett faluról*, régi értelemben *országról* beszél.

* * *

A fentiek után említett írásos emlékről Mayani megállapítja, hogy éppolyan érdekes, mint elcsüggesztő, mert az ember azt hiszi, hogy kalapácsok és fűrészek zaját hallja, amik izmos karoknak munkájából fakadnak és azt képzei, hogy etruszk építészeket lát, akik nagy kőlapokat és fatömböket szállítanak, hogy abból egy szent helyet építsenek.

Majd elmondja, hogy ennek az írásos emlékek nagy része ólomtáblára vésett írás Volterra városból, a szöveg pedig az adományozók névsorát adja nagyobb részben. Nehány betű hiányzik és van a szövegben későbbi betoldás is, aztán meg nem tudják igazán, hogy tulajdon-névről, vagy épületanyagról van szó, amiért Palettino erős vigyázatra inti a felirat megfejtésével foglalkozókat.

Mégis — írja Mayani — szükséges a szövegnek néhány részletét, mint biztos és fontos dolgokat fölhozni, hogy a dokumentumok értéke értéhetővé legyen.

Ezért aztán a volterra-i szövegből négy sort, a 11-től a 14-ig terjedőket idézi, de nem eredeti sorrendben, hanem először a 11. és 14-iket, majd aztán a 12 és 13-at, mert elképzelése szerint a szöveg így tartozik össze.

A 11-14-ik sorok értelmét három oldalas elemzés után is az első két szó kivételével, melyeknek jelentését elképzei, kérdőjel alatt hagyja, a második mondatot, az etruszk szöveg 12 és 13-ik sorát azonban az alábbiak szerint fordítja le:

<i>fave setra fui</i>	"Ein Heiligtum würdig erbauen
<i>θuscu fuimu</i>	Aus Eüiche (es) erbauen
<i>larθn pacu</i>	Dem grossen Bachus"

Ezzel a megállapítással szemben azonban, ha az etruszk szöveget eredeti formájába a betűsorok szerint visszahelyezzük, és a betűsorokat a valószínűség szerinti szavakra bontjuk, némelyik betűt pedig, az értelem-ből folyóan és vonalainak hozzávetőlegesen megfelelő mással kicserélünk, akkor a között:

cure malave laristna veθa putace zvi cap fuluna
(p) utace

fave setra fvi θuscu fvimv larθu pacv

sorok helyett így állítjuk össze a szavakra bontott egymásután következő sorokat:

cur em ala vel ar is tna veθa
faves etra fvi θuscu
fvim vl arθu pacu
put ace z(uχ) fi cap ful una (p)utace

E. négy etruszk szavakra bontott sor jelentése a következő:

<i>cur</i> (<i>c = k</i>)	azonos az ősrégi sumir, tehát kétségtelenül etruszkrokon, országot jelentő szóval
<i>em</i>	hiánytalan azonos a az ámit magyar ige tövének, tehát értelmi azonos a félre-vezet magyar kifejezésnek is.

<i>ala</i>	alacsony magyar szó értelmi és hangtani azonosa, ami személyre vonatkoztatva nemcsak testi, hanem szellemi alacsonyságot, ostobaságot, kevés értelmet is jelentett az etruszkban, mint a magyarban is. Közismert kifejezés a magyarban "alacsony értelmiségű" vagy "műveltségű".
<i>vel</i> (a "v"-t inkább "f"-nek olvassuk)	felség, király magyar szavak értelmi és hangtani azonosa.
<i>ar</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar árok, határ, szavaknak, de jelöli a hatáskört , királynál az uralkodást is...
<i>is</i> (<i>néha "eis"</i>)	hiánytalan értelmi és hangtani azonosa a magyar "iz" (izület) szónak, amely jelenti az ország részeit (izekre szakadt), de annak tagjait, tehát polgárait is.
<i>tna</i>	magánhangzó kihagyásos leírása az etruszk "tena", ellenálljon, lázadjon jelentésű szónak, és hiánytalan azonosa a finn; "teno", "tene" ellenállás, kitartás jelentésű szavaknak értelemben és hangzásban.
<i>veθa</i> (<i>heθu</i>)	tökéletes azonosa a finn: "vetä" vezetni jelentésű szónak, de a magyar "vezet"-nek is.
<i>faves</i>	a fuvás magyar szóval azonos hangzásban és értelemben, de mint ilyen jelenti nemcsak a szél fuvását, hanem az emberi harag, az indulat kitörését, tehát bizonyos vonatkozásban lázadást is.
<i>etra</i>	magánhangzó kihagyásos leírása az "etere" legyen kiváló, legyen erős jelentésű etruszk összetett szónak. (Lásd Martha: La Langue Etrusque című mű 278. 1)
<i>fvi</i>	magánhangzó kihagyásos leírása az etruszk "favi" igének, ami az "i" raggal felszólító módban áll, mint pl. a magyar tájszólásban a "tudja" helyett a "tudi"; jelentése tehát: fujjal!
<i>θuscu</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar "tuszkol" ige gyökérszavának. Az "u" rag a felszólító módot mutatja. A szó jelenti az elüz, elsodor szavakat is.
<i>fvim</i>	a "favi" igealak "m" kicsinyítő raggal, tehát a jelentése kb. sóhajtozó

<i>vl</i>	magánhangzó kihagyásos leírása a "val" etruszk szónak és mint ilyen hiánytalan azonos a magyar választott szó gyökerének. Jelentése a szövegben a királyra, a "választott"-ra mutat rá.
<i>arθ</i>	az "ar" = határ, árok , de jelenti a "θ" raggal valaminek az árkából kiszabadulni akarást
<i>pacu (paχu)</i>	A "paχ" szó hiánytalan azonos a magyar "baj"-nak hangtanilag és értelmileg egyformán. A szó az "u" raggal az előbbi szóhoz kapcsolódva a bajból kiszabadulni akarást jelenti.
<i>put</i> <i>ace</i>	hiánytalan azonos a magyar "buta" szónak tökéletesen azonos a magyar "acél", kemény, erőszakos jelentésű szóval.
<i>z(uχ)fi</i>	A "z" hangzó az utána következő két betű kihagyásával kapcsolódik, de a "zuχ" szó teljes értelmével a "fi" szóhoz, tehát az "uχ" elmaradása az eredeti szövegen ejtett, vagy pedig a másolásból eredő hiány. Az összetett szó "elnyomás fitogtatását" jelenti. (A "zuχ" szó értelmi és hangtoni azonos a magyar "zuhál" ige tövének).
<i>cap (c = k)</i> <i>ful</i>	kap , megfog, elragad azonosa a magyar folyvást, szó tövének, tehát jelentését visszaadhatjuk a tovább, vagy az állandóan szavakkal is.
<i>una</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar unszol ige gyökérszavának. Az "a" a kijelentő mód ragja. A szó értelmileg azonos a hajt, ösztönöz szavakkal is
<i>putace</i>	a "buta" magyar szó tökéletes azonos a "ce" ban, ben jelentésű raggal

Ezek szerint Mayani i.m. 171, 174-ik oldalairól idézett etruszk szöveg sorok eredeti összefüggésük szerint az alábbi, valószínűleg hibátlan értelmet adják:

- 11.-ik sor: **Az országot félrevezeti a kevés eszü király uralkodása
A polgárok ellenezzék kormányzását! (de)**
- 12.-ik sor: **felzudulásuk legyen erős, fujja, sodorja el (mert)**

13.-ik sor: a sőhajtozó király menekülni akar a bajból,

14.-ik sor: bata erőszakos elnyomás fitogtatása elragadja s tovább hajtja esztelenségében...

Szomorúan érdekes, hogy ezt az igazságot táblára véső népnek az etruszknak fajtájabelije a magyar szenvedett legtöbbet az ilyen uralkodóktól. Hiába futja, söpörte el pl. a nemzetünket irtó Habsburgokat a gondolkodó polgárok serege, erőszakos elnyomással a butaság őket a nemzet nyakára újra visszaültetni törekedett mindig.

* * *

Mayani: "Die Etrusker beginnen zu sprechen" című műve 202-ik oldaláról idézzük az alábbi etruszk betűsorokat:

naceme uru ðal ðilen ðal
iðeme mesmamer
tansina mulu

Ezeknek a megfejtését Mayani professzor a valószínűség jegyében ("vermutliche Bedeutung") a következő mondatokban adja:

"Bei Nacht, mein Wunsch (ist): das er gelinge, der Werdende Tag, das er gelingel Das meine Verzauberungen und meine Flüche vergehen! Tansina hat gewidmet."

Ezzel szemben a szöveg, máskénti szavakrabontás és szófejtés szerint, kétségtelenül az etruszkokat leigázó római uralomnak valamilyen csábító ígéretével kapcsolatban, az etruszk népnek ad óvatosságra intő figyelmeztetést.

A szöveg, valószínűleg helyesen szavakra tördelve a következő:

<i>nac</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar nagy szónak. A "c" ugyanis gyakran a "gy" hangzót is jelöli.
<i>eme</i>	az "ámit" ige tövének hiánytalan azonosa, melyből az "e" rag hozzákapcsolása főnevet képez: "ámitás" jelentéssel.
<i>urui</i>	Az "uru" hiánytalan azonosa a magyar "orom", tehát magasan levő: ur, uralkodó jelentésű szavaknak is, az "i" rag pedig, mint a magyarban: "uri", "uralkodói" értelemben mutatja a szót a szövegben.
<i>ðal</i>	"ða" az ősi magyar "da": beszéd, dadogás, ígéret, dal jelentésű szónak azonosa, melyhez az "l" történet, cselekvést jelző, tehát igeképző rag gyanánt kapcsolódik.

<i>θil</i>	A "θi" etruszk szó (a "θ" itt az "s"-nek a jele) tökéletes azonos a magyar "siet" ige tövének, melyhez az "i" rag a magyar "val", "vel" ragok értelmében fűződik. A "θil" szót tehát sietéssel, el-sietve, elhamarkodva értelemben fordíthatjuk magyarra.
<i>eni</i>	Az etruszk "en" szó hiánytalan azonos a magyar "énekel" szó tövének, melyhez az "i" mint a kijelentés ragja kapcsolódik. A magyarban tehát e szónak helyes értelmét: énekled, mondd, beszéled szavak valamelyikével adhatjuk vissza.
<i>ix</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar "igaz" szó tövének, tehát a jelentése is: igaz, helyes, jó.
<i>eme</i>	mint fentebb láttuk, de használhatjuk az azonos értelmű "rászedés", "megcsalás" szavakat is.
<i>mesn</i>	A "mes" értelmi és hangtani azonos a "meztelen" szavunk gyökerének, melyhez az "n", mint okhátározó rag kapcsolódik. A "meztelen" szó nemcsak a test meztelenségét, a szegénységet, a nélkülözést is jelölte. Ez az értelme a szövegben is.
<i>mer</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar "merő": teljes, hiánytalan, tökéletes jelentésű szónak.
<i>tans</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar "tanít" ige gyökerének, melyhez az "s" rag, mint a magyar "ás" "és" ragok valamelyike kapcsolódik és az igéből főnevet képez. A "tanítás" szóval rokon értelmű a magyar "idomítás" szavunk is, ami a szövegbe az értelem szerint megfelelőbben beleillik.
<i>ine</i>	Az "in" tökéletes azonos a magyar "indul" ige tövének, melyhez az "e", mint a parancsoló mód ragja kapcsolódik. A szó jelentése tehát: indulj.
<i>mulu</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar "mulik" ige tövének, melyhez az ugyancsak parancsoló mód ragja, ez esetben az "u" hangzó kapcsolódik és így a szó "mulj el" formában a "rohanj", "tűnj el" parancsot fejezi ki.

A fenti szófejtés szerint az etruszk betűsorok valószínűnek látszó ér-
: a következő:

NAGY ÁMÍTÁS AZ URALKODÓ IGERETE,

ELHAMARKODVA MONDOD IGAZNAK!

! SZEGÉNYSÉG MERŐ IDOMÍTÁSA: INDULJ, ROHANJ!

Mayani Zakariás "Die Etrusker beginnen zu sprechen" cím alatt németül is megjelent munkájából, az ugynevezett vallásos élet keretébe sorozott írásos- emlékek közül vesszük az alábbi sorokat. Ezek azonban, ha megértjük a szöveget, csak annyiban nevezhetők valláshoz tartozóknak, mint amikor a bujdosó magyar, bajainak elzokogása után felsóhajt, hogy: "Lesz még egyszer ünnep a világon"!

Csakugyan úgytetszik, hogy semmi új nincs a nap alatt és hogy igaza van annak a megállapításnak, hogy minden pontosan ismétlődik a földön, csak a keretek változnak, de az események lényege változatlanul ugyanaz. Az alább idézett etruszk írás is hiánytalanul beleillik a harmadfélezer esztendő utáni emberi élet át nem festett fotografiai közé.

Nem kívánok időzni a Mayani-féle fejtegetéseknél, hanem ez alkalommal is segítségül fogadva Martha, volt francia etruszkológus néhány szófejtését, az etruszk sorok helyesen szavakra bontása és a szavak magyar jelentésének felsorolása után leirom az értelmes szöveget, ami annyi mai embernek, a magyarnak különösen, a szájaíze szerint fájdalmasan keserű.

*Iris pulenas ... prumts pules larisal creices ancn zix neθsrac
acascce creal tarχnalθ spurenι lucairce ipa ruθcva caθas
hermeri slicaxes aprinθvale luθcva caθas paχanac alumnaθe
hermu melecrapicces puts χim culsl leprnal psl varχti cerine
pul alumnaθ pul hermu... psl ten... ci meθlumt pul
hermu θutuθi mlusna ranvis mlamna... parniχ amce lese
hrmrer.*

E szöveg, valószínűleg helyes szavakra bontva, a következőt jelenti:

<i>Iris</i>	a "ri" magyar igének értelmi és hangtani azonos, melyhez elől a "le" igekező kapcsolódik magánhangzó kihagyásos leírással, a végén pedig az "s" rag, mint a magyar "ás", "és" az igéből főnevet képez.
<i>pulenes</i>	a magyar "bu" szóval hiánytalanul azonos "pu" etruszk szónak "l" rag után az "enes": éneklés, beszélés jelentésű szóhoz kapcsolása. Jelentése tehát a bánatról beszélés, panaszkodás.
<i>nac</i>	a szövegben jelzett három pont helyét a valószínűség szerint e három betűből álló, bezárást, megkötő-

	zést jelentő szót iktatjuk be az értelem alapján.
<i>purumts</i>	"puru" értelmi és hangtani azonosa a magyar "bürü" szónak, ami bekerített helyet, tehát bőrtönt is jelenthetett. Az "s" mint okhatározó-rag kapcsolódik a szóhoz.
<i>pu</i>	bu, busulás, bánat.
<i>les</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar leesik ige tövének, de mint ilyen jelenti a lelki leesést, összeroppanást, összetörést is.
<i>lari</i>	hiánytalan azonosa a magyar lármáz ige tövének, melyhez az "i" rag, mint tájshólásban még ma is használják a magyarban (pl. a "tudja", vagy "tudd meg" helyett: "tudi") felszólitó mód ragja gyanánt kapcsolódik.
<i>sal</i>	a magyar "szál" szavunknak tökéletes megfelelője, de mint ilyen jelenti nemcsak a vékonyat, hanem a keveset is. A "sal" szó tehát az előbbi "lari" szó után a láрма, a beszéd milyenségét jelöli, amit mai magyarsággal így mondanánk: keveset beszélj.
<i>crei</i>	Az etruszkban a "c" gyakran a "gy" hangzó jele is, tehát itt a "crei" magánhangzó kihagyásos leírása a magyarral tökéletesen azonos "gyere" szónak, melyhez az "i" felszólitó rag is kapcsolva van.
<i>cesan</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar "csendesén" szavunknak. A "c" ez esetben a "cs" hangzót jelöli.
<i>en</i>	kemény, szilárd.
<i>ztχ</i>	hiánytalan azonosa a magyar "szikrázó" szó tövének, ami a szövegben a szilárdság jelzője gyanánt fürgeség, gyorsaság értelmet adja.
<i>neθrac</i>	összetett szó a "neθs": nedvesség, ami a szövegben könnyezésre mutat, és a "rac": rág, elszakít jelentésű szavakból. A szó magyar jelentése tehát: sirást szakítsd meg: ne sirj.
<i>acasce</i>	hirtelen, villámgyorsan. Hiánytalan magyar azonosát ismerjük az "acca", gyorsan jelentésű tájshólában, amit akkor használnak, midőn valaminek azonnali odaadását kívánják.
<i>creals</i>	összetett szó a "gyere" és az "alá" jelentésű szavakból, s mint ilyen hiánytalan magyar is.
<i>Tarχnalθ</i>	Martha francia nyelvész "La Langue Etrusque" című (Paris 1913) művének 433-ik oldalán közölt szövejtése szerint "provenant de Tarχna", azaz "Tarχna feleségétől származó" értelemmel fordítható. Megjegyzi Martha azt is, hogy a "na", "né", vagy "nej" szavak a "feleség" megjelölésére hasz-

	nálatosak voltak a etruszkoknál. (Rajtuk kívül még csak mi, a magyarok használjuk)
<i>spure</i>	azonosa a magyar "szapu" szónak, ami keverést, beleavatkozást, tisztázást is jelent.
<i>luc</i>	Martha i.m. 398 oldalán "mouvoir": mozgat, indít, rábír vlmire jelentéssel fordítja, az utána következő:
<i>airce</i>	szónak pedig "puissant": hatalmas, hathatós értelmét tolmácsolja.
<i>ruθcva</i>	hiánytalan azonos a magyar ritka és a finn: "rütkö": darab, morzsa jelentésű szavaknak.
<i>caθas</i>	azonosa a finn: "katta" takaró, fedezet, menedék jelentésű szónak, de a magyar "katranc" hasonló értelemben használt csallóközi tájszónak is.
<i>hermeri</i>	azonosa a magyar "verem" védekezést, ellenállást jelentő szónak, melyhez az "eri": ért, miatt jelentésű rag kapcsolódik.
<i>sli</i>	széle, határa, vége vlminek, de esetleg kezdete is.
<i>ea</i>	ez
<i>χis</i>	azonosa a magyar hosszú szónak, de ami jelent magasat, nagyot is.
<i>apr</i>	tökéletes azonos a magyar apró szónak.
<i>inθ</i>	hangtani és értelmi azonos a magyar "indul" ige gyökerének.
<i>vale</i>	hiánytalan megfelelője a magyar választ igének, ami jelent elszakítást, eltépést is.
<i>luθcva</i>	az első betűt kétségtelenül téves másolás után irták "r" helyett a szövegbe. A "ruθcva" szó jelentését fentebb láttuk.
<i>caθas</i>	mint láttuk.
<i>paχanac</i>	"paχ": baj, "an": nagy és "ac": erős, kemény (az "acél" magyar szó tövének értelmi és hangtani azonos a jelentésű szavak összetétele. A bajt, ha nagy és kemény, szerencsétlenségnek nevezhetjük, tehát kb. ez a szónak eredeti értelme.
<i>alumnaθe</i>	Martha francia nyelvész "descendre" jelentéssel fordítja (i.m. 383. l.), de kétfelé bontva a szót: "al" és "umnaθe", a előbbinek a magyarral azonos értelmet "en bas" (alá), a utóbbinak "glisser" (csuszni) jelentést ad. Elfogadva Martha szófejtését az utóbbi szerint, ami a szövegbe beleillik, az összetett szót kisértéssel, meneküléssel fordíthatjuk magyarrá.
<i>hermu</i>	(h=v) elvermel, megvéd, küzd a pusztulás ellen magyarral rokon jelentés után, a szó "u" végződése

	miatt, mert ez a felszólító mód jele, védelmezzed , küzdjél értelemmel fordíthatjuk magyarra, ami így bele illő a szövegbe.
<i>melec</i>	hiánytalan azonos a finn: "mela": karózni, evezni, kifeszíteni jelentésű szónak.
<i>ravicces</i>	azonos a finn: "ravea": ügyes, szilárd jelentésű szóval, de kétségtelenül az a magyar "ravasz"-szal is.
<i>puts</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar "buta" szónak, de jelenti a rokon értelmű hiányt , hibázást is.
<i>χtm</i>	a finn: "kumo": baj, romlás, pusztulás jelentésű szó megfelelője.
<i>culsl</i>	összetett határozó szó, melynek jelentése: ebből ki-folyólag, ebből tovább.
<i>le(i)</i>	azonos a "léhaság" szavunknak, de értelemben közelebb áll az elzúllás-hez.
<i>pr(i)nal</i>	"pr", belső, belseje valaminek jelentésű szóhoz az "in" (inog, szédül) szó kapcsolódik és végül az "al" rag, "ból, ből, től, től" jelentéssel. A szó értelme tehát magyarul: beleszédüléstől .
<i>psl</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar piszkál igének, de mint ilyen jelenti a szurást , ösztönzést , bántást is.
<i>var_χ (v=f)</i>	hiánytalan azonos a magyar fáradtság szó tövének, melyhez az "χ" gyakorító képzőkapcsolódik, tehát jelentése fáradozás .
<i>ti</i>	töm, összefog, nehézkessé tesz, visszatart.
<i>cerine (c=k)</i>	kerékkel, körrel, társasággal, együttesen, bajtársakkal.
<i>pul</i>	a bu, baj jelentésű szó "l" raggal, mely "val, vel" jelentéssel kapcsolódik a szóhoz. A szó fordítása lehet "szerencsétlenséggel" értelemben is.
<i>hermu</i>	küzdjél.
<i>per</i>	a szövegben hiányt jelző három pont helyére illesztjük e szót, aminek jelentése: erősen, energikusan .
<i>psl</i>	mint láttuk.
<i>ten(u)</i>	e szó utolsó betűje a szövegből hiányzik. Jelentése a magyarban tartósan, állandóan, kitartóan.
<i>(tu)ci</i>	A szó első két betűje hiányzik a szöveg leírásából, tehát a megmaradt "ci" szótöredéket itt is az értelem szerint egészítettük ki. A "tuci" etruszk szó jelentése: tunya, lusta .
<i>meθlumt</i>	A "meθl" etruszk szó a magyar metél igével hangzásban és értelemben azonos, de mint ilyen jelent

	elkülönítést is. Az "um" pedig erre az elkülönítésre mutat rá, hogy annak a keretében történik valami, vagy van valaki. Az összetett szó tehát "bizalmasan", vagy "négy szem között" kifejezéssel fordítható a szövegből.
<i>pul</i>	mint láttuk, de itt az "l" rag "ból, ből, től től" jelentéssel kapcsolódik a szóhoz.
<i>hermu</i>	több jelentése közül itt a "védelmezd", "óvjad" illik a szövegbe.
<i>θu</i>	kiált, sürget.
<i>θui</i>	teljesen azonos jelentésű a "tuci" etruszk szóval.
<i>θi</i>	a "θ" itt "s"-nek hangzik és így hiánytalan azonos a magyar <i>siet</i> ige gyökerének.
<i>m(u)lusna</i>	összetett szó a "mul" és "us" (elmulik, üz) etruszk szavakból, melynek szóról-szóra való jelentése: "elmulást üzők" amit azonban helyesen "rohanók" szavunkkal cserélünk ki magyarul.
<i>ran</i>	azonos a magyar <i>ráncol</i> ige tövének, de mint ilyen jelenti a fékez, lecsökkent, visszatart szavakat is.
<i>vis</i>	hiánytalan azonos a magyar "viselkedik" ige tövének, aminek egyik közismert értelmezése a jószág, a barátság mert csak az ilyenekre mondják, hogy "tud viselkedni".
<i>mul</i>	mint a magyar "mul", mulik ige.
<i>am</i>	pihenés, megnyugvás.
<i>naper</i>	<i>nap</i> . A szövegből hiányzik három betű, mint azt a "na" szó után következő három pont mutatja, ezek helyére iktattuk az értelem szerint kívánczó "per" szó töredékét.
<i>parniχ</i>	összetett szó "par": jó, "n" kötőhang és "ix" igazság ezek helyett hibátlan értelemmel használhatjuk a magyar "béke" szót.
<i>am</i>	pihenés, béke.
<i>cele</i>	a finn: "kalma" sírhely jelentésű szóval rokon az az etruszk ige, amelyik az "e" szövégződéssel "temeti", "eltémeti" jelentéssel illik a szövegbe.
<i>sehrmrier</i>	összetett szó. A "se" jelentése: szó, amely ha pl. a király szájából hangzott el parancs gyanánt, törvénynek minősült az ország lakossága előtt. Ehez kapcsolódik a "hrm" szó, ami magánhangzó kihagyásos leírása a már ismert "herm" szónak. Ez az összetétel a "ri"=ért, miatt jelentésű okhatározói rag után még toldva van az "er" rendkívüli jelen-

tésü jelzővel. Ezek szerint ennek a összetett szónak megfelelő magyarai értelme: **ellenállás miatti rendkívüli törvény.**

A fenti szófejtés szerint a bemutatott etruszk szöveg magyarul a következő valószínűleg helyes értelmet adja:

Könnyhullatás, panaszkodás, börtönbezárás miatt való busulás, össze-tör. Keveset beszélj! Gyere csendben, szilárd fürgeséggel, ne sirj! Tarx nejének beavatkozása segített hathatósan. Morzsányi a menedék az ellenállás miatt. A vége ez: a nagy (hosszu) az aprót indul elpusztítani. Ritka a menekülés a szerencsétlenségben. A menekülésért küzdjél. Evezz ügyesen, a hibázás rombol, ebből folyik az elzüllés. Beleszédüléstől az ösztökélő fáradozás visszatart. Bajtársaidal a bajjal küzdetek erélyesen. Piskáld kitaratóan a tunyákat négy szem között, a bajtól óvjad. Sürgessd a lustákat a sietésre. A rohanókat fékezd barátságosan... Elmulik!... Nyugalom napján a béke eltemeti az ellenállás miatti törvényt.

* * *

Mayani: "Die Etrusker beginnen zu sprechen" cím alatt németre fordított munkájának 176-ik oldaláról idézzük az alábbi, modern betűkre átírt betűsört, melyet Perugiában találtak egy kőlapra vésve. Mayani szerint ez a kőlap sírkő volt és a feliratát is így fordítja le, illetve magyarázza: "Dies ist der Grabenstein des C. Vel, Freigelassenen (oder Klienten) den c. Dare."

Ezzel a megállapítással szemben azonban, ha valóban megértjük a szöveget, a nemes gondolkozású etruszk népnek általában tiszteletreméltó életszemléletéből egy, a mai kor számára is megszívlelendő igazságot olvashatunk ki a betűsorból.

suθis eka penθuna cai vels cais θares lautni

E betűsor szavainak értelme magyarul:

suθis

Ez az szó összetett szó már az etruszkban, a "su" = beszéd, szó és az "is" = izzó, tüzes, haragos jelentésű szavakból, melyeket a "θ", mint kötőhang kapcsol össze. A tüzes, haragos beszéd értelmi azonos a magyar "szidás", amely hangtanilag is tökéletesen egyezik az etruszk "suθis" szóval.

<i>eka</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar "akaratos" (erőszakos, durva) szó tövének, de hasonlóan a finn: "äkä" — haragos jelentésű szónak is.
<i>penθuna</i>	tökéletes azonos a magyar "pendül" igének, ami nemcsak a hegedűhur pendülését jelenti, de "megpendíteni valaki előtt valamit" kifejezéssel még napjainkban is vkit figyelmeztetni, valamire utasítani jelentő értelemben él általában a magyar nyelvben, de értelmi rokona a parancs szó is
<i>cai (c=k)</i>	hiánytalan azonos a magyar "káj" (élvezet) szavunknak.
<i>vels</i>	A "vel", helyesebben olvasva "fel" tökéletes megfelelője a "felség", "felső", "felsőség" szavaink tövének, melyhez az "s" mint rag, birtokos jelző gyanánt kapcsolódik.
<i>cais</i>	A "cai" = káj jelentésű szóhoz kapcsolt "s" betű itt magánhangzó kihagyásos leírása az "es" (mint a magyar "as", "es") ragnak. A "cais"-t tehát kéjelgésnek, élvezésnek fordíthatjuk.
<i>θares</i>	A "θara" tökéletes azonos a magyar "dara", összetörött, széjjelzuzott jelentésű szónak, melyhez az "es" rag, mint a magyarban is a szóvégző magánhangzó elhagyása után kapcsolódik. Emberre vonatkoztatva a magyar nyelvben a "darálás" helyett "megtörés, lehengetés, összetörés" kifejezéseket használunk.
<i>lautni</i>	"laut" szó "felszabadított" vagy "kliens" jelentését megtaláljuk Martha: "La Langue etrusque" című munkájában. Martha utal Fabretti: Glossariumára, ahol az "affranche" szó mellett ott van a "qui a engagé sa foi" kifejezés. Így tehát szerződéses viszonyt kell feltételeznünk a feljebbvaló és az alattvalók között. A "ni" rag visszaható névmássá alakítja a "laut" szót.

Ezek szerint a szöveget így fordíthatjuk magyarra:

SZIDÁS, DURVA PARANCS KÉJ A FELSŐSÉGNEK
E KÉJELGÉS MEGTÖRÉSE
AZ ALATTVALÓKNAK

Mayani i.m. 197-ik oldalán olvashatjuk a megszaggatott betűsört:

"mi mla_x mlakas mini θaniriie turice hvuluves",

amelybe a professzor a következő, németre fordított értelmet magyarázta bele:

"Dies hier (oder auch: "ich") der θanir weihte Holoies"

A betűsor helyesen szavakra bontva egészen más jelentést ad.

<i>mi</i>	én (azonos a magyar személyes névmás többes első személyel, de jelenti az egyest is).
<i>mla_x</i>	méltó, megfelelő, alkalom, alkalmas idő.
<i>ml</i>	a 'mul' szó magánhangzó kihagyásos írása, amely hiánytalan azonos a magyar mulik igének, de ami jelenti a haladást, a menést is.
<i>acas</i>	Mayani könyvében tévesen van a "c" helyett "k" hangzó beírva, mert a szó hiánytalan azonos az ősrégi, tájszólásban még ma is élő: "aci", "acca": gyorsan, hirtelen, azonnal jelentésű szavaknak, melyhez az "s", mint jelző rag kapcsolódik.
<i>mi</i>	én
<i>ni</i>	azonos a magyar "nyit" igének
<i>θan</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar táncol ige tövének, de mint ilyen jelenti a "békét", a "nyugalmat", amikor a táncolásra lehetőség van, mert gond és aggodalom nem háborgatják az embert.
<i>tr</i>	tökéletes azonos a magyar "ir" igének, aminek azonban eredeti jelentése nem a betűvetés, hanem a betűjeleknek megfelelően sorba szedése elrendezése volt.
<i>siie</i>	értelmi is hangtani azonos az ősrégi magyar gyermek-altató nóta második sorában aláhuzott szónak: "Tente baba tente, <u>Csi - csijj az ölembe"</u>
<i>turice</i>	A "csi" szó tökéletesen azonos az etruszk "si" szóval, ami <u>nyugalmat, pihenést</u> jelent, mint többfelé e szavaknak 'si-sijj' kiejtése is azt bizonyítja. Martha i.m. 438-ik oldalán "trce" magánhangzóki-hagyásos leírású etruszk szóval látszik azonosnak, amit Martha "être debout" jelentéssel fordít (állni, talpon lenni).

hvuluves

A "hvul" magánhangzókihagyásos leírásban azonos a magyar "hevül" igével, az "u" kijelentő rag után következő "ve" szócska, melléknévi igenév képző gyanánt kapcsolódik hozzá, az "s" hangzó pedig mint jelző-rag zárja be a szavat. A szó jelentése eszerint: "hevülős", ami helyett zugolódó, izgatott szavak valamelyikét használhatjuk.

Ezek szerint a szöveget mai magyarsággal így írhatjuk értelmes mondatba:

ALKALOM-ADTAN ELMEGYEK AZONNAL NYITOK
BÉKÉS RENDEZETTSÉGET NYUGODTAN LESZ TALPÁN
A ZUGOLÓDÓ.

Mayani professzor i.m. 192-ik oldaláról vettük az alábbi betűsört is:

"mi venelusi axesi muluemknie vrtun"

A professzor ebbe a szövegbe következő értelmet magyarázza bele:

"Dies hier von Venelus Axes wird gewidmet für sein leben dem Vertun."

Az etruszk betűsor azonban ha megfelelően szavakra bontjuk összehasonlíthatatlanul más értelmet mutat.

mi

tökéletes azonos a magyar "mi" személyes névmásnak, azzal a különbséggel, hogy jelenti nemcsak a többes szám első személyt, hanem az egyes számbeli: "én"-t is.

venelusi

összetett szó: "vane", "el" és "usi" szavakból. "vane" Martha professzor "La Langue Etrusque" című műve 452-ik oldalán közölt megfejtése szerint: "oublié" azaz feledés jelentést ad; az "el" pedig tökéletes megfelelője a magyar "éles" szó tövének, s mint ilyen jelenti az erőt, az erőszakosságot is. Az "usi" értelmi és hangtani azonos a magyar "üz" igének, melyhez a kijelentés ragjaként az "i" hangzó kapcsolódik. Az "üz" szó helyett a "haj-

szolni", "kergetni" igék valamelyikét is az értelem azonosság alapján használhatjuk.

Az összevont szó jelentése tehát "feledést élesen hajszolni" jelentést ad, de mert e kifejezést megelőzi az "én" személyesnévmás. megfelelően így mondjuk: **feledni akarom.**

<i>aχ</i>	hiánytalan azonosa a magyar "ah" sóhajtást jelző hangnak, aminek tehát a jelentése: kivánt, óhajtott
<i>est</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar "eset" szónak
<i>mulu</i>	hiánytalan azonosa a magyar "mulik" ige tövének, "u" a kijelentés ragja, tehát elmult
<i>em</i>	ámitás, kábitás
<i>kn</i>	magánhangzókihagyásos leírása a "ken" szónak, s mint ilyen jelenti az elkenést, javítást, valami elrontott dolognak helyreállítását is.
<i>ia</i>	"h" kezdőhang nélküli azonosa a magyar hiány szónak
<i>ver</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar verekedik ige tövének, de mint ilyen jelenti az elszántságot, a harciasságot is.
<i>tun (tus)</i>	azonosa a magyar tuszkol igének, de mint ilyen jelenti a sürgétést, ösztönzést, akarást is.

Az etruszk betűsor e szófejtés után magyarul ezt mondja:

FELEDNI AKAROM A KIVANT ESET ELMULASAT
AMITAS A VISSZAHOZASA, HIANYZIK AZ
ELSZANT AKARAS!

Ezek szerint az idézett etruszk mondat valószínűleg egyik hazájáért gödör etruszk kiválóságnak szavait örököltette meg, mikor ő egy felszabadulási alkalom ki nem használását feledni akarta.

Szomoruan érdekes, hogy a tudomány művelői igen sok régi írásos-
emlékről, amiket elolvasni és annak tartalmát megérteni nem tudják, ki-
mondják a megállapítást, hogy azok ezt, vagy azt jelentették, ilyen, vagy
olyan célra, legtöbbször babonás hitük kielégítéséhez "varázseszköznek"
használták a hajdan kor emberei.

Etruszk írásos emlékek tanulmányozása során rámutattunk pl. a
piacenzai bronzmájra, mint olyanra, ami az akkori orvosnövendékek "tan-
könyve" lehetett, mert feliratának értelme, a máj megvizsgálásának olyan
menetét mutatja, hogy az a mai orvosi tudomány szerint is — átvilágító
gépek hiányában — helytálló, mégis az "Amulets and Talismans" című
művében emlékezik meg róla Sir Wallis Budge is.

Hasonlóan érdekes az eset, amikor Mayani Zakarias: "Die Etrusker
beginnen zu sprechen" cím alatt németre is lefordított munkájának a
135-ik oldalán azt említi, hogy egy kis szobrocskának, amelyik a balke-
zében "phallus"-t tart, a felirata azt mondja: "Dies hier, damit du dem
Arnth Alidius Pompeius die Jugend Zurückgeben mögest", tehát szerinte
egy öreg ember megfiatalításának varázseszközéül használták valamikor
a szobrocskát.

Ha azonban megértjük a szöveget, odasorolhatjuk ezt is a hajdani,
magas orvosi tudományt hirdető írásos-emlékek közé. A kis szobor felirata
utastást ad az orvosnak vagy tanítást az orvosnövendékeknek, hogy
"vagina szűkület" esetén mi a tennivaló a szülés előtt álló, vajudó anyával
szemben.

Mayani könyvéből idézett, közismert betűkre átírt betűsor a kö-
vetkező:

eitvascriturearnθalittlecusip

Ezt a szöveget valószínűleg helyesen szavakra így bontjuk:

eitva

Értelmi és hangtani azonos a magyar ijed, vagy
ijeszt igének, a "va" raggal pedig, mint a magyarban

	ijesztve, vagy ijesztően jelentést ad.
<i>sc (c=k)</i>	magánhangzó kihagyásos leírása a magyarral hiánytalanul azonos szűk szónak.
<i>ri</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar "rian" ige tövének és így jelentése, mint a balatoni rianásé is: repedés, nyílás.
<i>ture</i>	dacol, kiált, követel (lásd Mártha i.m. 440 oldal)
<i>arnθal</i>	"arnθ": az "ar" határ, vég jelentésű szó az "n" helyhatározó raggal, mint a magyarban: "határon, végén" jelentéssel fordítható, amelyhez kapcsolt "θ" pedig a határ végső pontját jelöli meg; a szó tehát "végszükség" jelentéssel fordítható. Ehez a szóhoz az "al", mint okhatározó rag fűződik, tehát az <i>arnθal</i> etruszk szavat <i>végszükségben</i> , vagy <i>végszükség</i> esetén kifejezéssel helyettesíthetjük a magyar szövegben.
<i>it</i>	értelmi és hangtani azonos a finn: "jatka": hozzáad, bővit, tágít jelentésű szó tövének.
<i>lecu</i>	hiánytalan azonos a magyar "lékel" (felhasít) ige tövének, amelyhez az "u" rag (felszólító mód) kapcsolódik.
<i>stp</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar "szipirtó" szó tövének, amely rosszindulatu, irigy, bajtokozó jelentéssel közismert és használt ma is Magyarországon mindenfelé. Ez esetben a "bajtokozó" jelentést, vagy helyette a "sc" szóval összhangban a szükület kifejezést használhatjuk megfelelően.

Ezek szerint a szobor feliratának értelme a következő:

**IJESZTŐEN SZÜK NYILAS KÖVETELI: VÉGSZÜKSÉG ESETÉN
TAGABBRA HASITSAD! A SZÜKÜLETET TAVOLITSD EL!**

A szöveg értelme világos és mert az orvosi tudomány körében ismeretes, hogy az etruszk kultúra átvivői a rómaiak ismerték és alkalmazták nehéz szülés esetén az itt említett operációt, megállapíthatjuk azt is, hogy a szobor balkezében levő "phallus" a szakorvosi tudományt hirdette és így kevés vakmerőséggel kimondhatjuk, hogy fajtánk őseinek orvosai között voltak **specialisták is...**

* * *

Mayani: "Die etrusker beginnen zu sprechen" című művének 134-ik oldaláról idézzük az alábbi mondatot, amit a "Die etruskischen Texte beim Arzt" című fejezet alatt kétségtelenül megfelelő helyen közöl, de aminek az értelme a valószínűnek látszó szöfejtés szerint messze eltér attól, amit ő gondol felöle.

Az etruszk szöveg a következő:

hefmasuvejtesalevarearavapeisnislarekasia . . .
amal . . . u/ikemaluvekavisiiazili zixina ein suθueas

Mayani i.m. 135.-ik oldalán a szöveghez adott albán nyelvi szóösszehasonlítás után a következő megjegyzést adja:

Man kann auch für andere Wörter aus dieser Inschrift Analogien im Albanischen finden; im Augenblick jedoch geben wir uns mit dem allgemeinen Sinn des Textes zufrieden: "Krieche, ringle dich wie eine Schnur, taste, suche deinen Weg durch die Berge und beisse ihn bis zu seinem Grab! . . ."

Ezzel szemben a magyarai értelem szerint helyesen szavakra bontott szöveg, mint azt az alábbi szöfejtés igazolni látszik egészen más, a mai kultúr ember előtt is értelmes orvosi tanácsot ad.

<i>hef (hev)</i>	hangutánzó szó, yacogás, reszketés, félelem.
<i>masu</i>	hiánytalan azonos a magyar "messze" szónak, amely "u" felszólító igeraggal "messze innen", "eltávolítani" jelentést ad, tehát összekapcsolva az előtte álló szóval: "félelmet eltávolítani", azaz "ne félj" értelemmel fordítható magyarra.
<i>vei</i>	azonosa hangtanilag és értelmileg is a magyar "váj" igének, ami valaminek az elhagyását, vagy valaminek véget vetni jelentést is ad.
<i>tes</i>	harmat, csurgás, sírás.
<i>ale</i>	aláesik, alacsony lesz, csökken.
<i>vare (v = f)</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar fáradtság szó tövének.
<i>ara</i>	árok, határ, vége valaminek, bevégezódik.
<i>vac</i>	A szövegben kétségtelenül téves leolvasás után "p" betűt írtak 'c' helyett, talán megsérült betűvonalnak hasonlósága miatt. A szöveg értelme azonban ezt a kiigazítást követeli. A szó jelentése: barátságos, kedvező, megfelelő.
<i>eis</i>	nagyon.

<i>nis</i>	értelmi és hangtani azonos a az eszt "nes-e" szónak, ami nedves-t jelent, de rokon a magyar nedves szóval is. A szövegben kétségtelenül nedves emberi testről, tehát izzadásról van szó.
<i>lare</i>	hiánytalan azonos a magyar lármáz ige tövének, mely az "e" raggal felszólító módban áll, tehát "lármázz", azaz értesíts jelentést ad.
<i>kasia</i>	Összetett szó a "kas": nedvesség, pára, köd jelentésű szóból, amely még ma is él a "kástélos" tájszóban pl. a csallóközi magyarok között, amivel a részeg, vagy egyébként is ködös agyu embereket jellemzik és az "ia" hijja van, hiányt jelentő szóból. Az összetett szó tehát a nedvesség hiányát: szárazat jelenti.
<i>is</i>	tökéletes azonos a magyar "izzad" ige tövének.
<i>kal</i>	a betűsorban három pont valószínűleg három betűből álló szó hiányát jelenti, amelynek helyére a "kal", kell, szükséges jelentésű szó hiánytalan értelemmel beleillik.
<i>emal</i>	"em" hangtani és értelmi azonos a magyar "ámul" ige tövének, s ehhez igekötőgyanánt kapcsolódik az "al" alá, le, el jelentésű szó. Az "emal" jelentése tehát el a csodálkozással, vagy ne csodálkozz.
<i>xis</i>	ez a szó is hiányzik a szövegből; ezt is az értelem szerint illesztjük a szövegbe a betűsorban jelölt 3 pont helyére. A szó jelentése hosszú, hosszán tartó.
<i>uθi</i>	utazás, tartózkodás, kitartás. Tökéletes azonos a az elől említett magyar szónak.
<i>kem</i>	kémény, fény, melegség, láz, forróság.
<i>alu</i>	alul, alatta valaminek.
<i>vec</i> (néhol "hec")	erős, jelentékeny. Azonos a finn: "veki", biztos jelentésű szóval hangzásban és értelemben.
<i>avis</i>	avulás, öregedés, kimerülés.
<i>ia</i>	hijja valaminek.
<i>azili</i>	eső, ázás, nedvesség.
<i>zir</i>	ziháló, kimerült, rokkant, összeroskadás.
<i>ina</i>	indulás, menés, cselekvés, tevékenység, valaminek az elvégzése, okozása.
<i>ein</i>	nagyon.
<i>su</i>	szó, beszéd, de jelenti a hangot, a száját is.
<i>θueas</i>	θue jelentése kiáltás; az "a" parancsoló mód jele, tehát a θuea szó annyit jelent, hogy "kiáltás" a szóhoz hozzákapcsolt "s" hangzó pedig mint a "soxu" sok-at jelentő etruszk szó első hangzója a kiáltás

megsokszorozását jelenti, tehát magyarul kiálts sokszor, egyszóval: kiáltozz jelentéssel fordíthatjuk megfelelően...

Ezek szerint a bemutatott etruszk betűsor a következő értelmes és megszívlelendő orvosi tanácsot mondja:

NE FÉLJ, HAGYD EL A SIRAST! A FARADTSÁG CSÖKKEN,
ELMŰLIK KEDVEZŐEN. (Ha) NAGYON IZZADSZ ÉRTESITS,
SZARAZ VAGY IZZASZTANI KELL! NE CSUDÁLKOZZ!
HOSSZASAN UTAZNI FORRÓSÁG ALATT, BIZTOS KIMERÜ-
LÉS. A HIÁNYZÓ NEDVESSÉG ÖSSZEROSKADAST OKOZ.
NAGY HANGON HÍVJÁL TÖBBSZÖR!

Mayani Zakariás „Die Etrusker beginnen zu sprechen” cím alatt németül is megjelent munkájának 75-ik oldaláról idézem az alábbi etruszk betűsort, amint azt Mayani szavakra bontva közölte:

eena mi kalaturus fapenas eeneuhe dieze

Ezt a betűsort aztán ebben a tördelésben, mert az írás egy etruszk vázának falát díszíti, a vázával próbálta összefüggésbe hozni a következő értelemben:

„Diese Vase ist eine Belohnung für Fabene für die Zeit seiner Dekade”

Ha azonban a betűsort nem a fentiek szerint tördeljük szavakra, hanem Jules Martha, szintén francia nyelvésznek utmutatását követve („La Langue Etrusque” Paris 1913), a magyar nyelvvel rokon hangzású szavak alapján, akkor egészen más, de a valószínűséghez közelebb álló értelmes szöveget olvashatunk le az etruszk vázáról.

E szerint a betűsort így tördeljük szavakra:

cen ami kala tur us fa penas cen ecu he dieze

E szavak jelentése a következő:

cen értelmi és hangtani azonos a magyar „ken”, gyógyít,
rendbe tesz jelentésű igének, de mint ilyen jelenti a gyógyulást, a rendet is.

<i>a m i</i>	a közismert „ámen” szó töve, ami nem az „ugy legyen”, hanem a megnyugvást (Isten akaratába belenyugvást) jelentette és jelenti igazán. Az „am”-hoz kapcsolt „i”, az infinitívus jele.
<i>k a l a</i>	az eredeti szövegben kétségtelenül „c” volt a „k” helyén, de a leolvasása helyes, mert a „c” jelölte az etruszkban a „k” hangzót is. A „kala” értelmi és hangtani azonos a magyar „kellő” (szükséges, megfelelő) szavunknak.
<i>t u r</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar „dorgál”, „torol” igék tövének.
<i>u s</i>	űz, értelmi azonos a „okoz” „előidéz” szavainknak is.
<i>f a</i>	hiánytalan azonos a magyar „fuj” igének (a szél fuvását a fák mozgásával összefüggésbe hozta megnevezésben is a népi nyelv), de mint ilyen rokona a felfuvódott, felindult, haragjában lihegő szavainknak, illetve kifejezésnek is.
<i>p e n a s</i>	„pen” és „as” szavak összetétele. A „pen” értelmi és hangtani azonos a magyar „pendül” ige tövének, aminek jelentése „megpendít” formában hiánytalanul a „figyelmeztet” igénk. Az „as” pedig, mint rag tökéletes mása a magyar „ás” ragnak, mely az igéből főnevet képez. A „penas” szó magyar azonos a tehát a figyelmeztetés.
<i>c e n</i>	mint láttuk
<i>e c a</i>	Martha szófejtése szerint (i. m. 373 lap) ez, az, emez, amaz.
<i>h e</i>	gyökere az etruszk „hetu”: vezér, az uton tovább vezető, összetartó jelentésű szónak.
<i>θ i e z e</i>	Valószínűnek látszik, hogy a szó eredeti leírásában valamilyen, a szöveghez nem tartozó vonal, vagy karcolás került a „θ” és „e” betűjelek közé, amit aztán „i”-nek olvastak a másolók, vagy a másolásba csuszott véletlenül hiba, mert a „θi” szó az etruszkban sietést, a szó másik fele: „ez” atyát jelent, az így összetett szóhoz, ha hozzá illeszthető is az „e” felszólító rag, értelmileg nem illik a szövegbe. Ellenben ha a <i>θieze</i> helyett „ <i>θeze</i> ” szót olvasunk, akkor ennek jelentése: „légy nyugodt”, vagy „nyugodj meg” a felirat értelmes záró mondatát adja.

Ezek szerint a váza felirata nem az ajándékozó és az ajándékozott evét örzi, hanem egy értelmes egészségügyi tanácsnak a megörökítője mikor azt mondja, hogy:

**MEGGYÓGYULSZ, NYUGODJ MEG! A SZÜKSÉGES DORGÁLÁS
FELIZGATOTT. A FIGYELMEZTETÉS GYÓGYIT,
AMAZ HOZZÁKÖT. LÉGY NYUGODT!**

ETRUSZKOK VALLÁSA

Nehéz feladat az etruszkok vallásának a maga teljességében való leírása, mert ide vonatkozólag kevés a kielégítő feleletet nyújtó adatunk. Az etruszkok egyik törzséről, a myzekről azt állítják ugyan némelyek, hogy vallásuk a samanizmus volt, de ennek az állításnak beigazolása a részlet kérdésekben nagyon hiányos. Idézik Strabót, aki (VII. 296) leírta, hogy "Poseidonius beszéli azt is, hogy a mysok kegyességből mindeneket életetnek, tehát tenyészállatokat tartanak és nyugalomban élve mézet, tejet és sajtot esznek és ezért istenfélőknek és füstbenjáróknak nevezik őket". Ez a mondat azonban a kegyességet gyakorló, feltétlenül vallásos alapon nyugvó életüket a "füstbenjáró" jelzővel nemcsak, hogy nem magyarázza, hanem inkább rejtélyesebbé teszi.

Vannak, akik azt állítják, hogy a füst részegítő hatása alatt, mint a samanizmus hívei táncoltak, s ez az ő istentiszteletüknek egy része volt és így a "füstbenjárás" a régi írásokban az ő istentiszteleteiket jellemezte, de nincsen magyarázat, hogyan és miért.

Próbálják a kérdést megválaszolni azzal, hogy a füstbenjárás az istentiszteleteik ismétlése volt annak a megmutatására, hogy mint a füstben nem láthat tisztán az ember, úgy nem ismerheti senki az isteni tökéletességet sem. De adatokra való hivatkozás hiányzik itt is.

Valószínűbbnek látszik az a feltevés, hogy a füstölés összefügg az éghajlati viszonyokkal, melyek szerint a vizenyős területeken, vizpartokon, vagy szigeteken élő etruszkok, a szunyogok és más kellemetlenkedő rovarok ellen védekeztek füstöléssel, ha kellett a szabad ég alatt tartott istentiszteleteiken és ezek után, mikor már táncra kerekedett a gyülekezet. De idevonatkozólag sincsenek adataink a régmúltból. A Pozsonymegyei Vajka községben, ahol ősi etruszk településre mutatnak az adatok, 50 - 60 esztendővel ezelőtt még beszélték, hogy a Bach-korszak alatt három falubeli "vajákost" megbotoztak a hatóság emberei, mert a betegek szobáit kifüstölték és ezzel a papok funkcióját profanizálták, pedig hát a vallomások szerint csak a szunyogokat próbálták elűzni a betegekől...

Egyetlen írásos emlék, ami bővebben foglalkozik az etruszk istentiszteleti szertartással és ezen keresztül az etruszkok vallásával, a Zágrábi Mumia-burok felirata, midőn részletesen leírja egy öngyilkos hajósnak, etruszk papnő vezetése alatt, istentisztelettel összekötött temetése lefolyását. De ebben a szövegben, illetve a burokról még leolvasható épen maradt részekben nincsen szó a "füstölésről", ellenben tánc-ról igen, mint ami nyilván a temetési szertartás célja volt, hogy a bánat öröme forduljon, s ennek megbizonyítása gyanánt a szertartás alatt még siránkozó gyülekezet, utána táncba kezdjen.

Elmondja a mumia-burok felirata, hogy a gyászoló felek a papnő utasítására bűnvallásukat, majd utána a bűn elhagyására, megtisztulásra tett fogadalmukat elvégezve, várták az égi jelet, a villámlást, hogy a magasságos isten békeséget ad a halott lelkének, amikor aztán elég a bánatból és öröme fordíthatják együttlétüket. A villámlás azonban késett, tehát "a várakozást valamely dolognak buta értelmezése alapján, táncot követelve megszakítják" ("cismus pute tul θansur haθrθi repenθic"), a papnő intésére azonban, hogy: "a magasságos cselekedete kegyelmes, illő tehát, hogy mindenki hosszan lecsökkentse kevélységét; ha valamilyen dolgot ostobán magának tulajdonítva táncot kíván, szakítsa azt félbe az imádkozás érdekében bűnvallással a megtisztulásért", újra folytatták a bűnvalló imádkozást.

Nyilvánvaló, hogy ennél a temetési szertartásnál, a villámlásos, égzörgéses, tehát esős idő alkalmával szunyogok elfüstölésére szükség nem lehetett, viszont ha csak a villámokon keresztül várták égi jeleket, tiszta, száraz időt temetésre nem is választhattak. Ez pedig elképzelhetetlen.

Elmulaszthatatlanul fontos tehát e kérdéssel kapcsolatban megemlíteni, hogy a temetés idejét a halál eset után megelőzte a halottaknak a temetésre való előkészítése, ami bizony sokszor hosszú ideig tarthatott, mert a holt testeket előbb napon kiszáritották, majd bebalzsamozták és így helyezték aztán a megsemmisülés ellen kikészített testet a sirba, ami már nemcsak az élettelen testnek, hanem a testtől megvált éltető léleknek viszsztatérése után a feltámadott ember hiánytalanul berendezett otthonául készült.

Tudnunk kell idevonatkozólag azt is, hogy a holttest kiszáritásának szükségességét feltétlenül ismerték és gyakorolták a görögök is, mert Homeros (Iliás VII. 85) a temetés megjelölésére a "tarxuein" szót használja, aminek igazi jelentése (tarixeuo, tarixeia) a szárítás volt. A zágrábi mumia-burok felirata pedig egyenesen megmondja, hogy "reuxina caveθ zuslevac macra surθi" azaz, a homokzátöny kömentes ragyogó lejtőjén száradt az öngyilkos hajós holtteste...

És nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy a holttesteknek mielőbbi sirba tétele az etruszk kultúrával rokon görög népnél is a hozzátartozók legfontosabb teendői közé tartozott, amint azt Homeros (Iliás XXIII. 71) írja, Pátróklos árnya megjelent Achillesnek és azért könyörgött neki, hogy mielőbb temettesse el, mert addig nem juthat be az alvilágba, hanem a kapun kívül ténfereg.

A zágrábi mumia-burok részletesen leírja a temetési szertartás lefolyását, aminek jellemzőjeül megfelelően csak azt mondhatjuk, hogy ez egy újságírói riportnak a hiánytalan szövege. Ezt a megállapítást igazolja

az a tény, hogy még ma is él Magyarország sok vidékén a szokás, — sőt némelyek áthozták Amerikába is — hogy a halottak életadatait és temetése lefolyását nemcsak ujságokban igyekeznek közzétenni (ahol erre lehetőség van), hanem azt részletesen leírva, üvegbe zárva a koporsóba helyezik, s a halottal eltemetik.

E szertartás leírása azonban, ha riportszerű is, sokat mond, mert, mint említettük részletesen leír mindent. Leírja, hogy az áhitatot zavaró tünetekre a papnő beszédet mond: „A Magasságos a kevélyektől elfordul, azért veszekesznek” . . . , ami után megváltozik a hangulat és „az imádság a kegyelmes Istent unszolja, hogy az önzést, a haragot, a kapzsiságot üzze el”. Leírja a riporter ezután a megállapítását: „Nagyon édes az imádkozás, a bevallott bűnöktől való elszakadás.”

Ezek szerint az Isten kegyelmes, vigasztaló, szeretetet követelő, bünt ostromozó, de a bűnbánónak megbocsátó jóságos Isten.

A burok részek IX. számú darabján az imádkozás kezdetét jelentő szavak értelmezéséből világossá válik előttünk, miképpen hitték az Isten és az ember közötti érintkezési kapcsolatokat.

A „*sacnicstres cilos*” rövid betűsor jelentése megmondja ezt:

<i>sac</i>	szikra, tűz, láng
<i>ni</i>	hiánytalan azonosa a magyar „nyílás” szó tövének (Martha i.m.: „ni-a”: être ouvert)
<i>cstres</i>	Martha szófejtése szerint i.m. 370 lapon: <i>commencé</i> , de értelmi és hangtani azonosa a magyar: „kezd” igének, (a <i>cst</i> = <i>kzd</i> -nek olvasva magánhangzókihagyásos leírása a „kezd” szavunknak) melyhez „r” kötőhang után az „es” rag kapcsolódik, amely, mint a magyarban, az igéből főnevet képez.
<i>cilos</i>	értelmi és hangtani azonosa (magánhangzó kihagyással a magyar „kiáltás” szónak; Martha: <i>chant</i> , <i>énoncé</i> (ének, vallomás) jelentéssel fordítja).

E szerint az Isten és az ember a bennük levő tűz útján beszélnek egymással. Az emberből kicsiségéhez mérten csak szikra fakad, de az Isten eget hasogató villámokon át jelenti ki mondanivalóját, a „*sac ni cstress*” kifejezés azt jelenti, hogy „*ima kezdődik bűnvallomással*”, azaz kipattant az emberből az Istenhez szálló szikra.

Ha a XII. számú mumia-burok szalag szövegébe tekintünk bele, meglepő az istenhit, amivel ebben a szövegben találkozunk. A papnő "nagy hangon hirdeti, hogy isten szereti a silány gazdagot is és kegyelmesen betakargatja a szűkölködőt". Ezért aztán a fősvény gazdagot "unszolva vezeti a hiány pótlásáért megtérésre, hogy megkapja magát a gyenge", aki szűkölködik.

Mindjárt a burok olvasható részeinek elején szemünkbe tűnik a papnőről tett megjegyzése a riporternek, hogy az "harsány hangon imádkozik Neptunus nevében az oltalomért". Megértjük azonban ezt, ha tudjuk, hogy az öngyilkos hajós volt és mint ilyennek, Neptunus volt a "védőistene", s öngyilkosságában is — mert a vízbe ölte magát — kétségtelenül reá bízta magát. A lelkek felett való bíráskodás azonban kizárólag a magaságban lakozó Tinia elé tartozott, tehát Neptunus csak "keze" (flerxva: felelősséget vállaló) lehetett a megholtak, amiért aztán az imádkozásban kihangsúlyozásra került, hogy "Neptunusért legyen kegyelmes" hozzá az isten.

Ebből a képből világos előttünk, hogy az etruszkok vallásában benne volt az isteni közbenjárókba vetett hit is. Hogy aztán hány volt a közbenjáró? ... azt nehéz lenne felsorolni, mert hittek a természet különböző alakulatainak és az emberi foglalkozások őrző és irányító isteneiben, de ezeknek neveit csak találgatja a mai tudomány, mert a reájuk vonatkozó adatok nagy részét eltemette a múlt, a megmaradt írásos- emlékekről pedig a szöveg meg nem értése miatt csak elképzelés alapján próbálnak "neveket leolvasva", valamelyik ilyen kis istenre rámutatni.

A Neptunus névről félreérthetetlenül tudhatjuk a zágrábi mumia-burok idézett helyeiből, hogy az a magyar nedvesség és az unszol szavak gyökereinek összekapcsolásával (neθ = nedv, víz és az un = unszol, kér, imádkozik) értelmileg és hangtanilag egyezik, s ez az isten vigyázott a vizekre és mint ilyen kérte a mindenség urát: Tiniának segítségét. De a többi, az etruszk írásos-emlékekre hivatkozás során is általában kérdőjel alá esik. Néha ugyan világosan olvasható valamelyik isteni alaknak a neve, ami majdnem mindig "közbenjáró" értelmet ad (Pl. Alpan: "suppliant", θesan: "appel", "invocation"), de legtöbb esetben az emléktárgy rendeltetését magyarázó szavakból próbálják kiolvasni az isten nevét, ami aztán csak véletlenül mondhat megfelelőt, mert nem értik az etruszk szöveg jelentését. Ilyen eset például a továbbiak során bemutatott egyik LASA kép is, amelyiken az istennő munkáját, a látottakról való jelentéstételt, bemonrást hirdető szavat az istennő nevének minősítik és hiába azonos ez a kép a többi Lasá-t jellemző vonásokkal, "Munθucha, or Montulga" néven ismertetik a "szakkönyvek" is.

Nem írásos- emlékek, hanem a ma is élő népmesék, tehát szájhagyomány alapján nevezhetünk meg egy etruszk istent, akit Mantus néven emleget a tudományos irodalom, hogy a neve kétségtelenül helyes és csakugyan az etruszkok földmívelés-istene volt.

Ha a Mantus nevet szótagokra bontjuk, az első: "man" értelmi és hangtani azonos a magyar "mankó" = segít, támogat jelentésű szónak, a "tus" pedig a tuszkol, ösztönöz, tanít értelmű szavunkkal azonos hiánytalanul. Eszerint aztán Mántus isten segíti, tanítja a földművelőket. Ennek a szöfejtésnek százszázalékos valószínűségét bizonyítja az a monda, vagy néphagyomány, ami a Csallóközi Kulesod községben még századunk elején élt a nép ajkán, hogy Mantus, akinek nevét a falu határának egyik dűlője viseli, tanította az embereket a földmívelésre, amiben segítségére volt neki fia: "Mankó" ... E névről nevezett dűlő szorosan összefügg a mántusival, s itt az állattartásra elsőrendű legelő-birtoka van a falunak .

Meg kell jegyeznünk, hogy a "mankó" etruszk szó a man = kicsi és a xia = segítség szavak összetétele. (Martha i. m.: 399, 372 lap).

Az eddig elmondottakból láttuk, hogy a legfőbb isten Tinia, akinek legközelebbi környezetéhez tartozott az előbbi kép szerint Lasa istennő. Ugy látszik a képről, hogy Lasa az etruszkok vallásában azt a helyet foglalta el, amit a sumiroknál Bau, vagy Baba, a későbbi magyarság hitéletében pedig a Nagy Boldogasszony, aki minden életnek és életrevalónak gondviselője volt tele szeretettel és könyörülő gyengédséggel.

Nem találtam adatokat ennek az istennőnek tiszteletére vonatkozólag, s kevés az is, ami az ő tevékenységéről beszél, de ez a néhány kép és két rövid mondat, amit alább bemutatok, mondhatnánk, hogy minden tudnivalót feltár.

Ez a kép, amelyen a fentebb említett, félremagyarázott "mund χ " szó olvasható, (értelmi és hangtani azonos a magyar "mond" igének, melyből az " χ " helyett "ó" raggal melléknévi-igenév képződik "mondó", tehát "jelentő" értelemben) azt hirdeti, hogy Lasa istennő jelentést készített a földön látottakról. Ezzel kapcsolatban szinte feltör az emberből a gondolat, nem ez adta-e az istennő nevét? Leszállt a földre, hogy "lássa" mi történik az emberek között? De Martha szövelemzése elfogadható magyarázatot ad erre is.

Martha professzor i.m. 395-ik oldalán a "las" szó értelmét "tres tenu"; nagyon gyengéd jelentésben adja, melyhez a "sa" = femme (asszony) szó kapcsolódik, tehát a név igazi jelentése: nagyon gyengéd asszony. Ez tesz

jelentést az emberekről, azoknak bajairól, kéréséről és kéri az Isten segítségét, kegyelmét ezekre.

Felirja a számtalan kívánságot és orvoslásra váró bajt, aminek kiábrázolásával kétségtelenül azt hirdették az etruszk papok, hogy az istennő gondossága és jóakarása hiánytalanul tökéletes, nem felejtheti el senkinek sem a kérését, sőt, mint a harmadik kép felirata mondja, ha elfoglaltsága miatt nem viheti személyesen Tinia elé valakinek sürgős elintézésre váró ügyét, s nem referálhat arról szóbelileg, akkor írásban — kétségtelenül küldönc útján — intézi késedelem nélkül az ügyet.

Érdekes ennek a képnek a felirata kulturtörténeti szempontból is. A szöveg:

lasaracuneta szavakra bontva a következő:

<i>lasa</i>	az istennő neve
<i>rac</i>	“ra” és “ce” rag magánhangzó elhagyásos leírással, mert utána magánhangzóval kezdődő szó következik. A “ra” értelmi és hangtani azonos a magyar “rovás” szó gyökerének, melyhez a “ba”, “be”, “ban”, “ben” jelentésű “ce” rag kapcsolódik. Eszerint a “rac” szó magyarai jelentése: rovasban, azaz írásban
<i>un</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar “unszol” ige
<i>ete, vagy eta</i>	a legelső (Martha a szó jelentését supérieur = felső értelemben adja i.m. 378.)

Ezek szerint a szöveg mai magyarsággal így hangzik:

LASA ROVASBAN (azaz írásban) SÜRGETI A FELSŐT (az Istent)

Meg kell még emlitenünk azt is, hogy valamennyi Lasát ábrázoló képnek a kezében ott van a rovásíráshoz szükséges szerszám s hozzá, mert az éles és hegyes, tehát véletlenül árthat is, a szerszám-tok. Ha pedig az istent így ábrázolták, akkor annak példája szerint ismerték ezt az eszközt és vele együtt a rovásírás mesterségét a mi "barbár"-nak csufolt őseink már akkor, amikor még a csufolódok 90%-ának ilyenről fogalma sem volt.

*

Nem volna teljes az etruszkok vallásáról adott vázlatos kép a magyar iősvallással való összehasonlítás mellé, ha az etruszk vallás papjairól is ne mondanánk még valamit. Ismerjük a magyar vonalról, hogy a sámánok, szóval a régi magyar vallás papjai a szó szoros értelmében tudós orvosok is voltak. A zágrábi mumia-burokról leolvashatunk az etruszk papokra vonatkozó ilyen bizonyítékot is.

A mumia-burok XII. számmal jelzett szalag részének — mondhatnánk — záradéka közöl idevonatkozólag megcáfolhatatlan adatot.

"Új kívánság következik. Rozsdás ár okozott hirtelen heves gennyesedést. Alkalmi ének, imádság... Hogy mozdulatlan legyen (a beteg) fenyőfaguzzsal az oldalhoz (talán ház, vagy szekér oldalához) kötözi a műtét miatt és betömi biztos gyorsasággal és elindul oldala mellé helyezve a megoperált (felvágott sebű, tehát hiányos) beteget."

Bizony igen sokat mond ez a rövid néhány mondat. A papnő képzett orvos nemcsak a kultura nélküli népek babonás varázslóihoz viszonyítva, hanem a mai értelemben is. Operatőr, aki az adott lehetőség mellett kifogástalanul elvégzi a műtétet. Nyilván azért, mert más megoldás nem volt, guzzsal hozzákötözte valamihez a beteget, hogy ne mozogjon az operacio alatt, aztán pedig, mint a riporter jelenti, biztos gyorsasággal elvégezte feladatát.

De találunk az etruszk írásos- emlékek között több adatot, ahol az orvosi tudomány csodálatosan magas színvonalát látjuk. Például az a szöveg, amely utasítást ad az orvosnak, vagy tanítást az orvos növendékeknek, hogy vagina szűkület esetén mi a tennivaló a szülés előtt álló, vajudó anyával. És csodálatosan érdekes és az etruszk kulturának igen magas fokát bizonyítja a piacenzai bronzmáj, amit a "tudomány jegyében" varázseszközök közé sorolnak általában, de amit feliratának megértése után

nemcsak a etruszk orvos-növendékek egyik taneszközének nevezhetünk, hanem a mai orvosi tudomány gyakorlati körébe is beleillőnek állíthatjuk (Lásd: Kur G.: Etruszk-magyar Rokonság 1966. 66-72 oldalait).

És ezek az orvosok, akik így gyógyítottak, az etruszk papirendből valók, sámánok voltak.

*

Ide kívánczik az elmondottak után annak a megemlítése, hogyan pusztult el ez a magas kultúra. Ennek a kérdésnek megválaszolására egy rövid képet vázlok fel a középkor legnagyobb orvosáról Galen-ről.

Galen, akit egyesek görögnek, mások rómainak emlegetnek, Pergamumban, Moesia fővárosában született K.u. 130-ban, amikor még ha elnyomás alatt is, de élt a myz-etruszk népnek a kulturája. Nem fontos Galen faji hovátartozandósága, hanem csak az, hogy műveltségének alapjait szülőhelyén szerezte meg, ahol még I. Attalus király hatalmas könyvtárt alapított, s ahol bár Moesia Róma provinciája lett 130-ban, az ősi kultúra hirtelen ki nem pusztulhatott. Galen 146-ban tehát 16 éves korában kezdte meg orvosi tanulmányait otthon, aztán elment Smyrnába, Phönyeiba, Krétára, Ciprusba és Alexandriába is, végül, 164-ben Rómában telepedett le.

Galen kétségtelenül magával vitte otthonából az etruszk orvosoktól átvett ismereteket, mert tudta, hogy mi a szerepe az ereknek a testben, ismerte az agy alatti, a test növekedését szabályozó "hypophysis" mirigyét és bizonyosan tudta a tudós sámánoktól, hogy mire való a máj és ezzel kapcsolatban az epe is, mégis, hátrahagyott írásai szerint az epeömlés okozta sárgaságot már úgy gyógyította, hogy a betegnek egy fiatal kacsa csőrére kellett nézni addig, amíg az orvos a varázsigéket elmondotta.

Nem tudjuk, hol ragadt rá ez a "tudomány", de valószínűnek látszik, hogy letelepülése helyén, mert még a középkor végén is kegyetlenül bűntette az inkvizíció azt a valakit, aki Galenről rosszat mert mondani...

*

Az elmondottakból — bár bizonyos vonatkozásokban még kérdések lebegnek előttünk — megállapíthatjuk, hogy bármelyik mai vallást hívó részéről is elbizakodottság volna az etruszkok Isten-hitét primitív vallásbelinek nevezni... Isten kegyelmes, vigasztaló, emberekől egymás iránt szeretetet követelő, bűnt ostorozó, bűnt megbánónak megbocsátó jóságos Atyaisten volt náluk is. És hitték, — amiről felesleges külön beszélni, mert a sok feltárt etruszk sir berendezése bizonyítja, — a meghalt emberi testnek a belőle elszállt lélekkel való újra egyesülését, a feltámadást is.

Rendkívül érdekes és az etruszkok nemzeti életére is jellemző az a perugiai sírfelirat, amit Mayani (P. 572, CIE. 4539 után) művc 77-ik oldalán idéz és megfejteni próbál. A szöveghez írott bevezető soraiban azt mondja, hogy úgy véli: a szöveg hiányos, mert nem talál benne tulajdon neveket, pedig feltételezi, hogy a felirat több lovagnak a közös sírjára vonatkozik, mikor azok egy ellenséges, városuk elleni győzelmes csatában elestek.

Kétségtelenül igaza van Mayanianak abban, hogy tömeg sírről, illetve temetésről van szó, de semmiesetre sem a Rómában volt „három lovagrend valamikori tagjairól, akik név gyanánt eltorzított etruszk kifejezéseket használtak.”

A fehrat szövege a következő:

*ca suθi nes(l) ... amcie titi al canl restias
cal caraθsle aperucen ca θui cesu lusver etva
ca .urane cares caraθsle se...*

A szöveg értelmét Mayani a következő német fordításban adja:

Dies ist das gemeinsame (?) Grab der Tities, die mit einem grossen Reiterangriff die Festungsmauern (caraθsle) hinweggefegt und den Weg freigemacht (aperucen) haben, sowie der Luceres, die (mit) den Kriegswagen der Stadt die Hindernisse hinwegfegten ...

Az etruszk feliratot, mint általában, itt is nem megfelelően bontotta szavakra Mayani, amelyekbe aztán belemagyarázott a valósággal ellenkező értelmet.

Az etruszk betűsorok valószínűleg helyesen szavakra bontva és magyarai jelentésükben a következők:

I.

<i>ca</i>	ez, az
<i>suθi</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar <i>süt</i> szavunknak, de ami jelent elégetést, halottak eltemetésével kapcso-

latban pedig kétségtelenül m á g l y á t. Ezt megmagyarázza az, hogy a harcban szétroncsolt testű halottakat az etruszk rendes temetési szertartás szerint: kiszáritott holttesteket bebalzsamozva, nem helyezhették a holtak számára épített „lakásokba”.

- nesl** értelmi és hangtani azonosa a finn: „nesü”, szép, alkalmas jelentésű szónak (Martha: La Langue Etrusque 408 lap)
- . . .** A szövegben jelzett három pont helyére valószínűség alapján beiktatjuk a szövegbe beleillő „cel” etruszk szót, ami Martha szerint (i. m. 363 lap) temetést jelent.
- amce** E szó töve értelmi és hangtani azonosa a ker. imák záró szavának, az „ámen”-nek gyökerével, ami valóban az Isten akaratán való megnyugovást jelenti. A szövegben szintén megnyugovás értelemben van a „ce” okhatározó raggal összekötve.
- et** azonos az ősi magyar „ete” só tövével, ami elsőt jelent.
- itlal** összetett szó. Az „it” azonos a finn: „jatka” hozzáadást jelentő szó tövével, az „ial” pedig ősmagyar szó, ami ujlást, ujat jelent.
- canl** azonos a finn „kan-sa” szó tövének, ami népet, sokaságot jelent (Martha i. m. 359). A „can” szóhoz kapcsol „l” rag „val”, „vel” jelentésű a magyarban.
- ras** valószínűleg téves a szövegben írott „res” szó, mert az értelem a „ras” jelentését kívánja. A „ras” értelmi és hangtani azonosa a magyar „ráz” igének, ami egybehangzó Martha szófejtésével, mely szerint a szó a harcban széjjeltépett, széjjelrázott tetemekre mutat. A finn: „ras” szó is rokon értelmű ezzel, mert foszlányt, rongyot jelent.
- tias** „ti” etruszk szó: „töm”, „összegyűjt” jelentésű, melyhez a magyarral azonos, igéből főnevet képző rag, az „as” rag kapcsolódik.

II. sor.

- cal** értelmi és hangtani azonosa a magyar kellő (megfelelő, szükséges) szavunknak.
- car (c=k)** hiánytalan azonosa a magyar karcól szavunk tövének, de mert karcól, akkor jelent keménységet is és mint ilyennek értelmi megfelelője az erős, a biztos szó is.
- aθ** azonos a „édes” szavunknak, de jelenti az enyhét, a jólesőt, a csillapítót is (Martha i. m. 357).

<i>sle</i>	tökéletes azonos a magánhangzó kihagyással a magyar „széle” szónak, ami jelentheti valaminek a kezdetét sőt a végét is.
<i>ap</i>	több vidéken még ma is használt, veszélyre figyelmeztető kiáltás az „appa”, aminek mint az etruszk „ap” szónak is: kétes, gyanús, bizonytalan, szóval vigyázásra való felhívás a jelentése.
<i>era (eri)</i>	Martha szófejtése szerint (i. m. 376) rendkívüli, tökéletes . Azonosítja a finn: „eri” hasonló értelmű szóval.
<i>cen</i>	azonos a magyar „ken” (javít, gondoz, gyógyít szavakkal rokon értelmű) szavunknak.
<i>ca</i>	mint láttuk
<i>oui</i>	kiált, hirdet szavainkkal azonos, az ‘i’ rag pedig a kijelentés jele.
<i>cesu (c=k)</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar „keszi” szónak, ami ma már csak község nevekben él, de a név onnan ered, hogy e helyeken nyugalom, pihenés volt. Az etruszk szó jelentése: nyugalom lesz.
<i>lus</i>	A „lu” etruszk szó „csontot” jelent, a hozzácsatolt „s” rag viszony-szó, ami a esonttal kapcsolatos törénére mutat rá.
<i>ver</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar „verés”, „verekedés” szavainknak.
<i>etva</i>	(már ismert szó). Az „et”, első jelentésű szó, a „va” raggal a mondatban alanyként szerepel.

III. sor.

<i>ca</i>	mint láttuk
<i>.urane</i>	A „.”-al jelzett hiányzó betűt, ha „T”-vel helyettesítjük be, akkor Turanra, a „Turáni-nép-testre”, melyhez a nyelvemlék eredő helye Perugia is tartozott, hivatkozik a felirat szerzője minden valószínűség szerint, ahonnan a támadások ellen is segítséget kaptak. Az „e” rag, mint társhatározó kapcsolódik a Turánhoz.
<i>cares</i>	A „car”, mint láttuk, jelenti a keményt, a biztosat, s az erőt is. A hozzáfűzött „es” raggal pedig a szó erősítést jelent.
<i>car</i>	biztosít
<i>aθ</i>	mint láttuk.
<i>sle</i>	mint láttuk.

se...

A „se” szótaggal kezdődő szó valószínűség szerint a szeretet-et jelentő „ser” etruszk szó, melyhez a szöveg értelme és a hiányt jelző pontok száma szerint még a „si” = „nak”, „nek” jelentésű, birtokos jelző rag kapcsolódik.

Ezek szerint a három soros felirat szövege magyarul ezt mondja:

I.

**EZ A MÁGLYA SZÉP TEMETÉS A MEGNYUGOVÁSÉRT
ELSŐ TENNIVALÓ A SOKASÁGGAL A RONCSOLT TETEMEK
ÖSSZEGYŰJTÉSE**

II.

**SZÜKSÉGSZERŰEN FÁJDALMASAN NYUGTATÓ A KEZDETE
A BIZONYTALANSÁG TÖKÉLETES JAVÍTÁSÁNAK.
EZ AZT HIRDETI: CSENDES LESZ A CSONTOK MIATT
AKI A VEREKEDÉST KEZDTE.**

III.

**EZ A TURÁNNAL MEGERŐSÖDÉS BIZTOSÍTJA
ÉDES HATÁRÁT A SZERETETNEK**

A felirat magyarul:

*Turán, a gyorsaságot unszoló,
megfelelő sietés befejezi.*

Mayani i. műve 132 oldaláról vettük az alábbi betűsört, amelyet ő egy Arnt Trebi nevű szemfényvesztő sírfeliratának gondol, bár megállapítása után megjegyzi, hogy "Künftige Forschungen werden darüber entscheiden"...

aθ trepi θanasa Ar Trebi histro

betűsört, — beleértve a nagy kezdőbetűvel írott, tehát személynévnek minősített "nevet" is — másképpen szavakra bontva, egy valóban sírfeliratnak beillő szöveghez jutunk az alábbiak szerint.

- aθ* **édes, enyhe.** Az "aθ" szó hiánytalan azonosos a magyar "édes" szó tövének.
- tr* magánhangzó kihagyásos leírása a "tör" (hegyes) magyar szónak is, ami tökéletes azonosos az etruszk hasonló értelmű szónak.
- epi* "ep" etruszk szó elsősorban követ, az "i" raggal kőből valót, tehát épületet, kőből való építményt, kőkoporsót is jelent. Meg kell jegyezni, hogy az "i" ragnak ilyen értelemben való használatát még ma is megtaláljuk mindenfelé a magyarban. (Pl.: falusi, házi. stb.)
- θanasa* A *θan*, magyarul: nyugalom, béke jelentésű szóhoz kapcsolódik a magyarral ugyancsak azonos értelemben az "as" képző, "a" kijelentő raggal, mely szerint a szó az etruszk szövegből megnyugovás, megbékélés jelentéssel fordítható.
- art* Az "ar" árok, határ, széle, part-ja valaminek jelentésű. A "t" hangzó pedig (lásd: Martha "La Langue Etrusque" 356. l.) egy pontra mutat rá a partból, tehát a magyarban "itt helyhatározó szót iktathatunk a szövegbe.
- repi* értelmi és hangtani azonosos a magyar *repsz* ige tövének, amit természetesen fordíthatunk megszakít, széjjeltép jelentéssel is.
- hi* (h=v) vi, viadal, küzdés, küzdelem.
- tru* (vagy *tro*) védelmez (Lásd Mártha i.m. 439. l.) de rokona a "tr" szógyökér a magyar "tartani" ige tövének magánhangzó kihagyásos leírásban értelmileg és

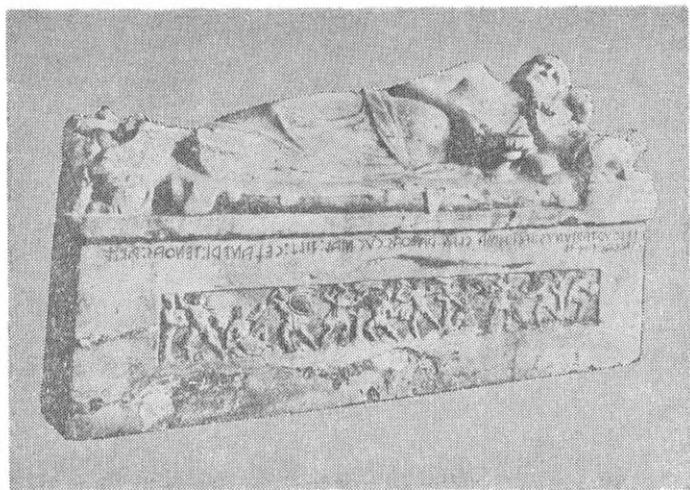
hangtanilag is, tehát a jelentése **megtart, megőriz**
védelmez is lehet.

Ezek szerint a fenti etruszk mondatot így fordíthatjuk a mai magyar
nyelvre:

**ENYHE TÖR A KOPORSÓ A MEGNYUGVAS PARTJAN
ITT MEGSZAKITJA A KÜZDELMET, MEGŐRIZ.**

* * *

Mayani Zakariás: "The Etruscans begin to speak" címen angol nyelv-
ven megjelent munkájából közöljük az alábbi sarkofág fotografiáját, amely-
nek feliratát a professzor által helyesnek vélt tördelésben és megfejtésben
a kép alatt írott sorokban ismertetjük:

**velθur partunus larisalisa clan
ramθas cucnial**

zilχ ceχaneri tenθas
avil svalθas LXXXII

V.P., of Laris son
(and of) Ramθa Cuclnia
(Was) zilχ ceχaneri tenθas
(deceased in) year of (his) life 82.

Ezzel szemben a szavaknak megfelelő leolvasása, illetve a betűsornak valószínűleg helyes szavakra bontása a következő:

<i>velθur</i>	összetett szó a "vel" = felső, felnőtt és a "θur" = sor jelentésű szavakból, amit felnőttek tömegének, vagy egy szóval csak felnőtteknek (akik már a gyermeki sorból kinőttek) fordítjuk.
<i>par</i>	szó jelentése Martha i.m. 412 oldalán közölt szó fejtés szerint: jó, rendes, szokásos, valódi, igazi.
<i>turus</i>	"turu" etruszk szó értelmi és hangtaniazonosa a magyar "dorgál" ige tövének, ami azonban jelenti nemcsak a rendre utasítást, hanem a felszólítást, kérelmet is. A "s" a genitivus ragja.
<i>lar</i>	értelmi és hangtaniazonosa a magyar "lárma" szavunk tövének.
<i>isu</i>	hiánytalanazonosa a magyar izzó szónak.
<i>lisa</i>	azonosa a magyar liszt szavunknak, aminek eredeti jelentése: szaporít, sokasít, megnövel. Az "a" a kijelentés ragja.
<i>clan</i>	a kölyök (gyermek), szavunkazonosa.
<i>ramiθas</i>	tökéletes értelmi és hangtaniazonosa a magyar "rémités" szónak.
<i>cucI</i>	értelmi és hangtaniazonosa a magyar "guggol" igeének (a "c" az etruszkban a "g" hangzónak a jele is volt), de jelenti a mély meghajolást, leborulást is.
<i>nisl</i>	hiánytalanazonosa a magyar "nyíl" ("kinyíl") igeének.
<i>zilχ</i>	Martha i.m. 458 oldalán közölt szófejtes szerint a "zil" szó jelentése: teljes, tökéletes, melyhez az "χ" rag módhatározóként kapcsolódik, tehát a "zilχ" szó, tökéletesen jelentéssel fordítható magyarra. A "z" betű faliskan írásmód szerint "dz" hangzó jeggel került a szövegbe.

ceḫane - ri

A "c" hangzó "gy"-nek olvasva, a "ceḫane" szó hiánytalan azonos a "gyehenna" szónak, amelynek ősi magyarral rokon eredetét általában elismeri a tudományos világ, mikor vonatkoztatják a Jeruzsálemtől délre fekvő hegyszakadékra, az u.n.: "Hinnom völgyre", ahol az ős sumir népnek áldozati oltára volt és halottainak temető, vagy elégető helye, de ahol azután a zsidó uralom alatt: szemetet, vagy döglött állatokat, kivégzett emberek hulláit tüzelték el... A "ri" rag jelentése: *vlmvel szemben, vlmilyen tekintetből.*

tenḫas

Mártha i.m. 435. oldalán közölt szófejtés szerint "bátorság", "erős" jelentésű, amelyhez a "ḫes", vagy "tes" jelzői rag kapcsolódik (azonos a magyar "as" "es" raggal, "t" kötőhangzó után, mint pl. a magyarban a "tökély" szóból képzett "tökéletes" jelző).

avil

azonos a magyar "avul" ((évül)) szavunkkal, mely az "év" főnévből "l" raggal képződött igévé. De az "l", mint rag, hasonlóan a magyarhoz, az etruszk nyelvben "ból", "böl" jelentéssel is kapcsolódott valamely szóhoz, mely szerint a szövegben az "avil" szót "évből" jelentéssel fordíthatjuk mai magyar nyelvre.

svalḫas

Martha szófejtése szerint (i.m. 432. oldal): *ac-compli* = *betöltött* jelentésű.

A szöveg végén látható öt

írásjel: etruszk számjegyek:

melyeknek jelentése: 82 (LXXXII).

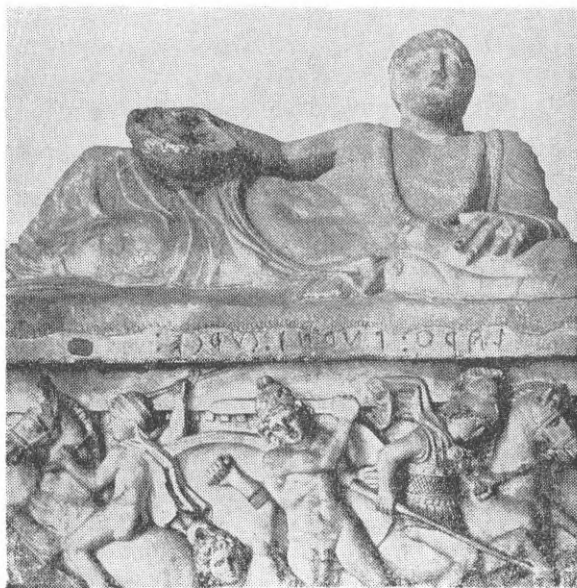
Ezek szerint a felirat szövege az alábbiakat hirdeti, mint az etruszk hitéleti gondolkodás nagyon érdekes megnyilatkozását:

**A FELNÖTTEK SZOKASOS IMADKOZASANAK
LARMAJA IZZÓRA FOKOZZA A GYERMEK RÉMITÉSÉT
MÉLY MEGHAJOLAS MEGNYITJA TÖKÉLETESEN
A GYEHENNAVAL SZEMBENI BATORSAGAT
ÉLT NYOLCVANKÉT ESZTENDŐT**

* * *

Közel egy időben jutottam hozzá az alább bemutatott, csaknem teljesen hasonló formájú két etruszk koporsó fényképéhez, melyek mind-egyikén a felirat egyforma sorrendben négy azonos betűvel kezdődik. Ezt a négy betűből álló betűcsoportot általában személy-névnek minősítik az etruszkológusok, ez esetben azonban csak az elsőnél, a rövidebb szövegben látszik ez elfogadhatónak, a másik ellenben határozottan kizárja ennek lehetőségét. Az első ugyanis e szerint egy *La r θ* nevű embert nevezne meg a koporsó lakója gyanánt, a másik azonban azt mondaná, hogy egy ilyen nevű valaki okozta a koporsóban porladó, meg nem nevezett embernek a halálát. Ilyen szöveg pedig elképzelhetetlen.

Ezek után, elfogadva Martha francia professzornak megállapítását (La Langue Etrusque, Paris, 1913... 394. oldal), — hogy a *Larθ*, vagy *Laris* szavakat „prénom” gyanánt is használták az etruszkok, de a „lar” szó jelentése: „hir, ismertetés, híresztelés”, — a „lar” etruszk szót a magyar „lárma” szó gyökerével hiánytalanul azonosnak látom. A „larmázás” ugyanis, mint a székely „lármafa” bizonyítja, tökéletes értelmi azonos a **híradás, hírverés híresztelés** szavaknak.

Ezek szerint aztán a feliratok értelme világos és kétségtelenül helyes az alábbi magyar fordításokban.

Az első képről a következő betűsört, mint helyesen szavakra bontott három szavas szöveget olvassuk le:

larθ purni kutce

E szavaknak az értelme a következő:

larθ „lar” + „θ” suffixum, mely a „lar”-ból, mint főnévből melléknévet képez, mely szerint a szó jelentése „híres”

lesz a magyarban.
pur-ni a "pur" jelentése: "sor", nemzetség", "család"; a "ni" pedig azonos a magyar "ból", "ből" jelentésű raggal.
kut-ce a "kut" értelmi és hangtani azonos a magyar "kut"-nak, de jelentette nemcsak a vizet adó gödröt, hanem más milyent is, ami eltemet, eltakar, s így azt, aki belekerült, elfeledteti a világgal. Ma is élő csallóközi közmondás az elfelejtett emberről: "Kutba esett, nem emlegeti már senki"... A "ce" utórag pedig "ba", "be", "val", "vel" jelentésű a magyarban.

A koporsó feliratát tehát mai magyar nyelven így olvassuk:

HIRES NEMZETSÉGBŐL A FELEDÉSBE

* * *

A másik koporsó feliratán az alábbi betűsort olvassuk:

larθiacrneilariθsalril LXXV

Ez szavakra bontva és magyarai jelentésben a következő:

<i>lar</i>	hir, híresség
<i>θic</i>	értelmi is hangtani azonos a magyar "tikaszt": kifáraszt, kimerít jelentésű ige tövének. A "θic" szó a kijelentő módot jelöli a szövegben
<i>racnei</i>	összetett szó. A "rac" a "rág" magyar ige értelmi és hangtani azonos, de mint ilyen jelentette és jelenti a lerágást, tehát megrövidítést, a lecsökkentést is. Az "ei" szó pedig "n" kötő hang után: "nagyon", "erősen" jelentéssel fordítható magyarra.
<i>lariθ</i>	Összetett szó. A "la" igekötő, mint a magyar "le", a "ri" pedig a magyar "rianás" szó gyökere, rést, vágást, repedést, szakadást, hanyatlást jelent. A "θ" suffixum jelentését láttuk, főnévből melléknevet képző rag, mely szerint a "lehanyatlást" jelentő "lari" szóból a "lehanyatló" jelző alakul ki.
<i>sal</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar "szál" szónak, amit vékony, finom, gyenge azonos értelmi szavakkal is cserélhetünk a szövegben.
<i>ril</i>	Martha professzor megfejtése szerint (I. m. 418. lap) az idő részekre bontását, az éveket jelentette az etruszk nyelvben.

Ezek után a koporsó feliratát mai magyarsággal így olvashatjuk:

HIRED KIFÁRASZTOTTA, NAGYON MEGRÁGTA
 LEHANYATLÓ GYENGE 75-ik ÉVEDET.

Mayani: „Die Etrusker beginnen zu sprechen” című könyvének 192-ik lapjáról idézzük az alábbi etruszk betűsort, amelyet a könyv szerzője — mint írja — egy „Askos”-ról, azaz egy „schlauchförmigen Behältniss”-ről olvasott le:

„mi venelusi aχesi muluemknie vrtun”,

aztán pedig a fentiek szerint való szavakra tördelésben a következő értelemmel magyaráz:

„Dies hier Venelus wird gewidmet für sein Leben dem Vertun”

Mayani megállapítása szerint tehát a betűsor egy köszönetet megőrkítő felirat.

Ezzel szemben, ha a betűsort a magyar és etruszk ősi nyelvazonosság szemelőtt tartásával bontjuk szavakra, egészen más és olyan értelemhez jutunk, amely az etruszk „Askos”-nak nevezett csőalakú edény rendeltetését is feltárva, rámutat az etruszkok isten-hitéből arra, hogy szárazság idején is a felségestől várták a segítséget.

Az „Askos” összetett szó: az „as” ázást, tehát esőt jelent, a „kos” pedig az ősi magyar „kosolya” szóval azonos, amely vízhatlan, tehát a víz tárolásra alkalmas kosár formájú edénynek a neve volt.

A betűsor pedig szavakra bontva a következő:

mi azonos a magyar „mi” személyes névmásnak, de ami jelentette az etruszkban az egyes szám első személyt, az „én”-t is.

fenel szó első betűje az idézett betűsorban „v”-nek jelzett, ami kétségtelenül a szöveg meg nem értéséből fakadt, mert az etruszkban ez a betű-jel nemcsak a „v” hangzót, hanem sokszor az „f”-t is jelöli. A „fen” etruszk szó értelmi és hangtani azonos a magyar „fenn”, tehát magasan levőt jelentő szavunknak, melyhez az „el” rag: „ból-ből”, „ról-ről” jelentéssel kapcsolódik. Az „el” a magyarban, mint igekötő ugyanezt jelenti: pl. „el-távozik, el-különül valaki, vagy valami valahonnan...”

usi értelmi és hangtani azonos a magyar „üz”, „elüz” igének, melyhez az „i” hangzó a kijelentés ragja gyanánt kapcsolódik.

<i>a x</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar „ah”: vágyakozást, felsóhajtást, óhajtást jelentő szónak.
<i>e s i</i>	értelmi és hangtani azonos a „esik” igének tövének, melyhez az „i” a kijelentés ragjaként kapcsolódik. A szó jelentése tehát jó magyarsággal: eső lesz.
<i>m u l u</i>	hiánytalan azonos a magyar „mulik” igének. Az „u” hangzó kijelentő mód ragja.
<i>e m</i>	Martha (La Langue Etrusque 375. lap) szófejtése szerint hiányosság, elkábulás jelentésű szó, de jelenti az ámítást, a csalást is.
<i>k n i e</i>	Martha szerint (i. m. 369. lap) azonos a finn „kin-i”: kemény, merev, mozdulatlan jelentésű szónak.
<i>v r</i>	A „v” hangzó „f”-re cserélendő fel itt is, amikor azután a „vr”, mint „fr”, a „ fáradt ” szavunk tövének tökéletes azonos a magánhangzókihagyásos leírással.
<i>t u n</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar „tunya” szavunknak.

Ezek szerint az idézett etruszk betűsor jelentése nagy valószínűséggel az alábbiakat mondja:

**A MAGASSÁGBÓL ELÜZÖM AZ EPEDEST. ESŐ LESZ,
ELMULIK A KABULTSÁG, A MOZDULATLAN
FARADT TUNYASÁG.**

Meglepően érdekes Mayani etruszk szófejtése idézett műve 186-ik alán a „Götter, Dämonen, Heroen” című fejezetben, melynek elején a grábi Mumia Burok feliratából idéz szavakat, amiket hiánytalan monok gyanánt mutat be, illetve értelmez. A fejezetet így kezdi:

„Wir kennen bereits a i s c e m n a c, „Donnergott”, oder vielleicht auch Blitzschleudern. Tinia war ... „Ein Gott, der durch den Blitz spricht”. majd megállapítja, hogy Tinia nevét gyakran a „tin” szócskán keresztül „Tag”-nak magyarázták, mivel a Zágrábi Mumia Burok feliratán gyakran olvasható: „...tinsi tiurim avils”, mely szerint Tinia rendezi az esztendőnek napjait, hónapjait.

Ezzel és még néhány e helyen található tévedéssel szemben, ha Tinia rét igazi jelentésében megismerni akarjuk, nem szabad Martha francia

nyelvész szófejtését (i. m. 436. lap) figyelmen kívül hagyni. Martha ugyanis a Tinia név első szótagját („tin” = haut, élevé) magasságban levőnek, tehát Istennek értelmezi. Az „ia” szótag pedig azonos a csángó-magyar tájszólásban így hangzó „jó” szavunknak.

A Tinia név tehát a „Jó Isten” fogalmát jelölte az etruszkoknál.

Helytelen az „ais cemnac” szavaknak isten-név gyanánt való magyarázata, bár Tinia, mint az etruszkok hite szerint legfőbb isten, a mindenség ura volt és mint ilyen parancsolt a mennydörgésnek, villámlásnak is, de nem kizárólag csak ezeknek volt a parancsnoka. E hivatkozott etruszk szavak egy hosszabb mondatban a villámsugár jelzője gyanánt szerepelnek ott, ahol a zágrábi mumia burok felirata azt mondja el, hogy :

„...ais cemnac truθ traxs...” = isten ragyogva előtörő sugára

Ezeknek az etruszk szavaknak jelentése ugyanis a következő:

<i>a i s</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar „ős”, amely mint minden életnek forrását megjelölő szó, értelemben azonos a „teremtő”, tehát „isten” fogalmát megjelölő szavakkal is.
<i>c e m n a c</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar kémény szavunknak, amely azonban nemcsak a füstöt vezette el, hanem a tűznek a ragyogását, fényét is messze sugározta, tehát Martha szófejtése, illetve magyarázata e szó jelentésével kapcsolatban logikusan helytálló.
<i>t r u θ</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar „tör” „előtör” szavunknak a magánhangzókihagyásos leírásban „tr” betűkkel jelölt „tör” etruszk szó, melyhez az „u” kötőhangzó után kapcsolt „θ” az előtörésének egy pontjára, tehát villámlás esetén egy villámsugárra mutat rá.
<i>t r a x s</i>	értelmi és hangtani azonos itt az etruszk „tr” szó magánhangzó kihagyásos leírásban a magyar „tör” szavunknak, melyhez az „a” kötőhang után az „x”, mint az alanyeset ragja kapcsolódik, az „s” pedig a „tör”-t ami ez esetben a „villámsugarat” jelenti, fűzi hozzá az utána következő, a villámsugárral cselekvő állítmányhoz. (Az állítmány „rinuθ”, amire a továbbiakban rámutatunk).

Világos tehát, hogy az „ais cemnac” nem Tinia isten neve, hanem csak isteni megnyilatkozásának leírásából kiszakított két szó csupán.

Még rikitőbb a tévedés, ahol Tinia nevét németre „Tag” szóval for-

ditja és ennek helyességét ugyancsak a zágrábi mumia burkon olvasható „*tinsi tiurim avils*” szavakkal igyekeznek bizonyítani.

Ez a három szó is összefüggő értelem nélkül kiszakított rész a szöveg két, egymásután következő mondatából.

Az első mondat a zágrábi mumia (öngyilkos hajós) temetési szertartásán jelen voltak magatartására mutat rá a szavakbn: (AMB. Col. V. 4 sor)

„eθrse tinsi tiurim”

<i>eθrse</i>	„eθ” etruszk szó értelmi és hangtani azonosa a magyar „ <i>idő</i> ” szó gyökerének. E szóból képzett „eθrse” pedig Martha szófejtése szerint (i. m. 379. lap) várakozni, vlmire várni jelentést ad.
<i>tinsi</i>	A „tin” magasságban levőt jelentő szó összekapcsolva a „si” okhatározói raggal
<i>tiurim</i>	összetett szó. A „tiu” Martha szerint azonos a finn: „taju”: fölfogás, belátás jelentésű szóval, s lefordítja (attention) „figyelem” értelemben. De kétségtelenül rokon a magyar tájékozódni igénk gyökér szavával hangzásban és értelemben. A „rim” szó pedig az „m” cselekvést jelző rag nélkül hiánytalan értelmi és hangtani azonosa a magyar „riad” szavunk tövének és mint ilyen „éberséget”, „élénkséget” is jelent.

Ezek szerint a temetési szertartáson résztvevők: Várakoznak a magasságban levő (jelek)-ről tájékozódás miatt éberen.

Az utána következő mondat pedig ehhez hozzátszi, hogy:

*„avils χis cisum pute tul θansur
haθθi repenθic ...”*

<i>avils</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar avulás szavunknak, de mint ilyen jelent életkort, időtartamot is.
<i>χis</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar hosszú szavunknak.
<i>cisum</i>	ci, kiejtésben „ki” azonosa hiánytalanul a „ki” magyar szavunknak. A „sum” pedig Martha szerint (i. m. 365.) mennyiséget jelent, az összetett szó jelentését azonban „valami” értelemben mutatja be... hiánytalan azonosa a magyar „buta” szónak.
<i>pute</i>	

<i>tul</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar tulajdonít ige tövének, de értelmi azonos a szónak az „értelmezés” is.
<i>θansur</i>	Martha szerint (i. m. 442.) tökéletes gondatlanságot jelent, de mint ilyennek értelmi és hangtani azonos a magyar „tánc” szó hiánytalanul.
<i>haθθi</i>	ennek a szónak a töve tökéletesen azonos a magyar vágyakozást jelentő „hadd” szavunkkal, melyhez „r” kötőhang után a „θi” kijelentő mód ragja kapcsolódik, s így a szónak kíván, követel értelemmel olvassuk jelentését a szövegben.
<i>repenθik</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar repeszt igének, de mint ilyen jelenti a megszakítást is.

Ezek szerint ennek a második mondatnak az értelmét a következőkben adhatjuk:

„... az időtartam hosszát valami buta értelmezéssel, táncot követelve megszakítják” ...

Visszatérve az „ais cemnac” idézettel kezdődő, már részben kiegészített mondat töredékhez, rá kell mutatnunk a már említett „rinuθ” etruszk szóra, mint a Mayani-féle kiegészített „mondatnak” még mindig nem értelmezett állítmányára.

<i>rinuθ</i>	értelmi és hangtani hiánytalan azonos a magyar „ránt” igének, ami helyett azonban használatos sok esetben az értelmileg közelálló „helyre igazít” (:helyre ránt:) kifejezés is.
--------------	---

Ha ennek a szónak jelentését hozzáolvassuk még az elmondottakhoz és nem hagyjuk el a mumia burkon mindezek után következő „citz”: kívánság jelentésű szónak az említését sem, akkor az egész szöveg világos és sokatmondó értelemben így áll előttünk:

A temetési szertartáson résztvevők várakoznak a magasságban levőre tájékozódás végett éberen. Az időtartam hosszát valami buta értelmezéssel, táncot követelve megszakítják. . . Isten ragyogva előtörő sugára helyreigazítja a kívánságot. . .” (:t. i. a táncolni akarást:) . . .

Ezek után egészen természetes a megállapítás, amit a temetési szertartás leírója nem mulasztott el megörökíteni beszámolójában, hogy a továbbiakban:

„nunθen θesan tins”

magyarul: minden imádság magasztos

Mayani Z.: „Die Etrusker beginnen zu sprechen” cím alatt németül s kiadott művének 194-ik oldaláról idézzük az alábbi betű sorokat:

„puian acasri
tinian tule leθamsul”,

helyeket Mayani a következő német mondatra fordított értelemben magyaráz:

„Frau nehmen jung Tinia bei (der) zarten Latone”

Ezzel szemben, ha az idézett betű sorokat a magyar nyelv útmutatása szerint bontjuk szavakra, egészen más és a valószínűségnek megfelelőbb értelmet olvasunk ki belőlük.

E szerint a szöveg szavakra bontását és e szavak jelentését az alábbiakban adjuk:

pu i	értelmi és hangtani azonosa a magyar puja szónak, amelynek közismert jelentése: kedves, szeretett hozzátartozó, tehát: feleség, vagy gyermek, de jelenti a szó általában a szeretettet és a szeretetet is.
ia n	értelmi és hangtani azonosa a „h” kezdőhang nélkül a magyar „hijja” (hiánya valaminek) szavunknak. Az „n” hangzó pedig okhatározó rag gyanánt kapcsolódik hozzá.
a c a s	Martha: „La Langue Etrusque”, Paris 1913. című művének 350-ik oldalán közölt szófejtés szerint: „soudain” (hirtelen, vilámgyors) jelentéssel, mint módhatározó-jelző kapcsolódik az utána következő szóhoz.
r i	értelmi és hangtani azonosa a magyar „rianás” szó gyökerének, tehát a jelentését megreped , megszakad szavak valamelyikével adhatjuk helyesen.

<i>tin</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar „tincs” szónak, amely összefogást, összetartást jelentett. Közismert még ma is a kifejezés: „egy tincs haj”, „egy tincs kender”, ami egy-egy marokkal összefogott, aztán csomóba kötött haját, vagy kendert jelentett. Az etruszkban a magyar „cs” ragot a „θ” pótolta hangzásban és értelemben.
<i>ian</i>	mint fentebb láttuk, de itt az „n” suffixum helyhatározó ragként szerepel, s a szeretet hiányára mutat rá.
<i>tule</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar „tulajdon” (birtok, vagyon) szó tövének, melyhez az „e” szóvégeződés a jelentő mód ragjaként kapcsolódik. A „tulajdon” szót a szövegbe illően, „minden vagyon” kifejezéssel helyettesíthetjük.
<i>leθam</i>	Martha i. m. 396. oldalán e szónak „égető”, „tüzes” jelentését fejt ki.
<i>sul</i>	értelmi és hangtani azonos a magyar „súly” szónak, ami értelemben tökéletesen azonos a „teher” szavunkkal is.

Ezek szerint a fenti betű sorokból olyan értelmet olvasunk, ami nemcsak az etruszk erkölcsöket, annak ismerése nélkül is folyton gyalázó modern tudósokat cáfolja meg, hanem megszégyeníti a szeretetet folyton hangoztató, de helyette csak gyűlölséget gyakorló mai világot és tanácsot ad az idegen befolyás alatt széjjelhúzásra hajlamos fajtánknak, a magyar-ságnak is.

A mondat ugyanis azt a lelkiséget hirdeti, amelyik évszázadokkal Krisztus előtt az örök Krisztusról tesz bizonyosságot:

**SZERETET HIÁNYA MIATT HIRTELEN MEGSZAKAD
AZ ÖSSZETARTÁS EBBEN A HIÁNYBAN MINDEN
VAGYON ÉGETŐ TEHER**

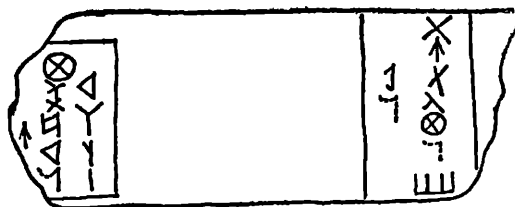

Az etruszkok szeretet vallását és követését bizonyítja az a feliratos kődarab, amelyik Budapesten, a Márgitszigeti romtemplom kövei között beszél a multról, mint az alábbi képen láthatjuk.

Meg kell jegyeznem, hogy nem valamennyi betű közismert etruszk, hanem van közöttük az etruszkkal rokon, egymás közelében, vagy egymással együtt élő, sőt valamilyen kapcsolatokon át másfajta népek írásjegyeiből való is (pl. faliskan, umbrian és chalcis-i), amiket ezek a népek általában egymástól átvettek. De vannak a betűk között az ősmagyar rovásírás jegyeivel teljesen egyezők is, azonban egészen más jelentéssel, mint ami a betűk nagyobb részének leolvasása után kialakuló szöveg értelemben beleillik. Ilyenek pl. a magyarban "b"-nek olvasott "χ", amit az etruszkban néha "ks"-nek, de szó elején "h"-nak olvasunk, vagy az "f"-nek olvasott faliskan írásjel, amit a magyar rovásírás "c"-nek jelöl, vagy amit mindig "h"-nak olvasunk az etruszk adatok szerint, de amit a magyar rovásírás "cs"-nek ejt ki.

Ezek szerint az alábbi kép, amit az "Új Ember" című, magyarországi értekezési lap f.é. június 11-i számából vettünk át, jobbról balfelé haladva és elülről lefelé olvasva az írást, a következő betűsört mutatja közismert betűkkel leírva:

χftuθnefn ruti θχ χhrn f

Ez a betűsor megfelelően szavakra bontva a következő:

χ

etruszk írásjel után, mással hangzóval kezdődő új szó következik, tehát a magánhangzó kihagyás szokásos

esete forog fenn. A kimaradt magánhangzó beillesztésével "χī" etruszk szó áll előttünk, ami értelmi és hangtani azonos a magyar "hi", "hiv" szónak, de amit Martha francia nyelvész rokonit (i.m. 372. lap) a magyar "hajt" és a vogul: "kujt": lök, taszit, kényszerít jelentésű szavakkal is. Ezek szerint az "χ" jelentését a "hatalom" fogalom megjelölése gyanánt olvashatjuk a szövegben.

ftuθ magánhangzókihagyásos leírása a magyarral hangzásban és értelemben azonos "fitog" igének, amit: "dicsekedni" értelemben ismer és használ a magyar nyelv ma is.

Az "f" írásjel az etruszkkal rokon "faliscan", a "t" pedig az "umbrian" betűsorból való.

nefn Martha szerint (i.m. 408) az osztyák "napsa": szenvedély, élvezet jelentésű szó tövének azonos, melyhez az "n" okhatározó rag kapcsolódik.

A kép alján fekvő "e" betűjel a görög chalcis-i betűsorból való. Megjegyzendő, hogy ez a betűsor közelebb áll az etruszkhoz, mint a göröghez, bár mind-egyik forrása a föníciai.

ru A "ru", vagy "rv" magánhangzó-kihagyásos leírása az etruszk "reu" igének, amely hiánytalan azonos a magyar "rivalgás" szó tövének. A szó általánosan ismert a magyar nyelvben a felzudulás, a lármás tüntetés megjelölésére.

ti jelentése azonos a magyar **töm**, **sűrít**, **szaporít**, **fokoz** szavakkal.

θχ magánhangzókihagyásos leírása a "θuχ": makacsság, csökönyösség jelentésű etruszk szónak, ami ugyan-ebben az értelemben használatos magyar tájszólásban ma is, amikor azt mondják valakire, midőn "csakazértsem" tesz meg valamit, hogy: "feldugta az orrát".

χ ("χī") mint láttuk: értelmi és hangtani azonos a magyar "hi" (hiv) szónak, de ami helyett használjuk a **sürgét**, **ösztönöz** szavakat is.

hr magánhangzókihagyásos leírása a magyar "hurrá" szavunkkal értelmileg és hangtanilag azonos etruszk: "hur" szónak. Jelentése a ma ismert katonai előre rohanást jelző vezényszótotól csak annyiban tér el, hogy kitarításra való felhívást ad a munka végzéséhez.

nf mint láttuk fentebb, de az ott említett szavakon kívül jelent még szeretetet, kedvességet is

A szöveg e szöfejtés szerint az alábbi utasításokat örökitette meg, kétségtelenül az építkezésnél munkavezető mester számára:

A HATALOM FITOGTATÁS ÉLVEZETE RIVALGASSÁ
FOKOZZA A MAKACSSAGOT. ÖSZTÖNÖZ
KITARTASRA A SZERETET.

Mayani: Die Etrusker beginnen zu sprechen cim alatt németre lefordított művéből idézzük a 123-ik oldalról az alábbi szavakra tördelt etruszk betűsört:

θui arasa θentmasa laei trecs θenst, menaθa,

amelyet a professzor a következőképpen fordít, illetve értelemben magyaráz:

“... ein Larth Tite musste liefern “für diesen Alter Schafffleisch, sowie für die Marktleute (und hinbringen) die Nacht vorüber (ist).”

Ezzel szemben, ha a betűsört úgy bontjuk szavakra, hogy azok hangzásban és értelemben magyar rokon megfelelőkre mutatnak, egy minden időben helytálló bölcs igazság derül ki az etruszk mondatból.

θui értelmi és hangtani azonos a magyar dug ige tövének, amely jelentésben rokon, sőt teljesen azonos az “elrejt” “félretesz”, “elfelejt” szavainkkal is.

arasa Tökéletesen magyarai módon képezett etruszk szó. Az “ar” = árkol ige töve. “Árkolása”, azaz elhátarolása, bevégzése, befejezése valaminek, hiánytalanul azonos módon igéből képzett szó a magyarban, mint az “ar” ige töből képzett etruszk: “arasa”.

A “θui-arasa” összetett szó e szerint valaminek a nem-teljesítését, el nem végzését jelenti.

θen θe = tenyér, kézfogás, kezadással adott ígéret, annyi, mint szerződés. Közismert magyar kifejezés: “kezet adott rá”, hogy teljesíti ígéretét valaki. Az “n” okhatározói rag: “ért, miatt” jelentéssel.

<i>tma</i>	magánhangzókihagyásos leírása a magyar "tombol" ige tövével azonos etruszk szónak, ugyanazon jelentéssel, melyhez az "a" hangzó, mint a kijelentés ragja kapcsolódik.
<i>sela</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar "selma" tájszónak, amelynél azonban némely vidéken értelem eltolódás van. Eredetileg "meggondolatlan" "szelles", "kapkodó" volt a jelentése, több vidéken ezzel szemben "tréfás", jókedvű ember jellemzőjeként használják.
<i>ei</i>	azonosa a finn: "äijä" = sokszorosan jelentésű szó tövének, de jelenti a "nagy"-ot, kiváló-t, nagyszerű -t is (Lásd Martha: La Langue Etrusque c. műve 374. l.)
<i>tre</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar "tér" szónak (Eszt: "tare" otthont, családi házat jelent), de mint ilyen megjelöli az időbeli teret, az időközt, más szóval az "alkalmat" is.
<i>cs (c=k)</i>	magánhangzó kihagyásos leírása a magyarral hiánytalanul azonos "kis" szónak, ami azonban nemcsak a gyermeknek, hanem a hatalom alatt álló, szolgának (etruszk neve: soga), aki valamilyen munkára elkötelezte magát, jelzője.
<i>θen</i>	mint láttuk: szerződés, melyhez az "n" ragot: "nal, nél fogva" jelentéssel kapcsoljuk az esetben.
<i>st</i>	magánhangzókihagyásos leírása a magyarral azonos "szid", "szitkoz", "átkoz" értelmű szónak.
<i>menaθa</i>	értelmi és hangtani azonosa a "mena" a magyar menni szónak, amelyhez a "θa" = tova jelentésű igekötő kapcsolódik a szó végén.

Ezek szerint az idézett etruszk betűsor hirdeti az igazságot, hogy:

NEM TELJESÍTETT IGÉRET MIATT TOMBOL
A MEGGONDOLATLAN,
NAGYSZERŰ ALKALOM A SZOLGÁNAK
A SZERZŐDÉS ALAPJÁN SZITKOZÓDVA
TOVAMENNI.

Ugyancsak Mayani idézett művéből vesszük (50. oldal) ezt az etruszk betűsört is:

“vcvinti arntias culsansl alpan turce”

amelyet a professzor német nyelven így értelmez:

“Velia Cvinti, Gattin des Arnth, dem Culsan (dieses) Opfer (?) hat gegeben”.

Ezzel szemben, ha a betűsört másként bontjuk szavakra, nagyon értelmes erkölcs-nevelő tanítást olvashatunk belőle.

<i>vc</i>	magánhangzókihagyásos leírása a “vaeil” etruszk szó tövének, amely értelmi és hangtani azonos a magyar “vacak” : valamire alkalmas, megfelelő, jó jelentésű szó gyökerének.
<i>vin</i>	aki uszik, evez, tengerész, hajós (Lásd Martha: “La Langue Etrusque” című műve 453. oldal.)
<i>ti</i>	töm, megrakodik. (Azonos a finn: “taja” szónak)
<i>arn</i>	“ar” : határ, part, Az “n” pedig, mint a magyarban is, helyhatározó ragként kapcsolódik hozzá. A szó jelentése tehát, a parton
<i>tias</i>	A “ti” : megrakodik jelentésű igéből az “as” rag főnevet képez, tehát a szó magyar megfelelője: rakodás, megrakodás.
<i>cul</i>	A “c” betű itt “k” hangzót jelöl. A “kul” szó értelmi és hangtani megfelelője a magyar “kellő, kielégít, elegendő” szónak, ami a szövegben életfenntartást jelent:
<i>sansl</i>	• azonos a szánalmas szavunknak (Martha: i. m. 422.)
<i>alpan</i>	hiánytalan azonos a tájszóban még ma is élő “alpár = semmirevaló, munkakerülő, tehetetlen jelentésű magyar szónak.
<i>turce</i>	“tur” : kéreget, koldul jelentésű szóhoz a “ce” módhatározó rag kapcsolódik...

Ezek szerint a mondat mai magyarsággal azt hirdeti, hogy:

**A JÓRAVALÓ TENGERÉSZ MEGRAKODIK A PARTON,
A RAKODÁS ÉLETE FENNTARTÁSA
A SZÁNALMAS SEMMIREVALÓ KÉREGET.**

Az alábbi szöveget Mayani a florenzi muzeumban levő egyik istennő szobrának felirata gyanánt idézi "Die Etrusker beginnen zu sprechen" című könyve 170-ik oldalán.

A felirat a következő:

larcelecni turcefleres uθurlanueiθi

E sor után következő szófejtés alapján — az etruszk-albán szó összehasonlítást is segítségül használva — ezt az etruszk feliratot Mayani németre így fordítja le:

"Larce Lecni hat (dieses) exvoto im Tempel der Juturna und Janus dargebracht"

Ezzel szemben azonban, ha a "lar" szót személy-névnek nem fogadjuk el és így ez nem vonja magához az utána következő szót család-név megjelölése gyanánt és ha feltételezzük, hogy más is lehet a szoborra írva, mint az, hogy ki készítette azt valamelyik isten tiszteletére, akkor a szófejtés esetleg valószínűbb értelemez vezet el bennünket:

A fenti szavak azonosítása a magyariakhoz, Martha francia professzor etimológiai szótárának segítségével az alábbi helyesnek látszó szófejtést eredményezte:

<i>larce</i>	"lar": "hir", ismeret" jelentésű szóhoz kapcsolva a "ce": "ban, ben", "val, vel" értelmű ragot, a "larce" szó magyar megfelelőjét "ismeretben van", tehát "köztudomásu" kifejezésben találjuk.
<i>lecni</i>	Összetett szó. A "lee" értelmi és hangtani azonos a magyar "lék", ami törést, beszakadást jelent. A "ni" pedig a magyar "nyit" ige szógyökerének hiánytalan megfelelője. Eszerint az összetett szó széjjeltörést, megrepesztést jelent.
<i>turce</i>	A "tur" azonos a magyar "torol" ige gyökerével, a "ce" pedig, mint rag, itt "val", "vel" jelentéssel kapcsolódik hozzá, tehát "megtorlással", büntetéssel" értelemben fordíthatjuk le a szót megfelelően.
<i>fleres</i>	Összetett szó. A "fler" megfelelője a magyar "felel" jótáll valakiért, biztosít valamit jelentésű igének, az "es" pedig az "ész" szavunk hiánytalan azonos. A szó értelme tehát "biztosítva van okosan" kifejezéssel adható vissza...
<i>uθurla</i>	szó jelentését Marta i.m. 451-ik oldalán kétségtelenül helyesen: állandóan, szakadatlanul értelemben adja.

nu
eith

minden, teljes, egész (Martha i.m. 410)

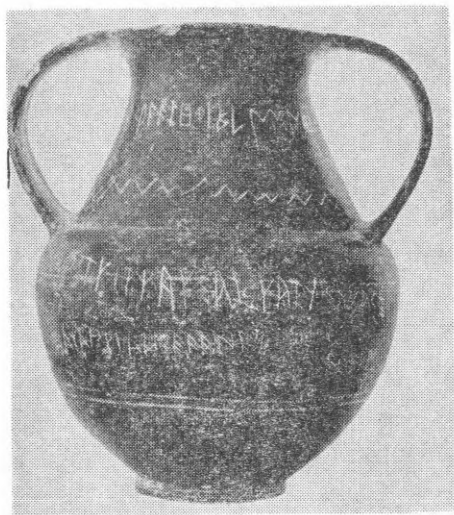
Összetett szó. "ei": nagy, a "θi" pedig azonos a magyar "siet" ige gyökerének. Eszerint a szó "azonnal", "halogatás nélkül" értelemben áll előttünk...

Ezek szerint a florenci muzeumban levő etruszk istennő szobrának felirata ezt mondja:

KÖZTUDOMÁSÚ, A RONGÁLÁST A BÜNTETÉS
OKOSAN BIZTOSITJA ÁLLANDÓAN,
MINDENKOR AZONNAL

* * *

Az alábbi képet Mayani: "Die Etrusker beginnen zu sprechen" című művének 89-ik oldala előtt, a 6. szám alatt "Amphora aus Formelle mit den Alphabet und den Wörten "mi atianaia"" aláírással bemutatott etruszk edényről másoltuk, a "mi atianaia" szavakkal kezdődő szöveget pedig idézett mű 129-ik oldaláról vettük át, ahol Mayani P.49, NRIE 841-ből idézi azt.

Az etruszk ABC-én kívül az edényen e szerint még ez a szöveg olvasható:

mi atianaia aχapri alicē venelisi velθur zinace

Ez a betűsor, mint általában tapasztalható az etruszk írások megfejtési kísérletei körül, helytelenül van a fentiek szerint szavakra bontva és így a bemutatott szavak értelmi azonosait élő nyelvekben megtalálni nem lehet. Ellenben valószínűnek látszik az alábbiak szerint való szavakra bontás, mely szerint nemcsak a szavak értelmét találjuk meg a magyar nyelvben, hanem az egész szöveg összefüggő, a cserépedény feliratához hozzáillő világosan érthető mondatot ad.

mi ati an aia aχ apri alicene lisi velθur zi nace

Ezeknek a szavaknak megfelelő magyar jelentést az alábbiakban soroljuk fel:

<i>mi</i>	azonosa a magyar "mi" többes személyecs névmásnak, amit az etruszkban az egyes számban az "én" megjelölésére is használtak.
<i>ati</i>	azonosa a magyar "átkozni" ige tövének (infinitivus), de jelenthet panaszkodást, kijelentést, kihirdetést is.
<i>an</i>	nagyon.
<i>aia</i>	hiánytalan értelmi és hangtani azonos a magyar "ajnároz", "elkényeztet" jelentésű, tájszólásban még sokfelé használt ige tövének.
<i>aχ</i>	azonos a magyar "ah" felsóhajtással, de jelenti a vágyódást a sóvárgást, a követelést, az akaratosságot is.
<i>apri</i>	hiánytalan azonos a magyar "apró" szónak, amit általában a kis gyermekek emlegetésekor jelző gyanánt, sokszor a "gyermek" szó elhagyásával használnak ma is. Az "i" rag jele annak, hogy a kis gyermek cselekszik valamit.
<i>alicevene</i>	Összetett szó az "al" és "ice" szavakból, melyek mindegyikéhez külön tartozik a szövegén álló "ve" és "ne" ragok valamelyike, de fordított sorrendben. Tehát az "al", le(ejt), alá(ejt), le(tasztat) jelentésű szóhoz a "ne" kapcsolódik, mint okhatározó: valami miatt, valaminek a következtében jelentéssel... Az elrepedést, összetörést jelentő "ice" szó pedig a "ve" raggal a bekövetkező történésre mutat rá.
<i>lisi</i>	serdülő gyermeke, növendék.
<i>velθur</i>	Összetett szó. A "vel" magasat, felsőt, nagyot, hosszut jelent, a "θur" jelentése pedig: sor, vonal, nemzetség, a két szó összekapcsolva jelent folytonosságot, szakadatlan-t is.
<i>zi</i>	tökéletes azonos a magyar "zimankós", "zilált" szavak gyökerének és mint ilyen, rendetlenség, vagy rendetlenkedés jelentéssel fordítható le a szövegből.

nace

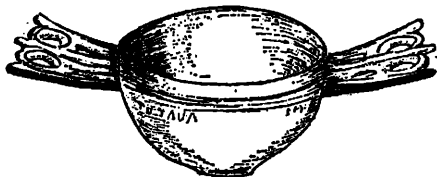
értelmi és hangtani azonosa a finn: "näke", meg-
látni, ügyelni, figyelemmel kísérni jelentésű szónak.

Ezek szerint az idézett etruszk betűsor, mint megfelelő szavakra bontott mondat értelme magyarul a következő:

KIJELENTEM, NAGYON ELKÉNYEZTETETT AKARATOS
APRÓSÁG LEEJT. ÖSSZETÖRÖK A SERDÜLŐ
GYEREKEK SZAKADATLAN RENDETLENKEDÉSÉRE ÜGYELJ!

* * *

Mayani: "Die Etrusker beginnen zu sprechen" című könyve 131. oldaláról vettük az alábbi képet egy kétségtelenül cserép-tálról, amelynek feliratát Mayani, Palettino megállapításával szemben, amint azt Mayani idézi is, hogy az "Aranθur hat das gemacht" értelmet jelent, így fordítja: "Dies wurde von Aranθur entworfen (oder: Ich bin von Aranθur entworfen werden)".

Ezzel szemben a tál felirata közismert betűkre átírva:

miniurθanekearanθur

valószínűleg helyesen szavakra bontva, a következő értelmet adja magyar nyelven:

<i>mini</i>	kétségtelenül azonosa az etruszk "mi" a magyar többes-szám első személyt jelző személyesnévmásnak, ami azonban jelentette az "én"-t is. A hozzákapcsolt "ni" rag a "mi"-t visszaható névmássá alakítja át, melyszerint a jelentése: "nekem", vagy "nekünk".
<i>ur</i>	orom, teteje, hegye valaminek, de jelenti a szeget is, amire felakasztanak valamit.
<i>θan</i>	gondatlanság, öröm, jókedv jelentésű szó, ds ami értelmi és hangtani azonosa a magyar "táncol" ige tövének is.
<i>eke</i>	Martha francia professzor etimológiai szótárában a 373. oldalon bemutatott szófejtés szerint "itt van", "ott van" jelentéssel fordítható, de tökéletes azonosa ez a szó a magyar "akaszt" ige tövének, amely egy értelmű a "lőggat" ige gyökér szavával.

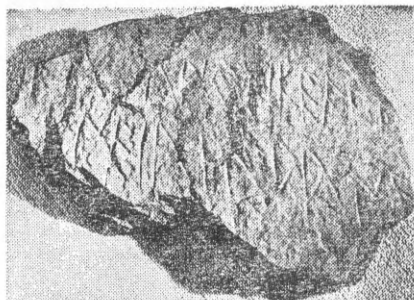
<i>ar</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar árok szónak, amely hiánytalanul kifejezi a "határ", "vég", s átvitt értelemben a "halál" fogalmakat is.
<i>an</i>	erő, erőszak, durvaság
<i>ður</i>	értelmi és hangtani azonosa a magyar "sor" szónak, amit gyakran helyettesítünk a "következmény" szavunkkal.

Ezek szerint a tál felirata a nagyon természetes, magyar szokások szerint világos, következő figyelmeztetést mondja:

NEKEM A SZEGEN ÖRÖM LÖGNI, HALALOM DURVASAG KÖVETKEZMÉNYE

Ez a kő, melyről az alább jelzett lapban levő írás mondja: „Der Stein

mit venetischer Inschrift, den ein Polizeibeamter gefunden hat", majd a riport szövege megírja tovább: „bei einem Ausflug in die Karnischen Alpen auf das Bruchstück einer Felsplatte..." a legújabbban felfedezett etruszk írásos emlék. A felfedezés történetét és a kő felíratának elképzelt jelentését, valamint a lelet jelenlegi holátétét az alábbi sorok mondják el, amint a *Kärnter Tageszeitung* 1968 július 4-i száma „Karnische Alpen: Polizeibeamter fand einem Stein mit venetischer Inschrift" cím alatt azt megírta:

„111 Jahre nach dem ersten Fund von venetischen Felsinschriften in Kärnten stiess der bei der Polizeidirektion in Klagenfurt tätige Beamte Johann Viertler bei einem Ausflug in die Karnischen Alpen auf das Bruchstück einer Felsplatte, das den Rest einer venetischen Inschrift zeigt. Der Fundort liegt in der Nähe eines Überganges, der von der Waideggeralm in das venetische Gebiet hinunterführt. Viertler ist ein gebürtiger Gailtaler, der sich schon viel-

fach um die historische Heimatforschung verdient gemacht hat.

Der berühmte Geschichtspräsident Theodor Mommsen kam im Rahmen seiner Forschungsarbeit auch nach Kärnten, wo er alle Orte besuchte, an denen sich römische Inschriften befanden. Im Gästebuch des Gasthauses am Gipfel des Magdalensberges ist sein Name verewigt. Im Zuge dieser örtlichen Begehungen kam er 1857 auch in das obere Gailtal auf die Würmlacher Alpe bei Mauthen, wo er die berühmten Würmlacher Felinschriften entdeckte, die später in das Landesmuseum nach Klagenfurt übertragen wurden. Diese Inschriften sind in vom etruskischen Alphabet abgeleiteten venetischen Schriftzeichen abgefasst und enthalten im wesentlichen Namen von Personen, die vom venetischen Gebiet herüber in das damals norische Kärnten wanderten. In der Volksüberlieferung sind ihre mittelalterlichen Nachfolger als „Venedigermadln“ nicht vergessen worden.

Im Jahre 1884 fand der Leipziger Universitätsprofessor A. B. Meyer auf der der Würmlacher Alpe gegenüberliegenden prähistorisch-römerzeitlichen Bergsiedlung in Gurina Votivbleche aus Bronze, die gleichfalls venetische Inschriften enthalten.

Zeitlich gehören diese Inschriften dem zweiten vorchristlichen Jahrhundert an und sind mit den Würmlacher Inschriften die ältesten auf dem Boden Österreichs.

Den neuesten Fund übergab Viertler dem Museum der Stadt Villach. Für die wertvolle Schenkung ist Johann Viertler nicht nur das Museum Villach, sondern darüber hinaus auch die an der Erforschung der venetischen Schrift interessierte Fachwelt zu ausserordentlichem Dank verpflichtet."

Ezzel szemben azonban meg kell állapítanunk, hogy ennek az etruszk „abc”-vel írott szövegnek nemcsak a betűsora, hanem a nyelve is etruszk és nem nevetek örökített meg, hanem egy akarást, amiből nem lett cselekedet, s mint ilyent hiányolták a lakosok.

A köre vésett, jobbról balfelé haladó betűsorokból, a ma használt közismert betűkre átírva, az alábbi egymásután következő betűket olvashatjuk:

duvekikθmuremθarairpen

E leolvasott, eredetiben két betűsor etruszk nyelven a következő szakra bomlik:

duv

értelmi és hangtani azonosa az ősrégi, de vidékeken még ma is használt „duvadás” magyar szó tövének, melynek jelentése **ellenállhatatlan törekvés**, amikor valakiből kitör az akarás, mint ahogyan „kiduvad” a tul-tömött zsák, ha kibomlik a szája, vagy kireped az oldala

- ek** Martha: „La Linguae Etrusque” Paris 1913. műve 374-ik oldalán olvasható szófejtés szerint a jelentése: állkapocs, száj. Ez a szó az előbbivel együtt: „hangos követelés” jelentéssel fordítható valószínűleg helyesen.
- ik θ** Az „ik” hiánytalan azonos a magyar „ék” szavunknak, amelynek értelmi azonos a „határkő” is. Ha azt mondják a falusi magyarok „megékeltük a szántóföldeket” jelenti azt is, hogy a földeket egymástól elválasztó „barázdákat” ellenőrizték, s ha kellett igazították ki.
Az „ik” szóhoz kapcsolt „θ” rag, mint egy pontra rámutató „helyhatározó” szerepel.
- mur** értelmi és hangtani azonos a magyar „morzsol” ige tövének, s mint ilyen jelenti a „hangos követelés” elmorzsolódását, elcsendesedését.
- em θ** Marta i. m. 375. lapján közölt szófejtés szerint: „tökéletlenség”, „hiányosság”, de mint ilyen jelent ámitást és lehetetlenséget is. A „θ” mint láttuk fentebb.
- ara** Az „ar” hiánytalan azonos a magyar árok szó tövének, ami mint ilyen jelenti a „határt” is. Az „ar” = határ szóhoz kapcsolt „a” hangzó mint mutató-név más szerepel az „ar” szó mellett.
- ir** értelmi és hangtani azonos a magyar „ír” igének, aminek azonban eredeti jelentése csak a betűk elrendezése volt. A betű „írást” a régi magyar „betűvetés”-nek mondotta, s írás ebből akkor lett, mikor a felvetett betűk értelmet fejeztek ki.
- pen** értelmi és hangtani azonos a magyar „pendül” igének, ami mint pl. a hegedű-húr pendülése felhívja a figyelmet, figyelmeztetést jelentett és jelent még ma is a magyar nyelvben, mikor azt mondják: megpendítettek valaki előtt valamit, egyértelmű azzal, hogy figyelmeztették az illetőt.

Ezek szerint a kó felirata magyar nyelvre lefordítva a következő:

**HANGOS KÖVETELES A HATÁR KITÜZÉSRE
ELCSENDESEDETT. LEHETETLENSÉG HATART
RENDEZNI FIGYELMEZTETÉSSSEL**

Tartalom jegyzék:

	Lapok száma
A "Paradicsom" felfedezése	5
A Pyrgi-i arany-táblák felirata	10
Magatartás a zsarnokkal szemben	21
Tanács a menekülőknél	27
Orvosi utasítások	37
Etruszkok vallása	43
A szeretet hiánya és a vagyon	53
Margitszigeten a rom-templom egyik kövének felirata a szeretetről	70
Közmondások, szobor és edény feliratok	72
Etruszk írásos emlék az Alpokból	79